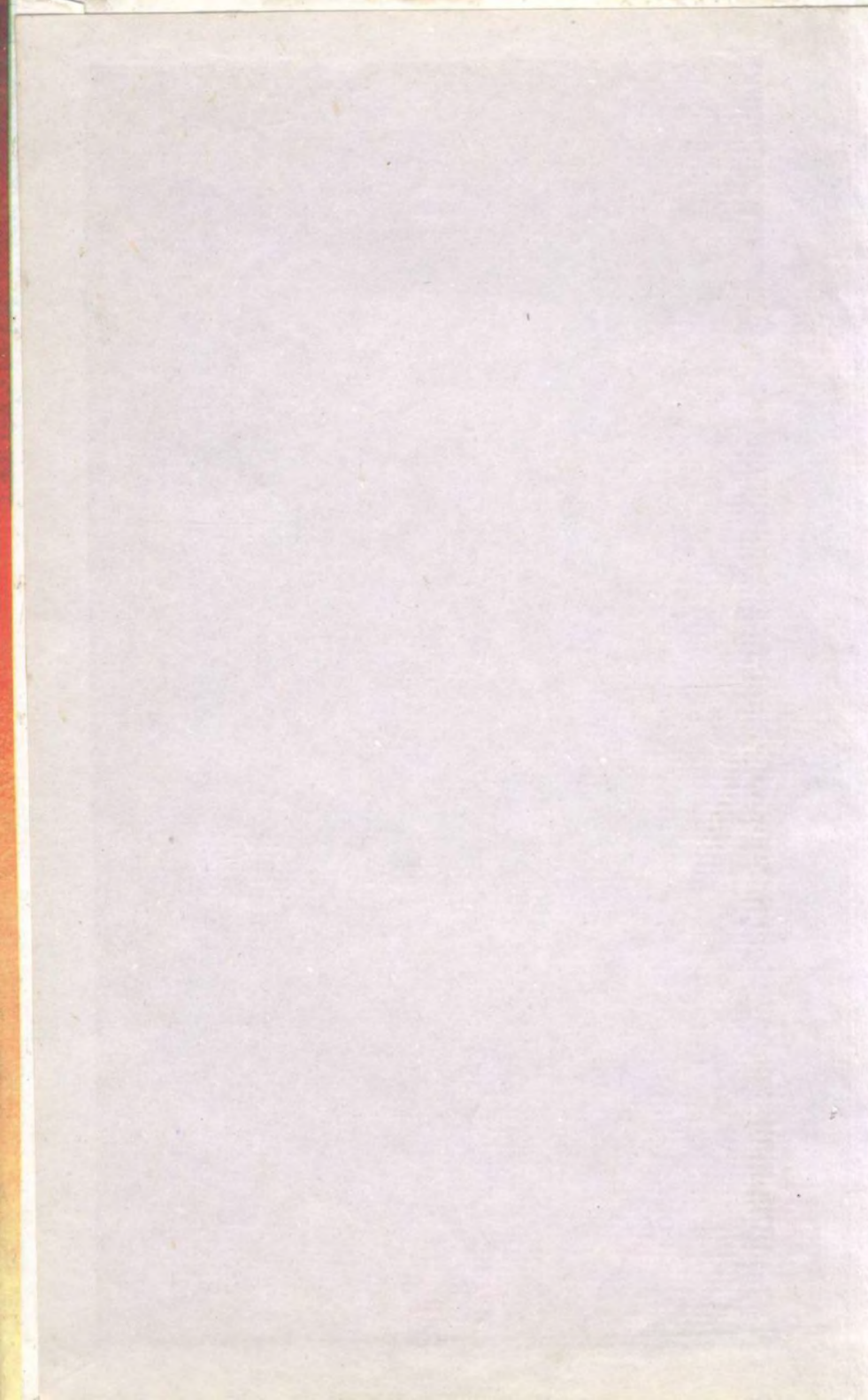

رَحْمَةُ اللهِ تَعَالَى

ملکات

مقدمه
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

Zia Khagbol

کلیات بے شاہ

مقدمہ
ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

مجلد اول
تاریخ ہندوستان

محمد فیصل نے

زاہد بشیر پرنٹرز لاہور سے چھپوا کر شائع کی

قیمت = ۱۷۵ روپے

فہرست مندرجات

کلیات بٹکھے شاہ

شمار

موضوع

صفحہ

(الف، کافیاں)

(الف)

۳۹	۱	الف اللہ مال زنادل میرا
۴۰	۲	اب کیوں سا جن چر لایورے
۴۳	۳	اب لگن لگی کیہہ کرینے
۴۵	۴	اب ہم گم ہوئے
۴۶	۵	اپنے سنگ رلائیں پیارے
۴۷	۶	اٹھ جاگ گھراڑے مار نہیں
۵۲	۷	اٹھ گئے گواہنڈوں یار
۵۴	۸	آسجن گل لگ اسڈت
۵۶	۹	اک رانجھا سینوں لوڑی دا
۵۷	۱۰	اک نکتہ یار پڑھایا اے

- ۵۸ اک الف پڑھو چٹکارا ہے ۱۱
 ۶۰ اک نکتے دچ گل مکدی لے ۱۲
 ۶۲ اکھاں دچ دل جانی پیاریا ۱۳
 ۶۳ اُلٹے ہو رز مانے آئے ۱۴
 ۶۴ اُلٹی گنگا بہاؤ رے سادھو ۱۵
 ۶۵ اماں بابے دی بھیلیائی ۱۶
 ۶۶ آمل یار سارے میری ۱۷
 ۶۷ آؤ فقیر و میلے پیلے ۱۸
 ۶۸ آؤ سیٹورل دیہونی دودھاتی ۱۹
 ۷۰ ایس نیوں دی الٹی چال ۲۰
 ۷۲ ایسا جگیا گیان پلوتا ۲۱
 ۷۳ ایہ اچرج سادھو کون کھاوے ۲۲
 ۷۴ ایہ دکھا جا کہوں کس اگے ۲۳
 ۷۶ ایسی من میں آئورے ۲۴

ب

- ۷۸ بس کر جی بن بس کر جی ۲۵
 ۸۱ بلکھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون ۲۶
 ۸۲ بلکھا کیہ جاناں میں کون ۲۷
 ۸۴ بنسی کا بن اچرج بجائی ۲۸
 ۸۷ بوڑھیں وے طہیا میتھ صی خبر گئیا ۲۹

- ۸۹ ۳۰ بھر واسا کیمہ آشنائی دا
 ۹۲ ۳۱ بھیناں میں کتدی کتدی ٹہٹی
 ۹۳ ۳۲ مچانویں جان نہ جان دے ریڑے آڈر میے
 ۹۴ ۳۳ بے حد رنزاں و سدا نی

پ

- ۹۵ ۳۴ پانی بھر بھر گتیاں سجے آپو اپنی داری
 ۹۷ ۳۵ پتیاں کھوں گی میں شام نوں
 ۹۹ ۳۶ پردہ کس توں راکھی دا
 ۱۰۱ ۳۷ پڑ تالیر ہن عاشق کیڑے
 ۱۰۳ ۳۸ پیاریا سانوں مٹھرانہ لگ واشور
 ۱۰۴ ۳۹ پیاریا کرتے ہمیں پیا ہوتے
 ۱۰۵ ۴۰ پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 ۱۰۷ ۴۱ پیاریا سنبھل کے نیوں لا

ت

- ۱۱۰ ۴۲ تانگ ماہی دیاں جلیاں
 ۱۱۳ ۴۳ تسی آڈو میری پیاری
 ۱۱۵ ۴۴ تسی کرو اسا ڈی کاری
 ۱۲۰ ۴۵ توں کدھروں آیا کدھر جاناں
 ۱۲۱ ۴۶ توں نسیوں میں تاپیں
 ۱۲۲ ۴۷ تیں کت پر پاؤں پیا رہے

ط

۱۲۴

۱۲۴

۱۳۱

۱۳۳

۱۳۳

۱۳۵

۱۳۷

۱۴۱

۱۴۲

۱۴۲

۱۴۴

۱۴۶

۱۴۶

۱۴۸

۱۵۳

۱۵۳

۱۵۵

۱۵۵

۱۵۷

۱۵۷

۴۸ ٹک بوجھ کون چھپ آیا ہے

۴۹ ٹونے کا من کر کے فی میں پیارا یار منداں گی

ج

۵۰ چرخہ عشق مجازی لاگے

۵۱ جس تن گیا عشق کمال

۵۲ جند کڑکی دے منہ آئی

۵۳ جو رنگ رنگیا گھڑا رنگیا

چ

۵۴ چپ کر کے کریں گزارے نوں

۵۵ چلو دیکھیے اُس مستانڑے نوں

ح

۵۶ حاجی لوک کے نوں جان دے

۵۷ حجاب کریں درویشی کو لوں

خ

۵۸ خاکی خاک سوں رُل جاناں

د

۵۹ دل لوپے ماہی یار نوں

ڈ

۶۰ ڈھولا آدمی بن آیا

۱۵۹

۱۵۹

۱۶۱

۱۶۲

۱۶۳

۱۶۴

۱۶۳

۱۶۵

۱۶۵

۱۶۷

۱۶۹

۱۸۱

۱۸۳

۱۸۵

۱۸۷

۱۸۸

۱۹۱

۱۹۵

۱۹۵

۷

۶۱ رانجھا جو گھڑا بن آیا

۶۲ رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی

۶۳ راتیں جاگیں کریں عبادت

۶۴ روزہ، حج، نماز فی مائے

۶۵ رہو رہو ہواوے عشقا ماریا ئی

۶۶ دین گئی ننگے سب تارے

س

۶۷ ساڈے دل مکھڑا موڑ

۶۸ سائیں چھپ تماشے نوں آیا

۶۹ سانوں آمل یار پیار یا

۷۰ سب اکو رنگ کیا ہیں دا

۷۱ سبھاں دے وچھوڑے کو لوں

۷۲ سدا میں ساہو ریاں گھر جاناں

۷۳ سنو تم عشق کی بازی

۷۴ سے دنجارے آتے فی مائے

۷۵ سیوہن میں صاحبن پائی ہوئی

ع

۷۶ عشق دی نویں نویں بہار

- ۱۹۸ عشق حقیقی نہیں مٹھی کڑے ۷۷
 ۱۹۹ عشق اسان نال کمی کیتی لوک مریدے طعنے ۷۸
 ۲۰۱ علموں بس کریں ادیار ۷۹

۲۰۷

ف

- ۲۰۷ فتم وجهہ اللہ و سنائیں اج ادیار ۸۰

ک

۲۰۹

- ۲۰۹ کت کڑے ناوت کڑے ۸۱
 ۲۱۲ کپوری رپوڑی کیونکر لڑے پتا سے نال ۸۲
 ۲۱۴ کدی موڑ ہماراں ڈھویا ۸۳
 ۲۱۵ کدی موڑ ہماراں ڈھویا ۸۴
 ۲۱۶ کدی اپنی آکھ بلاؤ گے ۸۵
 ۲۲۰ کدی آمل یار پیاریا ۸۶
 ۲۲۱ کرکتن دل دھیان کڑے ۸۷
 ۲۲۹ کون آیا پہن لباس کڑے ۸۸
 ۲۳۱ کھیدے دج دیڑے گھمی گھم ۸۹
 ۲۳۲ کہنوں لامکانی دسدے ہو ۹۰
 ۲۳۵ کسے لارے دینائیں سانوں ۹۱
 ۲۳۶ کیوں عشق اسان تے آیا ہے ۹۲

۲۳۸	۹۳	کیہہ کردانی کیہہ کروا
۲۴۱	۹۴	کیہہ کروا بے پروا ہی بے
۲۴۲	۹۵	کیوں اوہ بے بہہ جھاکا وا
۲۴۷	۹۶	کیہ بے درواں سنگ یاری
۲۴۹	۹۷	کیوں لڑناں ہیں کیوں لڑناں ہیں
۲۵۰	۹۸	کیہہ جاناں میں کوئی

گ

۲۵۳	۹۹	گر جو چاہے سو کروا ہے
۲۵۶	۱۰۰	گل روئے لوکاں پائی اے
۲۶۲	۱۰۱	گھنگٹ چک اوئے سبناں
۲۶۴	۱۰۲	گھنگٹ اوئے نہ نک سوہنیاں
۲۶۵	۱۰۳	گھر میں گنگا آئی سنتو
۲۶۶	۱۰۴	گھر یابی دیونکال نی

ل

۲۶۹	۱۰۵	لن ترانی دس کے جانی
-----	-----	---------------------

م

۲۷۰	۱۰۶	ماہی دے تیں ملیاں سب دکھ ہون دور
-----	-----	----------------------------------

- ۲۷۱ ۱۰۷ مائے نہ مٹو عشق دیوانہ
- ۲۷۳ ۱۰۸ مائی قدم کریندی یار
- ۲۷۵ ۱۰۹ مِتر پیارے کارن فی میں
- ۲۷۷ ۱۱۰ مڑی باج اٹھی ان گھاتاں
- ۲۷۹ ۱۱۱ مٹاں مینوں ماروا اسی
- ۲۸۰ ۱۱۲ من اٹکیو شام سندر سوں
- ۲۸۱ ۱۱۳ منہ آئی بات نہ رہیندی اے
- ۲۸۴ ۱۱۴ میرے ماہی کیوں چرلایا اے
- ۲۸۸ ۱۱۵ میرے کیوں چرلایا ماہی
- ۲۹۵ ۱۱۶ میرے گھر آیا پیا ہمارا
- ۲۹۷ ۱۱۷ میرے نوشو داکت مول
- ۲۹۸ ۱۱۸ میری بکل دے دتج چور
- ۳۰۱ ۱۱۹ میرا پنجہا بن کوئی ہور
- ۳۰۲ ۱۲۰ مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
- ۳۰۴ ۱۲۱ مینوں درد اورے دی پیڑ
- ۳۰۵ ۱۲۲ مینوں عشق ہمارے دینا
- ۳۰۷ ۱۲۳ مینوں سکھ سنوڑا توں جھپ لیاویں دے
- ۳۰۸ ۱۲۴ مینوں کیسہ ہو یا بن میتھوں گئی گواتی میں
- ۳۰۹ ۱۲۵ میں کیونکر جاواں کبھے نوں
- ۳۱۱ ۱۲۶ میں کسبہرا جیندیں باری

- ۳۱۳ میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا ۱۲۷
- ۳۱۶ میں پایا اے میں پایا اے ۱۲۸
- ۳۱۹ میں چوہر پٹری ہاں پکے صاحب دے درباروں ۱۲۹
- ۳۲۰ میں چوہر پٹری ہاں پکے صاحب دمی سرکاروں ۱۳۰
- ۳۲۱ میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں ۱۳۱
- ۳۲۲ میں گل اوتھے دمی کروا ہاں ۱۳۲
- ۳۲۵ میں پچھاں شوہ ویاں واٹاں تی ۱۳۳
- ۳۲۷ میں وج میں نہ رہ گئی رانی ۱۳۴
- ۳۳۱ میں بے قید میں بے قید ۱۳۵
- ۳۳۲ میں ویساں جوگی دے نال متھے تلک لگا کے ۱۳۶

ن

- ۳۳۶ نت پڑھنا میں استغفار ۱۳۷
- ۳۳۹ نہ جیواں مارا ج میں تیرے بن نہ جیواں ۱۳۸
- ۳۴۰ فی مینوں لگڑا عشق اول دا ۱۳۹
- ۳۴۲ فی میں ہن سنیاں عشق شرح کیسہ ناطا ۱۴۰
- ۳۴۳ فی کو پچھل میرا ناں ۱۴۱
- ۳۴۶ فی سینو میں گئی گواچی ۱۴۲

- ۳۴۷ واہ واہ رنر سجن دی ہور ۱۴۳
- ۳۵۰ واہ واہ سوہنیاں تیری چال عجائب ۱۴۴
- ۳۵۱ واہ واہ جھنج پٹی دربار ۱۴۵
- ۳۵۲ دت نہ کرساں مان رنجیٹ ۱۴۶
- ۳۵۳ اں بروے دت پاییدہ ۱۴۷
- ۳۵۴ دیمونی نیمہ ریہ ۱۴۸
- ۳۵۹ دیکھونی شود عنایت سائیں ۱۴۹
- ۳۶۰ دیکھونی پیارا سینوں سنے دت چل گیا ۱۵۰

۵

- ۳۶۲ ہتھی ڈھک گئی میرے چرخے دی ۱۵۱
- ۳۶۴ ہن میں کھیا سوہنیاں ۱۵۲
- ۳۶۶ ہندوناں نہیں مسلمان ۱۵۳
- ۳۶۷ ہن کس تھیں آپ چھپائی دا ۱۵۴
- ۳۷۲ ہن مینوں کون پچھانے ۱۵۵
- ۳۷۳ ہور ہی کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ ۱۵۶

ط
(ب) امٹھوارہ

- ۳۷۷ چھنچھوار ۱۵۷
- ۳۷۸ ایتوار ۱۵۸

۳۷۹

سوموار

۳۸۰

منگل وار

۳۸۱

پنحد وار

جمعرات

۳۸۳

جُمُعہ

۳۸۷

۳۸۹

۱ استون

۳۹۰

۲ کاتک

۳۹۱

۳ گمر

۳۹۲

۴ پودہ

۳۹۳

۵ ماگھ

۳۹۴

۶ چکن

۳۹۵

۷ چیت

۳۹۶

۸ دساکھ

۳۹۷

۹ جیٹو

۳۹۸

۱۰ ہار

۳۹۹

۱۱ سادون

۴۰۰

۱۲ بھادوں

۴۱

(د) دوہڑے

۴۳

(۴) سی حرفیاں

۴۵

۱ لاگی رے لاگی بل بل جادے

۴۲۷

۲ سی حرفی دوم

۴۳۵

۳ سی حرفی سوم

۴۴۱

(و) گنڈھاں

ڈاکٹر فقیر محمد فقیر

سید بٹھے شاہ قادری شطاری قصوری

خاندان تے وطن دا ویروا :

سید بٹھے شاہ واجدی وطن علاقہ بہاول پور واک مشہور پنڈ اُج گیلانیاں
سی کتاب "تاریخ الاصفیا" جہڑی بٹھے شاہ دے مُرشد پیر عنایت شاہ
قادری شطاری لاہوری دی خاندانی تصنیف اے، بشجرو نسب دے چوداں واسطیاں
نال بٹھے شاہ نوں حضرت شیخ عبدالقادر جیلانی نال ملاؤندی اے۔

مولانا محمد حفیظ الرحمن بہاول پوری دی "تاریخ اُج" مطبوعہ محبوب المطابع
دہلی وچ گیلانی سیدآں دا ذکر تے ہے، پراونھاں واجدی تعلق حضرت شیخ
عبدالقادر جیلانی دے فرزند سید عبدالوہاب نال دسیا گیا اے۔

ایس جڈ دے پہلے آباد کار حضرت شیخ بندگی محمد غوث سن، جہڑے
۵۴ سالان دی عمرے حلب وچوں آکے اُج وچ آباد ہوئے۔
ادھیاں توں ڈھائی سو سال پہلاں بخاری سیدآں دے وڈے بزرگ

سید جلال الدین میر سرخ بخارے توں ملتان آئے حضرت شیخ غوث بہاء الدین
 ذکر یا ملتان فی دے ہتھ تے بیعت کیتی رکھ مدت آپ دی حاضری وچ رہ کے خلافت
 واجبہ لیا۔ تے اونھاں دی اجازت نال اُچ پنڈ وچ آکے آباد ہو گئے۔

سید ملکھ شاہ اپنی انس دے دیر دے نال اُتے دُونھاں پُتراں نال
 نہیں رل دے۔ اوہ حضرت غوث الاعظم دے دوجے فرزند سید عبدالرزاق
 دی اولاد وچوں نیں۔ جدھا "تاریخ اُچ" دچوں کوئی ذکر نہیں ملدا کہ ایہ ایتھے کدوا
 آئے۔ تے اونھاں دے کمرے بزرگ اُچ دی دسوں وچ آون دی پہل کیتی۔ ہاں
 اُچ توں ملکھ شاہ دے والد ساہیوال دے علاقے ول آوناں لُجیا ہریال دا
 اے۔

اونھاں دے والد واناں سخی شاہ محمد درویش سی۔ اُچ توں پہلوں پہل
 ایہ کتھے آئے، ملکھ شاہ، کتھے تے کد پیدا ہوئے، ایدھے لئی تاریخ دے
 کھوجی آپو وچ اک دوجے نال اتفاق نہیں کر دے۔

تاریخ "سات ستارے" و الخاری اک کچھ تحصیل وار اوہ دے
 صفحہ ۱۳ اتے ایس طراں لچدا اے:

"لاہورتوں وکھن ول وئیہ میل دے فاصلے تے اک بستی پانڈو کے
 نہر باری دو آب دے کنڈھے آباد اے۔ ایتھے بخاری سیداں
 دے خاندان وچ ۱۴۸۸ء دے لگ بھگ ملکھ شاہ جنم لیا"
 اوہ دے جنم دی ایہ تاریخ ایس کر کے غلط اے کہ ملکھ شاہ اپنے پیر
 عنایت شاہ قادری دی خدمت وچ رہناں پورے تریہ ورے دسیتا
 جاندا اے، تے اوہ ۱۴۸۸ء وچ فوت ہو گئے سن پیر وی وفات توں اک

درصا پچھوں اونھاں دا جنم لیناں اک ان ہونی جیسی گل اے۔

بُٹھے شاہ دے مصنف مسٹر اسبورن صاحب نیں اوہدی تاریخ پیدائش ۱۸۶۸ء، تے تاریخ وفات ۱۹۵۸ء لکھی اے۔ ایس حساب نال اوہدی عمر اک سو پینچ ورھے بن دی اے، پر اسبورن صاحب کول اپنے ایس دعوے دا کوئی ثبوت نہیں۔

پنڈ پانڈو کے مٹی نون دی ایس تذکرے دے مترجم ضیاء الدین احمد برنی نیں پنڈ پنڈو ک غلط لکھا اے، تے بُٹھے شاہ دی پیدائش وی ایسے پنڈ دی لکھی اے۔

معلوم ہندا اے، اوس اسبورن دے لکھے PINDPANDOKE دلوں وچ کے پنڈ پنڈو ک اسی لکھ دتا اے۔ بُٹھے شاہ دی پیدائش وی ایسے پنڈ وچ ہون دا اسبورن نیں کوئی تاریخی حوالہ نہیں دتا۔

پنجابی زبان دا ادب تے تاریخ وچ اوہدے مرتب نیں برنی دے ترجمے دی نقل کہ کے کہے تاریخی حوالے دے بغیر ہو بھو انجیں ایس لکھ دتا اے، تے اوہدہ ہور ذکر کردیاں مخدوم غلام محی الدین نون اوہدا استاد لکھا اے۔ پر مخدوم غلام محی الدین داتے بُٹھے شاہ دے زمانہ داتو سال دا فرق اے جدو جلدو تاریخی ثبوت دی موجود اے۔

اوہدے کلام نون ہور ترتیب دین والیاں وچ مولوی انور علی بٹیک، خان صاحب عبدالرحمن رئیس موضع دھوگری، ضلع جالندھر تے بھائی پریم سنگھ زدرگر قصوری نیں۔ پر اونھاں دی اپنیاں اپنیاں نسخیاں وچ اوہدے حق مرن دا کوئی تاریخی دبروانہ نہیں کیتا۔

مولوی انور علی رشتیکی نہیں اودھے مرن دی تاریخ ۱۷۱۱ مطابق ۱۷۸۵ء
 واذکر کیناے۔ کیوں بے خزینۃ الاصفیا دے مصنف نہیں اپنی
 ایس تصنیف دے صفحہ ۱۹۹ تے ملکے شاہ دے بارے ایس
 طراں لکھیا ہے:

”میر ملکے شاہ قادری شطاری قصوری، قدس سرہ! از علماء
 خلفاء حضرت عنایت شاہ قادری لاہوری است۔ در قصیدہ
 قصور سکونت داشت و نسبت پیران کبار و سے بچند واسطہ
 بشاہ محمد غوث گویا ری می رسد کہ اسامی گرامی ہمہ حضرات
 در ذکر محمد رضا قادری لاہوری مندرج شدہ اند۔ شیخ بود
 عابد و زاہد و صاحب جذب و سکر و عشق و محبت و وجد و
 سماع در توحید سخنان بلند و تقاریر ارجمند داشت و اشعار
 وے بزبان پنجابی کہ مملو از معارف و توحید اند، زبان زد
 خواص و عوام اند و کافی ہائے نجوم و دے در مجالس اصفیا
 قوالاں میخوانند کہ موجب زیادتی شوق و ذوق می گردد و خوارق
 و کرامات بسیار از دے نقل می کنند۔ وفات وے در سال
 یکہزار و یک صد و ہفتاد و یک ہجری است۔“

اپنی عبارت الخ کے ”خزینۃ الاصفیا“ دے مصنف مولوی غلام سرور
 لاہوری نہیں اودھی تاریخ وفات واک قطعہ وی نقل کیتا ہے جہڑا ملکے شاہ
 دی چوکنڈی دتج اودھی قبر وی سرہاندی لگا ہویا ہے۔

چوں بُلّھے شاہ شیخ ہر دو عالم
مقام خویش اندر خلد در نید
رقم کن شیخ اکرام ارتحالش
دگر مادی اکبر مست توحید

ایس قطعے دے چھیکڑے دونوں مصرعیاں وچوں دو تارنیاں نکلدیاں
میں۔ پہلے مصرعے دی تاریخ شیخ اکرام دی گینتی وچ اک عدد دو دھیک
اے۔ ہو سکدا اے کہ ایہ اصل وچ شیخ اکرم ہووے۔ تے کاتب دی غلطی
نال اکرام لکھا گیا ہووے۔ بہر حال ایس قطعے دا بُلّھے شاہ دی قبر دے سرخانے
ہوناں اودھی ایس تاریخ وفات دا اک ہووے ثبوت اے۔
تاریخ نافع السالکین دے مؤلف کول بُلّھے شاہ دی تاریخی زندگی دا
کھلار کجھ ہووے دندا تے کھلا ڈلھا ہل دا اے۔ جدھی تصدیق اودے کجھ طالب
تے وطنی بزرگ دی کرے نیں۔

نافع السالکین دا اک قلمی نسخہ دی موجود اے
ایہ دے مرتب بُلّھے شاہ دے پیر شاہ عنایت قادری شطاوی میں ایہی
تحریر فارسی زبان وچ اے جدھا اسی ٹھیکہ ترجمہ ایتھے دیناں۔

”بُلّھے شاہ دے والد سخی شاہ محمد درویش پنڈ اُچ گیلانیاں
علاقہ سندھ وچ رہندے سن۔ ایہ پنڈ گیلانی سیدان
وا آباد کیتا ہو یا سی۔ شاہ محمد دی ذات دے گیلانی سید سن۔
بُلّھے شاہ میں ایسے پنڈ وچ امی ادھان دے گھر جنم یا۔ تے
پونیں ادھان داناں عبداللہ شاہ رکھیا۔ جہڑا ادھان دی

شاعری دی شہرت توں ملے شاہ مشہور ہو گیا۔ اپناں
ایہہ اصلی ناں اوہناں اپنی شاعری وِچ کسے کسے
تھاں دریا دی اے۔ گنڈھاں دی مشہور کافی وِچ
چھیکڑ لا شعر اے۔

ہُن انا لکھ آخ کے تم کرونگا ہیں
پیا اسی سبھ ہو گیا عیسا خدا ہیں
ایسے پنڈ وِچ جد ملے شاہ دی عمر چھیاں دھیاں
دی ہوئی تے اوہدے والد کجھ گھر دکیاں مجبوریاں
توں ایس پنڈوں ڈیرا ڈنڈا چک لیا۔ دانیں پانی
کجھ کیتی تے اوہ پنڈ ملک وال علاقہ ساہیوال
وِچ جا آباد ہوئے۔

ملک وال دی نوں آباد کاری وِچ ابے اوہناں
نوں تھوڑے دن ایں ہوتے سن کہ چودھری پانڈو
بھٹی اپنے کسی نجی کم لئی ملک وال دے اک لاگوں
پنڈ ملوٹدی آیا اوہدی ملت گلت والے بس دے
متھے ملے گئے تے سکھ ساند بچھئی۔

راتیں جد روٹی ٹکڑ توں ویسلے داندے ہو کے بیٹھے
کجھ انگ ساک تے آہنڈی گواہنڈوں دی کول
آبیٹھے گلوگئی کسے سجن چودھری پانڈو نوں پچھیا۔
سناؤ پانڈو کے بھٹی دے نوں دیسے داکہ حال

چال اے۔

پانڈو اُکھیا۔ رب دی بڑی مہراے پنڈواہ واہ
 ٹٹھیا ہویا اے۔ نہاڈیاں دعاواں نال رنگین پے
 وشنی آں۔ زمین بڑی قابل نکل اے۔ فصل داڑی
 پتنگے چوکے تے سوادے پے ہندے نیں۔ جس
 پیلی دل دھیان ماریتے بھرویں نر دی تے اُمر دی
 وسدی اے۔ نہ ساڈنی دا کوئی انت شمار اے۔ نہ
 ہاڑی دا کوئی حد بنّاں۔ رب دی مہر نال سانوں تے
 ایس نویں آباد کاری دا سواد آگیا اے۔ دوئمہ سمیل
 دی بہار سی پٹے اُجاڑے دے سارے کھتے
 میل دتے نیں۔ کیس کیس دی واہ واہ رج کے پے
 کھاندے تے دعاواں دیندے نیں۔..... پر
 یار۔..... اک۔..... گھانا بڑا پیا ماردا اے۔
 مسیت تے تباں دیکھی اے ناں۔..... میں
 کنہاں ریکھاں تے چاواں نال پواچی اے۔ اوہ بے
 لسی ابے تیکر کوئی چنگا مولوی عالم یا سید نہیں ملیا۔
 جہڑا ادھنوں ساہن بنے بنھالے۔

پانڈو دی ایہ گل سُن کے اونھاں آکھیا۔ ایہ
 کیڑی ادکڑاے۔ ساڈے نال دے پنڈ ملک وال
 اک اُج دے سید صاحب نویں نویں آبیٹے نیں۔ اُجے

اپنا گھر ٹوہادی نہیں نہیں وڑیا، ادھن دا اپنی اصل
 ٹکانیں توں مل آواں دس واسے کہ اوہ لوڑ وندوی
 ہوں ہے۔ ادھن توں کچھ دیکھو بخورے من ایں جاہن
 تے تھار اکم بن جائے۔

اغلے دن چھاہ دیلے ای کچھ سرکھ دے۔
 تلونڈی دے بیڑتے پانڈو بھٹی نوں نال لے کے
 ملکوال شاہ محمد درویش نوں آئے۔ تے مذہبی بھرا
 گئی دے مان نال اپنی لوڑ سی۔ سخی شاہ محمد آئے بھراواں دا
 مان رکھیا۔ تے کوئی گل گتھ کرن دے بغیر گھر دا دست
 دیہو اچک پٹکے پانڈو کے آبیٹھے۔

مسجد دی امامت تے درس دی ذمہ داری
 شاہ بولاں آپ سمجھالی، تے اپنے پتر بھٹے شاہ نوں
 پڑھائی نہائی دے نال پنڈو مال و نگر چارن تے دی
 لاؤتا۔ ایس طرز اپنی جد داناں روشن کرن واسے
 بھٹے شاہ پورا میں بزرگاں دی ایہ سنت دی پوری کر لئی۔

عمر والاک ہوراندا زہ

ایس پانن دیچ ساڈے کول ادھنی عمر دارا اچ وانا زہ تے بت کہ ادھنی
 والد جد اچ گیدیاں توں ملکوال آئے تے بھٹے شاہ دی عمر اوس دیے چھیاں
 ورمیاں ای سی۔ ادھنی پوری عمر دی پڑچو لائی ہے ادھنی تاریخ وفات ۱۰۸۵ھ

وہی ایسے چھپے ورہے جمع کرے تے ایسے کُل تہتر ورہے بن دے نہیں پر ساڈے
ایس اندازے دے دی برخلاف اک ہو رہا بھارا علمی تے تحقیقی ثبوت مل دا اے
جدے ہندیاں ایس اندازے نوں دی ٹھیک نہیں بنیاں جانداں
ایسے ثبوت خان بہادر ڈاکٹر مولوی محمد شفیع صاحب دا اک تحقیقی مقالہ اے
جہڑا انھماں پنجاب یونیورسٹی دے عربک پرنسپل سوسائٹی دے ترتیب کے سالانہ
جلسے تے ۲۲ اپریل ۱۹۳۹ء نوں اورینٹل کالج دے پرنسپل تے ایس جلسے دے
صدر دی حیثیت نال پڑھیا تے اوری اینٹل کالج میگزین دے مئی ۱۹۳۹ء
دے چھپویں صفحے تے چھپا ہویا مل دا اے۔ ادھوں اسی جویں دا توں ایتھے نقل
کرنے آں

میر بہلی شاہ قادری شطاری قصوری

خزینۃ الاصفا مقنفہ مرحوم مفتی غلام سرور لاہوری طبع ۱۲۸۴ھ ص ۱۹۹ پر
ان کا مختصر حال یوں دیا ہے کہ وہ ملھے شاہ عنایت قادری لاہوری کے غلامِ خلفا میں
سے تھے قصور میں رہتے تھے۔ اُن کے پیروں کی نسبت چند واسطہ سے شاہ
محمد غوث گوالیاری تک پہنچتی ہے۔

وہ عابد و زاہد تھے۔ اور صاحبِ جذب و سکرو عشق و محبت و وجد و
سماخ تھے۔ توحید میں بلند مرتبہ کلام اور قیمتی تقریریں پیش کرتے تھے۔ ان کے
پنجابی اشعار کہ معارف و توحید سے پُر ہیں۔ خاص و عام کی زبان پر ہیں۔ ان کی کہانیوں
کو قوالِ اصفا کی مجلسوں میں گاتے ہیں۔ سننے والوں کا ذوق و شوق ان سے
بڑھتا ہے۔ اُن کے خوارق اور کرامتیں زبانِ زورِ خلّاق ہیں وہ (ع) میں

فوت ہوئے۔

ذیل کی سطور سے متصور یہ ہے کہ میر صاحب موصوف کا سن وفات جو خزینۃ الأصفیاء میں درج ہے درست معلوم نہیں ہوتا۔

ایک قلمی نسخہ اور ادو وظائف کا فیروز پور شہر میں عبدالعزیز خاں صاحب کلارک آف کورٹ سیشن کورٹ فیروز پور کے پاس محفوظ ہے۔ جس میں ایک اجازت نامہ بزبانی میر صاحب موصوف درج ہے جو اس مسئلے پر کچھ روشنی ڈالتا ہے۔

اس نسخہ کی قطع ۱۴۱۶ ایچ x ۱۱۶ ایچ ہے۔ اس میں مختلف رسالے ہیں۔ جن میں تعویذات، نقوش، فالنامے، اعمال حب اومیہ وغیرہ درج ہیں۔

پہلے رسالے کے آخر میں تاریخ کتابت ۵ شہر ربیع الثانی ۱۱۷۵ درج ہے۔ بعض رسالوں کے شروع یا آخر میں۔ اور ایہ وغیرہ کا نام بھی لکھا ہے۔ مثلاً حرز ابودجانہ، درود کبریت احمد تصنیف حضرت غوث الاعظم دعاء برہتیه دعاء بانات العظمہ اس دعا کے آخر میں لکھا ہے۔ رہ اذن واجازت و رخصت حضرت حق آگاہ میاں عبداللہ عشقی شروع نمودہ۔ و در عمل آورده شد

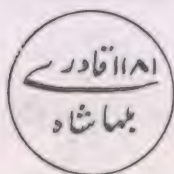
اس سے پہلے ورق پر وہ اجازت نامہ درج ہے جس کا ذکر نیچے آتا ہے۔ فالنامہ حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم

دُعاء معنی، دُعا و پوچھن، حرز امیرین، صلوة حاء، چہ درود قدسی
قصیدہ بُردہ یا۔

عربی عبارتیں خط نسخ میں۔ اور فارسی خط نستعلیق میں لکھی ہیں
جہاں ہر درود بیان و دعوت اور عیبہ مختلفہ کا عنوان درج ہے۔
اس سے پہلے ورق پر عبارتِ ذیل درج ہے۔

اجازت و رخصت حرز یمانی و بابت العظمہ و
بانت الکرامت و عزب البحر و اوراد فنیہ و غیرہ جمیع
دعوت ہاد از زبان مبارک حضرت سید عبداللہ عشق
عرف میاں بلہ شاہ جیو نقیر جناب سید عبدالقادر جیلانی
برحقائق و معارف آگاہ محبت پناہ حافظ خان محمد
داود شد باید کہ قبول نموده آرد ^{۱۸۱} و نیز اوراد سلسلہ
قادریہ شطاری (کذا) و مداریہ و چشتیہ و سہروردیہ
خلافت وادہ شد باید کہ خود ہم مشغول شود بہ طالبان
نیز اشتغال نماید۔

آخری سطر کے نیچے مہر ہے جس میں بلعشاہ قادری
^{۱۸۱} کذو ہے۔ اسی مہر کا نقش کتاب میں یہ اور جگہ بھی ہے
نقش کی نقل یہاں درج کی جاتی ہے۔

بظاہر سید عبداللہ شاہ عشقی عرف میاں بلہ شاہ فقیر خباب
شاہ عبدالقادر جیلانی ہی میرے بھٹے شاہ قادری شطاری ہیں
جن کا ترجمہ صاحب خزینۃ الاصفیاء نے دیا ہے۔ اور جن کا
نام ان کی اپنی مریدوں میں بھٹا شاہ قادری ہے اگر یہ درست ہے
تو اس مرید کی رو سے وہ ۱۱۸۱ میں ابھی زندہ تھے۔ ان کی
تاریخ وفات ۱۱۷۱ نہیں ہو سکتی۔

ایس نوٹ دی روشنی و بیچ و چار کر یے تے بھٹے شاہ دی عام
مشہور تاریخ وفات وہی غلط ثابت ہندی ہے۔ تے ایس طراں جویں ساتوں
اونہاں دے جنم دی تاریخ دا ٹھیک پتہ نہیں لگدا تاریخ وفات دا وی رولا
ای رہندا اے۔

ساڈے کول خزینۃ الاصفیاء تے اونہاں دی لوح فزارتوں اگے ہور
کوئی تحریری ثبوت نہیں سی جہڑا اسی اونہاں دی تاریخ وفات دے ثبوت و بیچ
پیش کر سکدے۔

کلام

بھٹے شاہ دے کلام دخی پُن چھان لئی اپنے دلوں اساں بڑی احتیاط
ورقی اے۔ تے کوشش کیتی اے کہ اونہاں دا اصل کلام اپنے اصلی روپ و بیچ
پیش کیتا جاسکے۔

ایسر۔ ہیکر پنجابی ادب دے جہڑے بہتے غونے ساڈے سامنے
آئے نیں، اونہاں دلوں و بیچ کے بندہ ایہ آکھن لئی مجبور ہو جاندا اے کہ اوہ

نال اودے ترتیب دین والیاں تے چھاپن والیاں کوئی چنگا سلوک نہیں کیتا۔
 یلکھے شاہ دیاں کافیاں تے اودے ہور کلام نال دی جو سلوک ہو یا اودے
 خیالاں دی اُچی اڈار بے پرواہی دے اینہاں جالاں توں اُپے پر مار دی رہی
 بھانویں اودھاٹاٹاں ٹاناں کھنب کدھرے کدھرے اینہاں جالاں دیاں گھڑیاں
 وچ پھس ای گیا۔ پر اودیاں اُچیاں اڈاراں اتلی ہواناں وچ پھرن سکیاں۔
 ساڈی بے پرواہی تے غفلت دے ایس لیں سمیں ساڈے تے بلکے شاہ
 وچ پوریاں دونہ صدیاں دالماں کھپا پاتا۔

تاریخی راہواں دے ایہ مڑ دے موڑ جد ساڈے سہمنیوں دی انجیسی پاسے مروڑ
 کے لنگھن لگے تے دل اپنے مادی ادب نوں اجھیاں بُجیاں وجدیاں دین کے رہ
 نہ کیا۔ یلکھے شاہ دے کلام دی پرکھ پڑتال تے صحیح ترتیب داپکا ارادہ کر کے کم
 چھوہ ڈتا۔ جنوں اج سرے چارٹھ کے پیش کردیاں ہویاں پوری پنجابی بہیتل دی
 ماکی ملن جنیں چاچڑھے ہوئے نیں۔

ایس نسخے دی ترتیب لئی جنھاں کتاباں والاں کرا کر کے اصل کلام تے
 اودے صحیح متن نوں کٹھیاں کرن دی کوشش کیتی گئی اے اودے بیٹھ لجیاں کتاباں
 نیں۔

الف :- قانون خشق (حصہ اول تے دوم) مرتبہ مولوی انور علی صاحب
 رنجی (۱۳۰۹ھ، ۱۹۵۲، ۱۹۵۹ء) لاہور،

پ :- کافیاں حضرت بلکے شاہ قصوری مرتبہ بھائی پریم سنگھ
 صاحب زرگر قصوری قصور، ۱۹۵۳ء سمت

گ :- کافیاں میاں بلکے شاہ لاہور، ۱۳۰۸ھ

س۔ کافیاں بُلکے شاہ لاہور۔ ۱۹۵۰ء

ع۔ کافیاں بُلکے شاہ لاہور

ق۔ کافیاں بُلکے شاہ قلمی نسخہ۔ میاں احمد دین صاحب لورائیں ضلع

گجرات۔

ایتھے اینہاں نسخیاں داتھوڑا جیہا ویرواتے جان پچیان کرانی ضروری معلوم

بندی اے۔

الف۔ ایس نسخے دے پہلے چھاپے دی کوئی تاریخ نہیں ملدی۔ مولوی
النور علی صاحب میں اپنے نسخے نوں ترتیب دین وچ بڑی محنت کیتی اے تے
اوبدی شرح کرن وچ بڑا ذور ماریا اے۔ ایس طراں اونھاں دا ایہ کم بڑی تعریف
والا اے۔

اپنی تحقیق نال جاتاں کلام وی اونھاں ایس نسخے وچ کٹھا کیتا اے۔ اوبدی
لئی بڑی احتیاط کیتی اے۔ تے شرح وچ بڑے بھرپور حاشیے لکھے نہیں جھڑے
پنجابی ادب دی بڑی خدمت اے۔

ایس نسخے دیاں کافیاں دی ساری گینتی ۱۱۶ ایں۔ جہڑی (پ)، نسخے
دی گینتی نالوں ۴۲ کافیاں گھٹ اے۔ کچھ دوہڑے تے دوسری حرفیاں وی ایس
نسخے وچ (پ)، نسخے نالوں گھٹ نیں۔ فیروزی میرے سامنے پئے نسخیاں
وچوں ایہ دو جاناں نسخہ اے، جدھے وچ بُلکے شاہ دا بہتا کلام ملدا اے تے اپنی
شرح دے وادے نال ایہ صائب اول اے۔

پ۔ ایس نسخے دا مواد دو بے سارے نسخیاں نالوں چوکھاتے دا اندا
اے۔ ایہدے وچ جتنے کافیاں دی گینتی دی دو بے نسخیاں نالوں ودھیک

اے اوتھے دوسرے تے سی حرفیاں دا انگ سمولای دودھ اے۔
ایہدے صفحہ نمبر ۲ تے بھائی پریم سنگھ صاحب ایس نسخے بارے لکھدے
نہیں۔

”مجھ کو مدتِ مدید سے یہ شوق دامگیر تھا کہ کاہیلے تے یلکھے شاہ
صاحب جو کہ بسبب آپ کے اُمّی ہونے کے یکجا نہ تھیں بلکہ قوالوں
کو سینہ بسینہ یاد تھیں جن کا حاصل کرنا بہت دشوار امر اور نہایت محنت
کا کام تھا۔ چنانچہ کئی سال کی مدت سے اس محنت شاقہ کو گوارا کر کے
جہاں جہاں وہ اشخاص جن کو کافیاں یاد تھیں بہت وقت اور صرفِ زر
کثیر سے نقل کر کر یہ ایک نسخہ تیار کیا جن سب کا میں تسکریہ ادا کرتا ہوں۔
خصوصاً جناب خاٹن صاحب علام حسین خاٹن صاحب خلف
الرشید جناب رحمت خاٹن صاحب کا از حد مشکور ہوں کہ جن کے
عنایت بے غایت سے مجھے بہت سادہ و خیر جس کی تعداد ۴۰۰ گز ہیں
اور بارہاں ماہ اور اٹھواریں اور دوسری حرفیاں میں جو کہ نہایت صحت
سے اس میں درج ہیں۔ انہوں نے بھی بفرمائش جناب معلی القاب
محمد سرور خاٹن صاحب مرحوم و مغفور خلف الصدق جناب عبدالرحمن
خان صاحب رئیس اعظم ضلع جالندھر قصبہ دہوگری کئی سالوں کی محنت
سے شبکل تمام بطور خزانہ چینی کے یکجا جمع کی تھیں اور اپنی الطافِ کریمانہ سے دُ
ذخیرہ مجھے سب شائقین میں عام کرنے کے لیے عنایت فرمایا ہے۔“
ایس نسخے وچ دونہ سی حرفیاں دا سمولاد ابداد و بے نسیجاں دے نال سمند
دے دونہ کناریاں دی دوری دے ویر دے وانگر اے پرزے زبانی دعوے نال

ابن اسحق حریفان دابہناں جتھے پانے تھاں اہناں دے ہون دا کوئی پکا ثبوت نہیں
اوتھے اصناں دی پرچول کیتیاں وی کجھ بُشے دی صورت نظر آندی لے۔

سی حرفی دوم جہڑی نسخے دے ۱۰۸ صفحے تول شروع ہندی لے۔ اوہدی
زبان دا روپ، شعر دی بندش وزن دا عیب، فنی ترکیباں، تے بولی دا اٹھارواں
تے سات نہ ہونا یکتھے شاہ دی زبان دے روپ، شعر دی بندش، وزن دا ٹھک
فنی ترکیباں تے بولی دے رواں اٹھاناں اُکا نہیں رلدے۔

میری ایس وچار دے ثبوت لئی دو پار نمونے دیکھو۔
صفحہ ۱۱۱ دا اک شعر لے۔

ص۔ صبر کرنا آیا بنی اُتے دیکھ رنگ نہ چت ڈولا میسے جی
سدا تخم دی طرف نگاہ کرنی پات پھول کی لوڑ نہ جائے جی
جوئی آئے اور جاتے اک بے نایں تان سو کون دانش جو لایے جی
بُٹھے شاد سنبھال خود کھنڈ پاکی جسے بکے پھل تے کیوں کھایے جی
ش۔ شبنیں کوئی ذرا اس میں سدا پنا آپ سروپ بے جی
نہیں گین اگیان کی ٹھورا دہاں کہاں سوئے چھاؤں اور دھوپ جی
پڑیج ہے ایہی میں ہی سویا کوڑا سخن کا رنگ اربوپ بے جی
بُٹھا شاد سنبھال جب مَول دیکھا ٹھور ٹھور میں اپ اوتے جی

مثال لئی تسی ادھناں دونہ شعراں تے ای نظر مارو۔ ایہ زبان دی ڈول
شعر دی اجہی کجی بندش، ایہ پھوکیاں فنی ترکیباں، وزن دا گھٹا دا ہدا، تے بولی دی ایہ
اک پال بُٹھے شاد دے فنی روپ دا اصل چہرہ ہر تے کہہ رہے رہیا اوہدے
روپ دا پرچھاواں دی معلوم نہیں بُندا

ایسے سی حرفی وِج اک لفظی ترکیب نوں ایناں دہرایا گیا اے کہ اوہ شاعر
 دے فنی منشا واصلہ بن کے رہ گئی اے۔ تے ایس اک سی حرفی دے مقابلے
 تے۔ اوہ اسارا کلام بھول ماریتے۔ ایہ لفظی ترکیب کسے اک کافی یا دو صطرے وِج
 نہیں آوندی۔ فیر کافیاں، دو صطرے اوہ اجیہا پیٹھ داتے زور والا کلام ایں، جدھے
 وچوں اوہ اصلی چہرہ بہرہ نظر آوند اے۔ پر اوہ دی ایہ لفظی ترکیب اوہ دے سارے
 کلام وِج کدھرے نظر نہیں آوندی۔

”بلتے شاہ سنبھال توں آپ تائیں“

ایس اڈھے مصرعے دی دہرائی۔ ج۔ و۔ ز۔ ر۔ ز۔ ش۔ ص۔ ص۔ ک۔ تے و
 دے شعراں وِج کیتی گئی اے۔ جٹری اوہ دے کلام دی عام ترکیب نالوں اکا امی
 اوہ پری تے بگانی جیہی اے۔

ایہ وی ہو سکدا اے کہ اوہ نھوں ایہ ترکیب چو مصرعے شعراں وِج امی یا وُن
 دا خیال آیا ہووے۔ یا چو مصرعے اکھن گیاں ایں ایہ ترکیب اوہنوں سچھی ہووے
 پر بے کرایہ اوہ اپنا منشا بنداتے اوہ ایہی دہرائی کچھ شعراں وِج ای کر کے چھڈ
 نہ دیندے سی حرفی دے سارے شعراں وِج امی ایس ترکیب نوں ورث دا جھڑا
 اوس میں دا ادبی وی سی پر اوس انج نہیں کیتا۔ جدھے توں موم بند اے کہ ایہ
 اوہ اپنا ورتار نہیں۔

ایسے سی حرفی وِج حرفیاں دے دھلے حرف دی ورتوں دی جیہی اے
 جدھا تعلق بلتے شاہ جیسے دوسے عالم نال تے چھڈو۔ اک ان پڑھ عامی شاعر
 نال وی نہیں ہو سکدا۔ ذرا ایہ صادمی نمونہ دیکھو

نٹ :- سمجھ حساب کر بیٹھ اندر

نہا - جادواں اَدناں نہیں اوتھے

ضی - ذکر اور فکر کو چھوڑ دے تہ کے

ظ - جہانیں تیرا یار تیں تھیں

ایس طراں مڈھے حرف دے اعلان نال اعلیٰ لفظ دا اجیہا اوپرا جوڑ
مردار پریم سنگھ صاحب دی علی ترکیب تے ہر سکدی اے۔ مٹھتے شاہ
جیسے عالم دے کلام دا انگ نہیں ہو سکدا۔

خورے کُجھ پانے والے نسخیاں دیاں اجیہاں گھاٹاں تصور کر کے ای پریم
سنگھ مولیٰ اپنے تحریری بیان وچ مٹھتے شاہ نوں اُمی نخ دین دی جرات
کیتی اے پر کے لگے بدھے تاریخی سیج نوں کوئی بناوٹی گالاں نال کیویں جھوٹا ثابت
کر سکدا اے۔

تاریخ بڑے دور نال ایس گل دی اکیس دیکھی گواہی دیندی اے کہ مٹھتے
شاہ مسجد کوٹ قصور دے ادھیاں طالب علمیاں وچوں سن جنہاں اپنے ویلے
دے تاریخی عالماں دا درجہ حاصل کیتا۔

خواجہ حافظ غلام مرتضیٰ قصوری جیہا ناضل استاد آپ مٹھتے شاہ دی
شاگردی دا فخر کرما اے۔ اونھان دا ایہ مشہور تاریخی قول اِج دی پنجابی تاریخ دے
سینے وچ پیا گونج دا اے۔

”مینوں دو شاگرد عجیب ملے نیں۔ اک
مٹھتے شاہ جس علم پڑھ کے سُرنگی پھڑلئی
تے دو جا وارث شاہ جہڑا عالم ہو کے
میرا بنجھے دے گیت گون لگ پیا“

سسی حرفی سوم وارنگ ڈھنگ سسی حرفی دوم تے شہ کرنا واراک ہو۔
 ثبوت اے۔ ایس سسی حرفی دی زبان بندش تے فنی ترکیباں وچوں یلکھے شاہ
 دے نکر وارنگ روپ۔ انجیسی پیا جھلکاں مار دے جویں کافیاں تے دوسرے
 دے شیشے وچوں۔

اجھے عذراں دے ہندیاں ہویاں دی سسی حرفی دوم نوں اساں اپنے
 نسخے وچ درج کر دتا اے کہ اوہی نقل دپ، وچ ملدی اے۔ میرے خیال وچ
 ایہ دو جابقتیر نسخہ اے۔

گ۔ ایس نسخے وچ ۵۸ کافیاں تے ۸ دوسرے دتے گئے نیں جنہاں
 دی ترتیب وچ بڑی محنت تے احتیاط کیتی گئی طوم ہندی اے۔
 قصیدہ عارف دے سرناویں نال ایہدے وچ اک داہدو کافی ملدی اے
 جدھی ٹیپ دامصرع اے۔

اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

پراہدے لئی ایہ ثابت اے کہ ایہ کافی پیر ملکے شاہ دی کافی نہیں بھانویں
 ایہ کافی (س)، دے نسخے وچ یلکھے شاہ دے ناں تے مڑھی گئی اے۔ پراوہدا
 آکھن والا اوہدے چھیکڑے بند وچ آپ امی پیا بولد اے۔

کشن سنگھ عارف سمجھاویں مردھرتلی تے تیج بتاویں

موٹی بات ارتھ باریک اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

ایس بندتوں ایہ صاف ظاہر اے کہ ایہ کے کشن سنگھ عارف دالنجیا
 ہویا قصیدہ اے جنہوں دھکو دھکی یلکھے شاہ دے کلام دا انگ بنان دی
 کوشش کیتی گئی اے پر پیر ملکے شاہ لئی ایہ کوئی نویں گل نہیں بہروڑے

پنجابی شاعر نال انج دے سلوک دی کوشش ادھدے اے دواے ورج مڈھوں
ایں ہندی رہی اے۔

فیروزی ایس نسخے دی ترتیب دین والیاں ادھد کجھ خیال رکھیا اے ایدھی
لٹائی چھپائی تے کاغذ وی عام نسخیاں نالوں کجھ دل اے۔ میں ترتیکے تھاں ایس
نسخے کوں صلاح لئی اے۔

۵۔ ایس نسخے وچ کافیاں دی گینتی ۷۰ اے چھیکڑ وچ قصیدہ عارف
دی ہے پر دک (دے) نسخے وچ ادھ جتنے کشن سنگھ عارف دے ناں
تے دے۔ ایدھے وچ ایس طراں ایں۔

مجید عارف سمجھاویں

سر دہر تلی تے سیج بناویں

موٹی بات ارتھ باریک

اللہ شہ رگ تھیں نزدیک

۶۔ ایس نسخے دی اپنی دکھری کوئی حیثیت نہیں۔ (دگ) دے نسخے تے
کتب خانہ عزیزہ کشمیری بازار لاہور میں۔ اپنا سرورق لا کے ادھدے متھے تے
کافیاں ملھتے شاہ دی چھاپ لادتی اے۔ جدھا کر کے میں ایدھے کوں (دگ)
دے چھاپے جی ایں مدد لئی اے۔

ایس طراں ایدھے وچ کوئی مجید عارف نظر آدندے نیں لٹائی چھپائی وی
ایدھی کجھ جنگی اے پر ایہنوں ترتیب دین دے بزرگ میں ایہنوں کافیاں ملھتے شاہ
دی تھاں اک انھاں کھاتہ بنان دی دلوں وجوں کوشش کیتی اے۔ بھانویں ملھتے
شاہ داکلام اپنے اٹھا دی تن نال ادھدے کوں دیا نیں۔

ایدھے دج بے ترتیبی تے لاپرواہی ایس حد تک اڑی ہوئی اے کہ چھپکڑ
 دج پلٹے شاہ دی تھاں اوہدیاں کافیاں دج شاہ حسین دیاں کافیاں دارا
 پادشاہ گیا اے۔

شاہ حسین گئے شہ نالے
 رو رو میں کیتے رت نالے
 کسے کیا تھدھ بھجالے
 ماتھوں کیوں چت چایائی
 (ص: ۶۲، ک: ۶۷)

کسے حسین فقیر نہاناں
 جو ہوسی رب ڈاڈے دا بھاناں
 (ص: ۶۳، ک: ۶۸)

ایس نسخے دج ایہ دو کافیاں شاہ حسین دیاں جڑوتیاں گئیاں نیں۔ جڑیاں
 ایدھی بے ترتیبی دیاں چشم دید گواہ نیں۔

اک ہو رگل دی اے کہ ایہ نسخہ لالہ لہجہ ورام پشتر نوکھا بازار، لاہور دے نسخے
 دی نقل اے۔ ہو سکدا اے کاتب نہیں جویں دا توں نقل کر دتا، ہودتے تے کسے اہنوں
 دوجی وار دیکھن دی تکلیف ای نہ کیتی ہودے۔

لالہ لہجہ ورام دالے نسخے دی تیری بھال کیتی اے پر اوہ نہیں مل سکيا۔ نہیں تے
 اوہ دے صحیح حوالے نال ایہ گل صاف ہو جاندی۔

سنت سنگھ، برکت علی، غلام علی، تے دین محمد دالے نسخے دی لالہ لہجہ ورام
 دالے نسخے دی امی نقل دے جان دے نیں پر ادبناں دا ٹھیک ویر داوی تدرے

ہو سکا اسی بے اوہدے والا نسخہ ہتھ لگ جاندا۔

ق۔ ایہ پاٹا پورا ناں تے کدھروں کدھروں چھپیا ہویا نسخہ میرے پورا نے دوست میاں احمد دین صاحب سکھ موضع لوراں ضلع گجرات کولوں ہتھ لگا۔ جدے پہلے تے اک دوپٹے ورتے نالوں نسخے ہوئے نہیں۔ ایس کر کے ایدے کاتب تے تحریر دی تاریخ سن داکھ پتہ نہیں لگ سکیا، اُنج کلام والا لکھ اکیٹیاں ایہ نسخہ معتبر معلوم ہندا اے۔

الف ہرتے (پ) دے دو نماں نسخیاں وچ ورتے کلام دامنڈرا بہتا ایدے نال رل دایلا اے جدے توں مینوں ایہ نسخہ بنناں ہووے نسخیاں نالوں بتا صبح تے معتبر معلوم ہندا اے کجھ کلام بے (الف) وچ ہے تے (پ) وچ نہیں کجھ بے (پ) وچ ہے تے (الف) وچ نہیں پرا ایدے وچ دونوں انگ بڑی حد تک نظر آدے نہیں جدے نال ایدے بتا۔ معتبر ہون دی تصدیق بُندی اے ایس کر کے اپنے کم دی بنیاد میں ایسے نسخے تے رکھی اے ہور نسخیاں وچوں جویں جویں ملے شاہ داکلام مل سکیا اے ادھوں دی پوری تحقیق تے ویروے نال ایس نسخے وچ جمع کر دنا گیا اے تے یقین ایں کہ میرے والے نسخے وچ بُن ملے شاہ داکلام جتھے بناوٹی دابہ دے گھائے توں پاک صاف اے اتھے مکمل وی اے۔

اُن چھپیا کلام

تھوڑا جیہا اُن چھپیا کلام دی پوری پُن چھان تے پرچول نال ایس نسخے وچ درج کیتا گیا اے جدے تے ملے شاہ دے کلام داسٹہا می نہیں پیندا سگوں پورے

یقین نال آنھ سکی واسے کہ پیر پلھتے شاہ واسی کلام ایں۔
 جنھاں سبھاں ادب دایہ روپ بگیرن وچ میری قلم واسا تھ وٹالے میں اونھاں
 دادی مان کروا ہویا دعا کرناں کہ رب اونھاں دے علمی ادبی شوق نوں بہر دھاتے
 تے اوہ اپنی مادرسی زبان دے علم تے ادب دی بہتی توں بہتی خدمت کر دے
 رہیں۔

چانن دے لئی وچ صیرے جنڈاں جالن واسے !
 وسدے رہیں اُجاڑاں دے وچ دیوے جالن واسے

دولیف الف

۱

الف اللہ تبارک و تعالیٰ میرا
 مینوں "ب" دی خبر نہ کاتی
 "ب" پڑھدیاں مینوں سمجھ نہ آوے
 لذت الف دی آئی
 "ع" تے "غ" توں سمجھ نہ جاناں
 گلّ الف سمجھائی
 بُلّھیا، قول الف دے پورے
 جیڑے دل دی کرن صفائی

اب کیوں، ساجن، چرلائیو رے ؟
 ایسی آئی من میں کاء
 دکھ سکھ سب دنجائیو رے
 ہار سنگار کو آگ لگاؤں
 گھٹ اپڑو صاٹھ چجائیو رے
 اب کیوں، ساجن، چرلائیو رے ؟
 سن کے گین کی ایسی باتاں
 نام نشان سبھی انگھاتاں
 کوئل دانگوں کو کاں آتاں
 تیں ابے دی ترس نہ آئیو رے
 اب کیوں، ساجن، چرلائیو رے ؟

(۱) سن کیوں، ساجن، چرلایا ہے ؟
 (۲) ایہ بند نہیں ملدا۔
 (۳) سن رملی ہوتی

{ پ ۱۱ ص ۳۰، ک ۲۳

گل "مرگانی" سیس کپیریا
 بھیکھ تنگن نوں رو رو پھیریا
 جوگن نام بھیا رٹ دھریا
 انگ بھوٹ رمائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 عشق ملال^(۱) نے بانگ دیوائی^(۲)
 اٹھ دوڑن^(۳) گل واجب آئی
 کر کر سجدے گھر دل آئی
 متھے^(۴) محراب ٹکائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟
 پریم نگر دے اٹے چالے
 خونی نین ہوئے خوش حالے
 آپے آپ پھسے وچ جالے
 پھس پھس آپ کو بائیورے
 اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

(۱) ایہ بند نہیں ملدا
 (۲) مستانی
 (۳) مرڈن
 (۴) ایہہ گل اٹھی دینی آئی
 (۵) صدق

(۶) فی منہ محراب - (الف: ص ۱۳۰-۱۳۱) ۴۵
 (۷) ایہ بند نہیں ملدا (الف: ص ۱۳۰-۱۳۱) ۴۵

دُکھ یرہوں تہ ہون پُرانے

جس تن پیراں، سوتن جانے

اندر جھڑکاں، باہر طعنے

نیوں لگیاں دُکھ پائیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

میناں^{۱۱۱} مالن روندی پکڑی

برہوں پکڑی کر کے تکرہ

اک مرنا، دو جی جگ دی پکڑی

ہُن کون بناں بن آئیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

بُٹھا^{۱۱۲} شہ سنگ پیت لگائی

سوہنی بن تن سب کوئی آئی

دینج کے شاہ عنایت سائی

جی میرا بھر آئیورے

اب کیوں، ساجن، چر لائیورے؟

{ ۱۱۱ ایہ بنہ نہیں ملدا
۱۱۲ ایہ بند نہیں ملدا } (الف: ص ۱۳۰، ک ۴۵)

(۳) بُٹھا شاہ گربٹہ لگائے۔ (پ: ص ۱۳۰، ک ۲۳)

اب گن گلی کیہ کر یئے؟
 نہ جی یکے، تے نہ مر یئے

تم سنو ہماری بیناں
 موہے رات دنے نہیں چنیاں
 بُن پئی بُن پلک نہ سر یئے
 اب گن گلی کیہ کر یئے؟

اب گن گلی کیہ کر یئے؟
 نہ جی یکے، تے نہ مر یئے

اے آگن برہوں دی جاری
 کوئی ہماری پیت نواری

بن درشن یکے تر یئے؟
 اب گن گلی، کیہ کر یئے؟

اب لگن لگی، کیہ کرئیے؟

نہ جی سکے، تے نہ مرئیے

بُٹھنے پئی مصیبت بھاری

کوئی کرو ہماری کاری

ایہ اجئے^(۱) دکھ کیسے جریئے؟

اب لگن لگی، کیہ کرئیے؟

اب لگن لگی، کیہ کرئیے؟

نہ جی سکے، تے نہ مرئیے

۴

اب ہم گم ہوئے !
 پریم نگر کے شہر
 اپنے آپ نوں سو بدھ ریا ہو
 نہ سر، ہاتھ نہ پیر
 خودی کھوئی، اپنا بد چیتا
 تب ہوئی گل خیر
 لتھے گڑے پئے گھر تھیں
 کون کرے زویر ؟
 بھجاشوہ ہے دُوبیں جہانیں
 کوئی نہ وسدا غیر

اپنے سنگ رلائیں، پیارے، اپنے سنگ رلائیں
 پہلے نیڑوں لگایا سی تیں آپے چائیں چسائیں
 میں لایا اے کہ تُو دھ لایا، اپنی اوڑنبا میں
 راہ پواں، تاں دھاڑے بیلے جنگل مکھ بلائیں
 بھوکن چیتے تے چت پھتے، بھوکن کرن ادائیں
 یار تیرے جگا تر چڑھیا، کُنڈے مکھ بلائیں
 ہول دنی دا تھر تھر کنڈا، بیڑا پار تنگم تیں
 کر لئی بندگی رب پتے دی پون قبول د عابیں
 بُلھے شاہ تے شاہاں دا کھڑا، گنگٹ کھول دکھائیں
 اپنے سنگ رلائیں، پیارے، اپنے سنگ رلائیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
اک روز جہاؤں جانا اے

جاقرے وچہ سمانا اے

تیرا گوشت کیڑیاں کھانا اے

کرچیتا مرگ دسار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

تیرا ساہنیڑے آیا اے

کچھ چوٹی داج رنگیا اے

کیوں اپنا آپ دنجایا اے

اے غافل، تینوں سار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

توں ستیاں عمر دنجائی اے

توں چرخے تندہ پاتی اے

کیہ کریں؟ داج تیار نہیں

اٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 توں جس دن جوبن متی نہیں
 توں نال سیاں دے رقی نہیں
 ہو غافل گلیں دتی سیں
 ایہ بھورا تینوں سارا نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 توں مڈھوں بہت کچھ نہیں
 نہ لجیاں دی نہ لجی نہیں
 توں کھا کھا کھانے رچی نہیں
 مہن تائیں تیرا بار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 اج کل تیرا مُکلاوا اے
 کیوں سستی کر کردوا اے
 ان ڈٹھیاں نال ملدا اے
 ایہ بھلے گرم بازار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

توں ایس جانوں جائیں گی
 پھر قدم نہ ایتھے پائیں گی
 ایہ جو بن روپ و نجائیں گی
 تین رہناں وچ سُن نہیں

اُٹھ، جاگ، گھڑاڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

منزل تیری دُور دُراڈی
 توں پوناں وچ جنگل وادی
 اوکھا پھن پیر پیادی
 دس دی توں اسوار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھڑاڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اک اُکلی تنہا چلیں
 جنگل بربدے وچ رُئیں
 لے لے تو شہر ایتھوں گھلیں
 او تھے لین ادھار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھڑاڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

(۱)۔ بلداے

(پ: ص ۸، ک ۳)

(۲)۔ (پ: ص ۸-۹، ک ۳)

اودہ خالی اے سُنج حویلی
 تُوں وچ رہیں اک اکیلی
 اوتھے ہوسی ہو رہ نہ بسی
 ساتھ کسے دا بار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 جھڑکے سن ویساں دے دے
 نال جنھاں دے وجدے دے
 گئے ہو کے بے تختے تلبے
 کوئی دُنیا دا اعتبار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 کتنے ہے سلطان سکندر
 موت نہ چھڑے پیر پیغمبر!
 سبے چھڑ چھڑ گئے اوڈنر
 کوئی ایتھے پائیدار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں
 کتنے یوسف ماہ کنعانی
 لئی زینحہا فیر جوانی
 کیتی موت نے اوڑک فانی
 فیراودہ ہار سنگار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

کتھے^(۱) تخت سلیمان والا

دبج ہوا اڈا سی بالہ

اوہ بی قادر آپ سنبھالا

کوئی زندگی وا اختیار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

کتھے^(۲) میر، ملک، سلطاناں

کوئی مار نہ بیٹھے ٹھاناں

شکر و اجنھاں شمار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

پھٹلاں^(۳) پھل چنبیلی لالا

سون سنبل سرو ترالا

باد خزاں کیستنا بڑھالا

زرگس نت خمار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

جو کچھ کریں^(۴)، سو کچھ پائیں

نہیں تے اوڑک پچھو تپائیں

سُنجی کونج دانگوں کڑ لائیں

کھناں با بچھ اڈا رہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

ڈیرا کریں ادبیں جا رہیں!

جتنے شیر، پنگ، بلائیں

خالی رہن محل سرائیں

پھرتوں ورثے دار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

اسی عاجز و بیج کوٹ علم دے

اوسے آندے و بیج قلم دے

بن گلے دے ناپیں کم دے

پا بھجوں گلے پار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

بُھٹا شود بن کوئی ناپیں

ایتھے اوتھے دو میں سرائیں

سنبھل سنبھل قدم نکائیں

فیر آون دوجی وار نہیں

اُٹھ، جاگ، گھراڑے مار نہیں ایہ سون تیرے درکار نہیں

۷

اُٹھ گئے گواہنڈوں یار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟
 اُٹھ گئے، ہُن ربنڈے نہیں
 ہو یا ساتھ تیار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟
 واہڈ^(۱) کھجے بل بل اُٹھ^(۲) دی
 مجھڑ کے برہوں نار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟
 بُھٹا شوڈ پیارے با، بھجوں
 رہے ارار نہ پار
 ربا، ہن کیہ کریتے؟^(۵)

(۲) اُٹھ

(۱) واہڈ

(۴) نہ رہے ارار نہ پار

(۳) نہ رہے اوٹار نہ پار

(۵) دانی دی ترکیب اُٹ پٹ کر دنی گئی اے (الف: ص ۱۰۳، ک ۱۸)

آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی؟
 ستیاں بیٹھیاں کچھ نہیں ڈٹھا، جاگدیاں شوہ پائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 قہر یا ڈنی شمس بڑے، اٹا کر لٹکا یوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 (۱) عشق عشق جگ وچ ہوئیاں، دے دلاں بٹھائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 میں تیں کائی نہیں جدائی، پھر کیوں آپ چھائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 مجھیں آئیاں، ماہی نہ آیا، بھوک برہوں ڈولائیوئی
 آہجن، گل نگ اساڈے، کیا جھیرا لایوئی
 ایس عشق دے دیکھے کارے یوسف کھوہ پوئیوئی

(۱) سچیاں دپ: ص ۵۹، ک ۶۱، (۲) پائیائی (۳) رالف: ص ۱۱۳، ک ۳۸

(۴) رالف: ص ۱۳۲، ک ۴۸

(۵)، (۶)، (۷)، (۸) دپ: ص ۵۹، ک ۶۱

آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 داکٹ^(۹) زینا و بیج مصرے گنگٹ کھول ر لایوئی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 دیت آئی^(۱۰) موسیٰ بولے تد کوہ طور جب لایوئی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 کن تائی^(۱۱) جھڑکاں والا آپے حکم سنا لایوئی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 عشق دیوانے کیتا فانی دل یتیم بنا لایوئی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی
 بھاشوہ گھروسیا آکے شاہ عنایت پائیوئی
 آ، سجن، گل نگ اساڈے، کیہا جھیرا لایوئی

()

(۹)، (۱۰)، (۱۱)، (۱۲)،
 (۱۳)، بھلاشاہ داسرتے برقعہ شاہ عنایت پائیوئی { دپ: ص ۵۹، اک ۶۱

اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 کُن نیکو نوں اگے دیاں گیاں
 نیوں نہ مگڑا پوری دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 آپ چھڑ جاندا نال بھیں دے
 سانوں کیوں بیلوں موڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 رانجھے جیہا مینوں ہو رہ کوئی
 مستان کر کر موڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 مان دایاں دے نین ملوئے
 ٹوہا دوپٹہ گوری دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا
 اَحدہ محمد دینج فرق نہ بُلھیا
 اک رتی بھیت مروڑی دا
 اک رانجھا مینوں لوڑی دا

۱۰

اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 ع غ دی ہکا صورت
 ہک مُکتے شور مچایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 سستی دا ڈل لٹن کارن
 ہوت پُنوں بن آیا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 بُلٹھا شوہ دی ذات نہ کائی
 میں شوہ عنایت پایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے
 اک مُکتہ یار پڑھایا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

اک الفوں دو تین چار ہوئے

پھر لکھ کر دھڑلہ ہوتے

پھر اوتھوں بائچہ شمار ہوئے

ہک الف دھکتے نیارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

کیوں پڑھنا تیں گڈ کتاباں دی

سرچانا تیں پنڈ عذاباں دی

ہن ہویا شکل جھلاواں دی

اگے پنڈا مشکل بھارا اے

اک الف پڑھو چھٹکارا اے

(۱) بے شمار
(۲) چایا
(۳) ہویا

{ (الف: ص ۲۰۵، ک ۷۸)

بن حافظ حفظ قرآن کریں
 پڑھ پڑھ کے صاف زبان کریں
 پھر نعمت و نوح دھیان کریں
 من پھر دا جیوں ہلکا را اے
 اک الف پڑھو چھٹکارا اے
 بُلتھا بی بوڑھ دا بویا سی
 اوہ برچھ وڈا جا ہویا سی
 بد برچھ اوہ فانی ہویا سی
 پھر رہ گیا بی اکارا اے
 اک الف پڑھو چھٹکارا اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

پھرنکتہ چھوڑ حساباں توں
 کر دُور کفر دیاں باباں توں
 لاہ دوزخ گور عذاباں توں
 کر صاف دے میاں خواباں توں
 گل ایسے گھر وچ ڈھکدی اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

انویں منتھا زمین گھسائی دا
 لماں پامحراب دکھائی دا
 پڑھ کھمہ لوک بھائی دا
 ادل اندر سمجھ نہ لیسائی دا
 کدی بات سچی بنی مکدی اے

اک نقطے وچ گل مکدی اے

کئی حاجی بن بن آئے جی
 گل نیلے جا مے پائے جی
 حج و تیج ٹکے لے کھائے جی
 بھلا ایہ گل کسٹوں بھائے جی
 کدی بات سچی بی مکدی اے
 اک بُکتے تیج گل مکدی اے

اک جنگل بحر میں جاندے نی
 اک دانہ رُوڑے کھاندے نی
 بے سمجھ وجود تھکاندے نی
 گھر ہو دن ہو کے ماندے نی
 اینویں چلیاں تیج جند مکدی اے
 اک بُکتے تیج گل مکدی اے

پھڑمڑند عبد خدائی ہو
 تیج مستی پے پردا ہی ہو
 بے خواہش بے نوائی ہو
 تیج دل دے خوب ستائی ہو
 بُتیاں بات سچی کدوں مکدی اے
 اک بُکتے تیج گل مکدی اے

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

کمی چٹیک لایِیا اِی

ساتھوں آپ چھپایا اِی

میں تیرے دج دزانہ جُدا تئی

بجھیں آئیاں رانجھیا رنہ آیا

پھوک برئیوں ڈوں لائیسا تئی

اکھاں دے دج دل جانی پیارِیا

میں نیڑے سینوں دُور کیوں دسنا میں

ساتھوں آپ چھپایا اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

دج مصر دے وانگ زُلیخا

گھنگٹ کھول رُلایا اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

شوہ بٹمتے دے سر پر برقع

تیرے عشق نچایا اِی

اکھاں دج دل جانی پیارِیا

کمی چٹیک لایِیا اِی

کمی چٹیک لایِیا اِی

کمی چٹیک لایِیا اِی

کمی چٹیک لایِیا اِی

۱۴

اُٹے ہو زما نے آئے
 کاں لکڑ نوں مارن لگے
 چڑیاں جڑے کھاتے

اُٹے ہو زما نے آئے
 عراقیاں نوں پٹی چابک پوندی
 گدوں خوذ پواسے

اُٹے ہو زما نے آئے
 بُلھتا حکم حضوروں آیا
 تس نوں کون ہٹاتے

اُٹے ہو زما نے آئے

اُلٹی گنگا بہا یو رے سادھو تب ہر در سن پائے
 پریم کی پونی ہاتھ میں لیجو گنجھ مروڑی پڑنے نہ دیجو
 گیان کا تھکا دھیان کا چرخہ اٹا پھیر بھوڑائے
 اُٹے پاؤں پر کُنپ کرنا چائے تب لڑکا کا بھیدا پائے
 دھنیر لٹیا مَن لچمن باقی تب انھد ناد بجائے
 ایہ گت گڑ کی پریوں پاوے گڑ کا سیوک تبھی سداے
 امرت منڈل مول تب ایسی دے کے ہری ہر ہو جائے
 اُلٹی گنگا بہا یو رے سادھو تب ہر در سن پائے

۱۶

اماں بابے دی بھلیائی
اوہ ہُن کم اساڈے آئی

اماں بابا چور دوائنہ دے پتر دی وڈیا ئی
دانے اُتوں گُت گُت گھر گھر پئی لڑائی
اساں قیسے تداہیں جالے جہاں کنک ادہناں گھائی
کھائے خیراتے پھائیے جمعہ اُلٹی دستک لائی
بُھٹا طوطے مارباگاں تھیں کڈھے اُتور ہُن اُس جانی

اماں بابے دی بھلیائی
اوہ ہُن کم اساڈے آئی

آمل یار سارے میری
میری جان دکھاں میں گھیری

اند خواب و چھوڑا ہوا خبر نہ پندی تیری
سُنجی بن وِج لٹی سائیاں سُور پنگ میں گھیری
مُلّاں قاضی سانوں راہ بتاؤں دین بھرم دے پھیرے
ایتناں ٹھگ جگت دے جیلاؤں جال چوہیرے
کرم شرعدے دصم بتاؤں سنگل پاؤں پیریں
فات مذہب ایہ عشق نہ بچھا عشق شرع دا دیری
ندریوں پار ملک سجن والو لبت^(۲) میں گھیری
سنگور بڑی پٹری کھدتی میں کیوں لایا دیری
بُلجھا شاہ شوہ تینوں ملسی دل نول دیہہ دیری
پتیم پاس تے ٹوٹناں کس نول بھل گیوں شکر دوپہری

آمل یار سارے میری
میری جان دکھاں میں گھیری

۱۸

اُو فقیر و میسے چلے عارف کاسُن دا جا رہے
 انحرُس بد سُنو بہورنگی تیجے بھیکھ پیا جا رہے
 انحرودا جا سُر پ ملاپی نرویری سُرنا جا رہے
 میسے با، بھسوں میلا اوتر رُڑھ گیا نول دیا جا رہے
 کٹھن فقیری رستہ عاشق قائم کرومن با جا رہے
 بندہ رب بہیواک مگر کُکھ بکتا پڑا جہان برا جا رہے

۱۹

اؤسیورل دیہونی ووصائی

میں بکریا رانجھا ماہی

اچھاں روز مبارک چڑھیا

رانجھا ساڈے ویڑے وڑیا

ہتھ کھونڈی موہڑے کسں دھریا

چاکاں دالی شکل بنائی

اؤسیورل دیہونی ووصائی

میں بکریا رانجھا ماہی

مکٹ گواں دے وچ رُل دا

جنگل جواں دے وچ رُل دا

بے کوئی اٹھ دے دل بھل دا

اصل حقیقت خبر نہ کائی

اُسیورل دیونی ووصائی

میں برپایا رانجھا ماہی

ملکھے شاہ اک سودا کیستا

پتیا زھر پیالہ پتیا

نہ کچھ لاہاں ٹوٹا لیستا

ورد دکھاں دی گٹھڑی چائی

اُسیورل دیونی ووصائی

میں برپایا رانجھا ماہی

ایس نیوں دی الٹی چال

صابر نیں جہنیوں لگایا
دیکھ پیامیں کیسہ دکھلایا
رگ رگ اندر کرم چلایا
زور اور دی گل محال

ایس نیوں دی الٹی چال

ذکر یانیں جد پایا قسار
جس دم وجہ عشق نقار
دھریا سرتے تکھا آرا
کیستا ایڈ زوال

ایس نیوں دی الٹی چال

جدوں یکجے نیں پائی جھاتی
رمز عشق دی لاتی کاتی
جلوہ دتا اپنا ذاتی
تن خنجر کیستا لال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

آپ اشارہ اکھ داکیتا
تاں مَدھوا منصور میں پیتا
سُولی چڑھ کے درشن لیتا
ہویا عشق کمال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

سُلیمان نوں عشق جو آیا
مندرا ہتھوں چاگو آیا
تخت نہ پریاں دا پھر آیا
بھٹھ جموں کے پیابے مال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

بلتے شاہ بن چپ چنگیری
نہ کر ایتھے ایڈ دیری
گل نہ بن دی تیری میری
چھڈ دے سارے دہم خیال

ایس نیوں دی اُلٹی چال

(۱) اُستھوں دپ: ص ۷۷-۷۸

(۲) بھٹے بے مال دپ: ص ۷۲-۷۳

ایا جگیا گیان پیتا

ناہم ہندو نہ ترک ضروری

نام عشق دی ہے منظور می

عاشق نے ہر جیتا

ایا جگیا گیان پیتا

دیکھو ٹھکان شور مچایا

جمناس مرناں چا بنایا

مورکھ بھٹے رولا پایا

جس نوں عاشق طہر کیا

ایا جگیا گیان پیتا

بُلٹھا عاشق دی بات نیاری

پریم والیاں بڑی کراری

مورکھ دی مت ایویں ماری

واک سخن چپ کیستا

ایا جگیا گیان پیتا

ایہ اچرج سا دھوکوں کماوے
چھن چھن روپ کتے بن آوے

مکہ لٹکا سہیلو کے بھیت دویو کو ایک بتاوے
جیب جگرگی تم وصل کرو گے بانگ کسے بھانیں نا دو جاوے
بھگتی بھگت تار و ناہیں بھگت سوئی جہڑا من بھاوے
ہر پرگٹ پرگٹ ہی دیکھو کیا پنڈت پھر بیدار سناوے
دھیان دھروایہ کافر ناہیں کیا ہندو کیا ترک کماوے
جب دیکھوں تب ادھی ام ہی بلجھا شوہ ہر رنگ سماوے

ایہ اچرج سا دھوکوں کماوے
چھن چھن روپ کتے بن آوے

ایہ دُکھ جا کھوں کس آگے
رُہم رُہم گھٹا ہریم کے لاگے

سکت سکت ہو رین وہانی
ہمے پیاسیں پیڑ نہ جانی
کیا جانوں پیاس کیا من بھانی
ہکت ہکت رین وہا سی
ہا سے دی گل پے گئی پھاسی
اک مرزاں دوجا جگدی صانسی
کرت پھرت نت ہو ہی رہے مری
کون کرے مہ سے دل جوئی
شام پیا میں دیتی ہوئی دھڑکی

دُکھ جگ کے موہے پوچھن آئے
 جن کے پیسا پر دلیں سُدھا سے
 ناں پیا آئے ناں پیا آئے
 ایہ دُکھ جا کہوں کس جاتے
 بلجھا شاہ گھر آ پیار یا
 اک گھڑی کو کرن گزاریا
 تن من دھن جیسا تیں پر واریا
 ایہ دُکھ جا کہوں کس آگے
 رُم رُم گھاہ پریم کے لاگے

ایس من میں آیو رے
 دکھ سکھ سب دنجا یو رے
 ہار سنگار کو اگ لگا دن
 تن پر ڈھانڈ چا یو رے
 سن کے گیں کیاں ایسا ہاں
 نام نشان تبھی ان گھاتاں
 کوئل وانگ میں کوکال راتاں
 تیں بے بھی ترس نہ آیو رے
 گل مرگانی سیس کچیریا
 درشن کی بھیکھ منگن چڑھیا
 جوگن نام بھوت دھنیا
 انگ بھوت رما یو رے

عشق کلاں میں بانگ سنائی
 ایہ گل سُننی واجب آئی
 کر کر صدق سجدے دل دھائی
 منہ محراب نکا یورے
 پریم نگر والے اُلٹے چالے
 نہیں مرنی بھر خوشیاں نالے
 آن پھسی آپے وچ جالے
 ہنس ہنس آپ کو ہا یورے
 بٹھا شوہ سنگ پیت لگائی
 جی جائے دی دتی سائی
 مرشد^(۱) شاہ عنایت سائیں
 جس دل، برما یورے
 ایسی من میں آیو رے
 دکھ سکھ سب دنجا یورے
 ہار سنگار کو اک لگا و ن
 تن پر ڈھانڈ مچا یورے

(۱) آپ
 (۲) چاند
 (۳) میرا

دپ: ص ۹۸، ک (۱۳)

ردیف ب

۲۵

بس کر جی ہُن بس کر جی
اک بات اساں نال ہس کر جی

نسی دل میرے ویتج و سدے ہو^(۱)
اینویں^(۲) ساتھوں دُور کیوں سدے ہو^(۳)
نا^(۴) لے گھت جادو دل کھتدے ہو
ہُن کتول جا سونس کر^(۵) جی^(۶)

بس کر جی ہُن بس کر جی
اک بات اساں نال ہس کر جی

(۲) تہ

(۱) ہسی

(۴) تہ دوں

(۳) و سدے

(۶) نکھتدوے

(۵) جانیو

{ (الف: بس ۱۲۸، ک ۴۲) (پ: بس ۰۳۹، ک ۳۴)

تسی مویاں نوں مار نہ مکدے سی^(۲)
 کھڈو^(۳) وانگ کھونڈی نت کڈے سی
 گل کر دیاں دا گل گھٹ دے سی
 ہن تیر لگاؤ کس کر جی

بس کر جی ہن بس کر جی

اک بات اساں نال ہس کر جی

تسی چھپ دے ہوا ساں پکڑے ہو
 اساں نال زلف^(۴) دے جکڑے ہو
 تسی^(۵) یمے چھپن نوں تکرے ہو
 ہن جان نہ ملد انس کر جی

بس کر جی ہن بس کر جی

اک بات اساں نال ہس کر جی

{ الف: ص ۲۹، ک ۳۲

(۱) کھنڈوا

{ پ: ص ۳۹، ک ۳۲

(۲) اے

{ الف: ص ۱۲۸، ک ۴۲

(۳) نت پنیاں

(۴) تاں

{ پ: ص ۳۹، ک ۳۲

(۵) پیجر

(۶) ایے

(۷) کتول

بلیھا شہ میں تیری بردی ہاں^(۱)
 تیرا کھ دیکھن نوں مردی ہاں^(۲)
 نت سو سو منتاں کر دی ہاں^(۳)
 ہن بیٹھ پنجر دتج دھس کر جی^(۴)

ہن بس کر جی بس کر جی
 اک بات اسال نال ہس کر جی

(۱) ایس

(۲) تیرے

(۳) ہاں

(۴) برے: (الف: ص ۱۳۸، ک ۴۲)

(۵) تیرے

(۶) مرے

(۷) نت نت

(۸) بندی دا گن: (پ: ص ۳۹، ک ۳۴)

(۹) ہاں: (الف: ص ۱۲۸، ک ۴۲)

(۱۰) کیا تیر چلا لوکس کر جی: (پ: ص ۳۹، ک ۳۴)

بُلّھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون
نہ سوہاں نہ کم بخیر سے و بنے جاگن سون

رہنچے نوں میں گایاں دیواں من و بچ کراں دعائیں
میں نے رانجھا اکو کوئی لوکاں نوں از مائیں
جس سے و بچ بیلی و سے اُس دیاں لواں بلاییں
بُلّھا شوہ نوں پا سے چھڈ کے جنگل ول نہ جائیں

بُلّھا کیہ جانیں ذات عشق دی کون
نہ سوہاں نہ کم بخیر سے و بنے جاگن سون

(الف: ص ۶-۱، ک ۲۴)

(۱) سوہاں

(۲) تے

(۳) اکھیر سے

(۴) ایہ کافی نہیں ملدی رپ: گ ۱

۲۷

بُٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں مومن دج مستیاں
نہ میں دج کفر دیاں ریتاں
نہ میں پاکاں دج پلیستاں
نہ میں موسیٰ نہ فرعون
بُٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں اندر بید کتاباں
نہ دج بھنگاں نہ شراباں
نہ دج رنداں مست خراباں
نہ دج جاگن نہ دج سون
بُٹھا کیہ جاناں میں کون

نہ دج شادی نہ غمناکی
نہ میں دج پلیتی پاکی
نہ میں آبی نہ میں خاکی
نہ میں آتش نہ میں پون

بُلکھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں عربی نہ لاہوری
نہ میں ہندی شہر نگوری
نہ ہندو نہ ترک پشتوری
نہ میں ریندا وچ ندون

بُلکھا کیہ جاناں میں کون

نہ میں بھیت مذہب داپایا
نہ^(۱) میں آدم حوا جاسایا
نہ^(۲) میں اپنا نام دھرایا
نہ وچ بیٹھن نہ وچ بھون

بُلکھا کیہ جاناں میں کون

اول آخر آپ نوں جاناں
نہ کوئی دوجا ہو ریچھاناں
میتھوں ہو نہ کوئی سیاناں
بُلکھا شہہ کھڑا ہے کون

بُلکھا کیہ جاناں میں کون

(۱) تاپیں
(۲) تاپیں { (پ: ص ۸۰، ک ۱۰۳)

بنی کاہن اچرج بجائی

بنی والیا چاکا رانجھا

تیرا سُر ہے سب نال سا بھا

تیریاں مویاں ساڈا مانجھا

ساڈی سُر تیں آپ ملائی

بنی کاہن اچرج بجائی

بنی والیا کاہن کماویں

سب دانیک انپ منادیں

اکھیاں دے دتج نظر نہ آویں

کیسی بکھڑی کیسل رچائی

(۱) بنی اچرج

(الف: ص ۱۸۵، ک ۶۷)

د ۲، تن

(پ: ص ۷۱، ک ۸۶)

بنسی کاہن اچرج بجائی

بنسی ب کوئی مئے سناوے
ارتھ اس کا کوئی ورلا پاوے
جو کوئی اسد کی سُر پاوے
سو اس بنسی کا سودا تئی

بنسی کاہن اچرج بجائی

سُناں بنسی دیاں کھنگوراں
کوکاں تن من دانگوں موراں
ڈٹھیاں اس دیاں توڑاں جڑاں
اک مُردی سب کلا اٹھائی

بنسی کاہن اچرج بجائی

اس بنسی دا لماں لیکھا
جس میں ڈھونڈا قس میں دیکھا
سادھی اس بنسی دی ریکھا
ایس وجودوں صفت اُٹھائی

بنسی کاہن اچرج بجائی

اس بنسی دے پنج ست تارے
آپ اپنی مُر بھر دے سارے
اک مُر سب دے دج دم مارے
ساڑی اس میں ہوش مہلاتی

ہنسی کا بن اچرج بجائی
 بلجھاپنچ پئے — تکرار
 بے آن کھلتے یار
 رکھیں کلمے نال بیوپار
 تیری حضرت بھرے گواہی
 ہنسی کا بن اچرج بجائی

بوڑھیں^(۱) دے طیبیا میں دھی خبر گئی
 تیرے عشق پچایا کر تھیا تھیا
 عشق ڈیرا میرے اندر کیستا
 بھر کے زہر پیالہ میں پیتا^(۲)
 جھدے آنویں دے طیبیا نہیں تے میں گر گیا
 تیرے عشق پچایا کر تھیا تھیا
 چھپ گیا سورج باہر رہ گیا کالی^(۳)
 ہوداں میں صدقے مڑے دیں دکھائی
 میں بھٹ گئی تیرے نال نہ گئی
 تیرے عشق پچایا کر تھیا تھیا
 تیرے عشق دی ساروے میں نہ جاناں
 ابہر سر آیا اے مبرا بیٹھ ودا ناں

دپ: ص ۲۶، ک ۱۹

(۱) پہلا مصرعہ کوئی نہیں

(۲) رہیا
الف: ص ۱۳۴، ک ۵۲

(۳) میں کوئی نہیں

(۴) جدا ہے۔

سٹ پی عشق دی تاں کوکاں دیسا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 ایس عشق دے کولوں سانوں ہنک نہ ماتے
 لاہو جانڈرے بیڑے موڑ کون ہٹاتے
 میری عقل بھلی نال موہانیاں دے گئیا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 ایس عشق دی جھنگی وچ مور بولیندا
 سانوں کہہ تے قبلہ پیارا یار دسیندا
 سانوں گھائل کر کے پھر خبر نہ لیا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا
 بٹھا شاہ عنایت دے بہ بوہے
 جس پہنائے سانوں سائے سوہے
 جال میں ماری اٹاری مل پیادیا
 تیرے عشق نچایا کر تھیا تھیا

- (۱) ابہ بند نہیں ملدا (۲) ابہ بند نہیں ملدا
 (۳) بٹھا شوہ اندانی مینوں آپ عنایت ہوئی
 (۴) جس مینوں پینائے فی کوئی سالو سوئی
 (۵) جال میں لاہی آنہ فی مینوں میا دیا
- (الف: ص ۱۳۴، ک ۵۲)

۲۰

بھروا سا کیہ آشنائی دا

ڈر لگدا بے پرواہی دا

ابراہیم خچا و بیچ پائیو

سُیمان نوں بھٹھ جھکائیو

یونس مچھی توں نکلائیو

پھڑ یوسف مصر رکائی دا

بھروا سا کیہ آشنائی دا

ڈر لگدا بے پرواہی دا

زکریا سرگھو تر چلائیو

صابر دے تن کیڑے پائیو

صنعاں گل زناں پوئیو

کتے اُلٹا پوش لبائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

پینبر تے نور اُپا یو

نام امام حسین دھرا یو

جھولا جبسرائیل جھلا یو

بھرپایا سا گھا کٹائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروائی دا

جاز کریا رکھ چھپیا

چھینا اُس دا بُرا منیا

آراستے چاؤ گایا

نیں رکھ چھرائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

یجی اُس دایا رکھیا

نال اوسے دے نیوں لگایا

راہ شرع دا اُن بتلایا

مرا سدا تھال کٹائی دا

بھردا سا کیہ آشنائی دا

ڈرگدا بے پروا ہی دا

بکھا شہ ہُن صبح بجاتے ہیں
 ہر صورت نال پکھلتے ہیں
 کتے آتے ہیں کتے جاتے ہیں
 ہُن میتھوں بھل نہ جانی دا

مہروا ساکیہ آشنائی دا
 ڈرگدا بے پروا ہی دا

بھیناں میں کت دی کت دی ہٹی
 پڑی پکھے پکھوڑے رہ گئی ہتھ دوج رہ گئی جٹی
 اگے چرہ پکھے پیڑا میرے ہتھوں تنہ ترٹی
 بھیناں میں کت دی کت دی ہٹی
 داج جاہرا ساں کیہ کرناں جس پریم کٹوائی مُٹھی
 اوہو چور میرا پگڑ منگاؤ جس میری جند کٹھی
 بھیناں میں کت دی کت دی ہٹی
 بھلا ہو یا میرا چرہ ٹامیری جند غذا یوں جٹی
 بُٹھا تھوہ میں ناچ نچائے اوتھے دھم پی کر گئی
 بھیناں میں کت دی کت دی ہٹی

(۲) مُٹھی دالٹ : ص ۲۴۹، ک ۹۹

(۱) میاں

(۳) ہتھ میریوں سے درھیاں دوج لاہی کانگ مریندا جٹی : پ : ص ۲۰، ک ۱۱

(۴) مصرعہ نہیں ملدا : پ : ص ۲۰، ک ۱۰

(۵) میرا اوہو چور پگڑیاؤ (۶) کر گئی دالٹ : ص ۲۴۹، ک ۹۹

(۷) دل لسیاں پائی گیاں میں دلی دوگر پٹی : پ : ص ۳۰، ک ۱۱

(۸) بھوندا بھوندا میرا اوراؤ گاچب اویھی تندٹی عاشق بکرا مشوق قصائی میں میں کر دی مُٹھی

بھالویں جان نہ جان دے دیٹرے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیٹرے آڈر میرے
 تیرے جیہا مینوں ہور نہ کوئی
 ڈھونڈاں جنگل بیلا روہی
 ڈھونڈاں تاسا راجھاں دے دیٹرے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیٹرے آڈر میرے
 لوکاں دے بھانیں چاک مہیں دا
 لاجھاناں لوکاں دتج کیسندا
 ساڈا تاں دین ایمان دے دیٹرے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیٹرے آڈر میرے
 پے چھوڑ گئی رٹ تیرے
 شاہ عنایت سائیں میرے
 لایاں دی جال پال دے دیٹرے آڈر میرے
 میں تیرے قربان دے دیٹرے آڈر میرے

۳۳

بے حد رمزاں دس دانی
ڈھولن ماہی

میم دے اوہے دس دانی
ڈھولن ماہی

اولیاء منصور کساوے

رمزاں الحق آپ بتاوے

آپے آپ نوں سولی چڑھاوے

تے کول کھلوکے ہس دانی

ڈھولن ماہی

بے حد رمزاں دس دانی

ڈھولن ماہی

میم دے اوہے دس دانی

ڈھولن ماہی

ردیف پ

۳۴

پانی بھر بھر گئیاں بستے آپو دار اپنی وار اپنی وار
 اک بھرائیاں اک بھر چلیاں اک کھیاں بانہ پیار
 ہار جمیساں پٹیاں گل وچ
 بابیں چھنکے چوڑا
 کنیں بک بک مچھریاے
 سب اڈنبرا کوڑا
 اگے تھوہ نے جہات نہ پانی اینویں گیا سنگار !
 پانی بھر بھر گئیاں بستے آپو دار اپنی وار !

ہتھیں مندی پیریں مندی
 سرتے دھڑی گندا تئی
 تیل پھیل پاناں دا بیڑا
 دندیں مسی لائی
 کوئی جو سد بیونیں ڈا ہڈی وستر یا گھر بار
 پانی بھر بھر گئیاں سبے آپو اپنی وار
 بُتھا شہ دے پندھ پویں جے
 تماں توں راہ پچھانیں
 پوں ستاراں پاسیوں نگدا
 واپیا ترے کانیں
 گنگی ڈوری کھلی ہوئی جان دی بازی بار
 پانی بھر بھر گئیاں سبے آپو اپنی وار

پتیاں بکتوں کی میں شام نوں پیامینوں نظر نہ آوے
 انگن بنا ڈراؤنا ناکت بدہ رین و ہا وے
 کاغذ کروں کچھ واسنے نین آنسو لاؤں
 برہوں جاری ہوں جرمی دل پھوک جلاؤں
 پابند ہے پنڈت جگت کے پچھ رہیاں سارے
 بید پو تھی کیا دوس ہے اسے بھاگ ہمارے
 نیند گئی کتے دیس نوں اوہ بھی دیران ہمارے
 مت سُسنے میں آئے اوہ نیندن کھڑی
 رورو جیولاوندیاں غم کرنی آں دوناں
 نینوں نیرناں چلے کسے کیا کیستا ٹوناں
 پیڑ پرائی جس رہی دُکھ رُقم رُقم جاگے
 بے دروہی باہیں ٹوہ کے مڑ پاچھے بھاگے

(۴) دم داس

(۱) آڈ

(۵) بند کوئی نہیں ملدا

(۲) پنڈت پابند ہے

(۶) بند کوئی نہیں ملدا

(۳) بند کوئی نہیں ملدا

دپ: بس ۹۳ ک ۱۲۹

بھایا دے جوت یا اک بات سچی بھی کہیو
 جو میں مہنی کرم دی تھی چکے ہو رہیو
 اک بنیری کو ٹھڑی دوجا دیوانہ باقی
 بانوں پھڑکے پے پے کوئی سنگ نہ ساتھی
 بھج سکاں نہ بھج جاں سچ عشق فقیری
 دولڑی تلڑی چوڑی گل پریم نہ بھیری
 پاپی دونوں گم ہوئے سر لاگی جانی
 گئے عنایت قادری میں پھر کھن کھانی
 اک فقراندی گودڑی گئے پریم دے دھلگے
 سکھا ہوئے پی سنوں کوئی دکھیا جاگے
 دست پھلانڈی ٹوکر می کوئی لیو پیاری
 در در ہو کا دے رہیاں سب چٹن ہاری
 پریم نگر چل دیتے جتھے کنت ہمارا
 کھتا شود توں منگ نی ہاں بے دے نظارا
 پتیاں نکھوں گی میں شام نوں پیامینوں نظر نہ آوے
 آنگن بنا ڈر آواں کت بدہ رین دھارے

(۱) کیو (۲) بند کوئی نہیں ملدا۔

{ الف : ص ۲۴۔ ک ۳۷

(۳) بند کوئی نہیں ملدا۔ (۴) ۔ ۔ ۔ ۔

اپ : ص ۹۳۔ ک ۱۲۹

(۵) ۔ ۔ ۔ ۔ (۶) ۔ ۔ ۔ ۔

(۷) من مولیٰ بن پوچھئے بھتا شود کا دوارا پریم نگر میں آپہنئے کافوں کنت کنارا

دپ : ص ۹۳۔ ک ۱۲۹

پردہ کس توں راکھی دا
کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

پہلوں آپے ساجن سبھے دا
ہُن دسناہیں سبقِ نابھے^(۱) دا
ہُن آیا آپِ نظارے نوں
دج یسلی بن بن جھاکي دا

پردہ کس توں راکھی دا
کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

شاہِ شمس وی کھل لُٹاؤ
منصور نوں چا سولی دواؤ
زکریئے سرکلوتر دھراؤ
کیہ بیکھار بیا باقی دا

پردہ کس توں راکھی دا
کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

کن کیا فیکون کیا
بے چوئی دا چُون بنایا
خاطر تیری جگت بنایا
سر پر چھتر لولا کی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

ہُن ساڑے وَلّ دھایا اے

نہ رہیندا چھپا چھپایا اے

کتے بُلّھا نام دھرایا اے

دھج اوہلا رکھیٹا خاکی دا

پردہ کس توں راکھی دا

کیوں اوہلے بہ بہ جھاکي دا

۲۷

پڑتا یوں عاشق کیڑے

نیوں لگا مت گئی گواتی
نَحْنُ اقرب ذات پہچاتی
سائیں^(۳) بھی شاہ رگ توں ٹیڑے

پڑتا یوں عاشق کیڑے

بیرے ہو مڑ رانجھا ہوتی
ایہ گل ورلا جانے کوئی
چک پئے سب جھکڑے جھیرے

پڑتا یوں عاشق کیڑے

ے براتاں راتیں جاگن^(۵)
نُرنی دے برسن لاگن^(۶)
اوہو دیکھ اساڈے جھیرے^(۷)

(۱) پڑتالی لا	(۲) کون	{ دپ برس ۴۴ برس ۴۳
(۳) اذتاں	(۴) جانے تا	
(۵) جاگے	(۶) لاگے (۷) ویڑے	

پڑتا یوں عا شق کیڑے

۱۵۱ | بحق آپ کیا یا لوکا

منصورہ دیندا آپے ہوکا

ملاں بن بن آون نیڑے

پڑتا لیو بن عاشق کیڑے

بَلِّغَا شَاهِ شَرِيعَتِ قَاذِمِیْ ہے

حقیقت پر بھی راضی ہے^(۲)

سائیں گھر گھر نیاؤں بیڑے

پڑتا لیو بُن عاشق کیہڑے

(۱) پڑے
 (۲) شریعتے
 (۳) تے
 (۴) ادھ تے

دپ: ص ۴۴، ک ۴۴

پیاریاں اُنوں مٹھڑا نہ لگ دا شور ہُن میں تے راضی رہناں
 پیاریاں اُنوں مٹھڑا نہ لگ دا شور
 میں گھر کھلاش گوفہ ہور
 دیکھیاں باغ بہاراں ہور
 ہُن مینوں کچھ نہ کہناں
 پیاریاں اُنوں مٹھڑا نہ لگ دا شور ہُن میں تے راضی رہناں
 ہُن میں موتی فی میریتے ماں
 پونی میری لے گیاں کاں
 ڈوڈو کر دی مگرے جاں
 پونی دے دتیں ساتیں دے ناں
 پیاریاں اُنوں مٹھڑا نہ لگ دا شور ہُن میں تے راضی رہناں
 بُکھا ساتیں دے ناں پیار
 مہر عنایت کرے ہزار
 ایہو قول تے ایہو قرار
 دلبر دے وچ رہناں
 پیاریاں اُنوں مٹھڑا نہ لگ دا شور ہُن میں تے راضی رہناں

۳۹

پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس نوں کیئے
 بحر وصل ہم دونوں چھوڑے اب کس کے ہو رہیئے
 پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس کو کیئے
 جنوں لال دیوانے وانگوں اب یلی ہو رہیئے
 پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس کو کیئے
 یلقا شاہ گھر میرے آئے اب کیوں طعنے سیئے
 پیا پیا کرتے ہمیں پیا ہوئے اب پیا کس کو کیئے

۱۰، چھوڑے
 ۱۰، کیلا
 ۱۰، آدے

{ اپ: ص ۹، ک ۱۰۲

۴۰

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 کمر کے چادر چار دہاڑے
 تھیں انت نماں
 ظلم کریں تے لوک ستاویں
 چھڑ دے ظلم ستاناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 جس جس دابی مان کریں توں
 سو بی ساتھ نہ جاناں
 شہر خموشاں دتخ ہمیشاں
 جس وچ جگ سماناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں

مہر بھر پور نس گھاوے ڈا بڈا
 ملک الموت مٹاناں
 ایتھے بین اتنے سب
 ہیں اوگن ہار مٹاناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں
 بھٹکا دشمن نال برے وچ
 ہے دشمن بل ڈھاناں
 محبوب ربانی کرے رسائی
 خوف بائے ملکاناں

پیارے بن مصلحت اٹھ جاناں
 توں کدیں تے ہو سیاناں

۴۱

پیارا سنبھل کے نیوں لاکچھوں^(۲) بچتا دیں گا

جاندا جان آویں پھیر

اد تھے بے پروا ہی ڈھیر

اد تھے^(۳) ڈیہل کھلونے شیر

توں بھی چھڈیا جا دیں گا

پیارا سنبھل کے نیوں لاکچھوں^(۲) بچتا دیں گا

کھوہ^(۴) و تچ یوسف پائیوئیں

پھڑ^(۵) و تچ بازار و کائیوئیں

اک ائی مل پورا یوئیں

توں کوڑی مل پوائیں گا

(۳) بند نہیں ملدا

(۲) بند نہیں ملدا

(۱) و پیر

رپ: ص ۳۳، ک ۲۶

(۵) و تچ پھنڈا مل والے (۶) یوسف پہلاں ہے

(۴) ڈبل

(۸) و کادیں

(۷) پھر

د الف: ص ۱۱۳، ک ۲۹

پیاریا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتاویں گا
 نیوں لا ویخ زلیخاؑ لے
 اوتھے عاشق تڑپن پے
 مجنوں کر داپ ہے ہے
 توں اوتھوں کیہ لیاویں گا
 پیاریا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتاویں گا
 اوتھے اکناں پوست لہاتی دے
 اک آریاں نال چہرائی دے
 اک سولی پگڑ چہڑھائی دے
 اوتھے توں بھی سیس کٹاویں گا
 پیاریا سنبھل کے نیوں لا پچھوں پچھتاویں گا
 گھر گلالاں دا تیرے پاسے
 اوتھے آدن مت پیاسے
 مہر بھر پیون پیالے کا سے
 توں بھی جی پلچاویں گا

(۲) ہے

۱) مشتے

(۴) گلالاں - پھلاں ہے

(۳) اوتھے

(الف: ص ۱۱۳، اک ۲۹)

(۶) جیا (الف: ص ۱۱۳، اک ۲۹)

(۵) خاصے (پ: ص ۳۴، اک ۲۶)

پیاریا سنبھل کے نیوں لاپچھوں پچھتا دیں گا
 دل برہن گیوں گت ہو
 جھکے کیہ جاناں کیہ ہو
 مستان دے نہ کول کھلو
 توں بھی مت سدا دیں گا
 پیاریا سنبھل کے نیوں لاپچھوں پچھتا دیں گا
 بھیا غیر شرع نہ ہو
 سکھ دی نیندر بھر کے سو
 مومنوں نہ انا انا الحق گو
 پڑھ سولی ڈھوئے گا دیں گا
 پیاریا سنبھل کے نیوں لاپچھوں پچھتا دیں گا

(۱) پاس
 (۲) توں گر
 (۳) ڈھولا

(الف: ص ۱۱۳، ک ۲۹)

۴۲

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

کوڈی دمڑی پلے نہ کائی

پاروہجن نوں میں سدھرائی

نال ملاحاں دے نہیں آشنائی

جھیڑاں کران دلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

نیں چندل دے شور کنارے

گھمن گھیر وچ مٹھاٹھاں مارے

ڈب ڈب مومتے تارو بھارے

بے شور کران تاں جھیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

نہیں چندل دے ڈوبینگے پاہے
 تارو غوطے کھاندے آہے
 ماہی مُنڈے پار سدھائے
 میں کیوں رہیاں کھیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
 نت کانگ اڈاواں کھیاں

نہیں چندل دیاں تارو پھاٹاں
 کھلی اڈیکاں ماہی ویاں داٹاں
 عشق ماہی دے لائیاں چاٹاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
 نت کانگ اڈاواں کھیاں

پار جھنڈاں جنگل بیلے
 اوتھے خونی شیر بگھیلے
 جھب رب مینوں ماہے میلے
 میں ایس فکرت جگیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں
 نت کانگ اڈاواں کھیاں

داکڑی تافہ نہیں ملدا۔

ادھی رات لٹکے سے تارے
 اک لٹکے اک لٹکن ہارے
 میں اٹھ آئی ندی کنارے
 مَن پار لٹکن نوں کھیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

میں من تار دوسر کیہ جاناں
 ونجھ چپ نہ تلوہ پورا ناں
 گھن گھیر نہ ٹانگ ٹکاناں
 رو رو پھاٹاں تلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

بھٹا شوہ گھر میرے آوے
 ہار سنگار میرے من بھاوے
 منہ مٹ متے تلمک لگاوے
 بے دیکھے تاپیں بھلیاں

تاہنگ ماہی دی جلیاں

نت کانگ اڈاواں کھیاں

۴۳

تسی آؤ ملو^(۱) میری پیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 سچے رل کے ٹرن آئیاں
 مائیاں^(۲) پھوپھیاں چاچیاں تائیاں
 سچے روندیاں زار و زاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 سچے^(۳) آکھن ایہ گل جانیں
 رہویں توں^(۴) ہر دم ہونئیں

(۱) وچ نہیں ملدا

(۲) سب

(۳) وچ نہیں ملدا (پ: ص ۶۴، ک ۶۸)

(۴) سب

(۵) رہویں ہر دم ہونئیں

(الف: ص ۵۵، ک ۷۷)

تاہیں لگیں گی اوستھے پیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 سبھے ڈر گھراں نوں مڑیاں
 میں ہواک اکھڑی مڑیاں
 ہو ڈاروں میں گونج نیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری
 بُلجھا شوہ میرے گھر آدے
 میں کچھی نوں لے گل لاوے
 اکو شوہ دی اے بات نیاری
 میرے ٹرنے دی ہوئی تیاری

-
- (۱) لگیں . دپ: ص ۶۲، ک ۶۸
 (۲) اک اکھڑی
 (۳) تیاری (الف: ص ۷۵، ک ۱۰)
 (۴) اوسی
 (۵) لاوسی
 (۶) دونوں وچ غائب اے (پ: الف: ص ۶۲، ک ۶۸ - ص ۷۵، ک ۱۰)

۴۴

تسی کرو اسٹڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

اوہ گھر میرے وینج آیا
اوس آمیسزں بھر مایا
پُچھو یا دو ہے کہ سایا
اُس اتوں در حقیقت ساری

تسی کرو اسٹڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

او ہودل میرے وینج وں دا
بیٹھا مال اسٹڈے مَس دا
پُچھاں باتاں تے اٹھنس دا
لے بازاراں وانگ اڈاری

(۲) میری کرو سویرے (پ: ص ۴۴، ک ۴۲)

(۱) ایہ دالف: ص ۷۱، ک ۲۹

(۴) اُس نے (۵) اُستو

(۳) ایہ دالف: ص ۱۰۷، ک ۲۶

(۶) ایہ بندنیں بدل
(پ: ص ۴۴، ک ۴۲)

(۸) لینڈ دالف: ص ۱۰۷، ک ۲۶

تسی کرداساڈی کاری
کسی ہو گئی دیدن بھاری

میں شوہ^(۱) وریا واں پٹیاں
مٹھاٹھاں لہراں دے مُنہ گئیاں^(۲)
پھڑکے گھمن گھیر مجھویں^(۳) اں
پر^(۴) برکھارین اندھاری

تسی کرداساڈی کاری .

کسی ہو گئی دیدن بھاری

تیاں ایڈ چھنچھ^(۵) چائے
تارے کھاریاں بیٹھ چھپائے
مُنج دیاں رتیاں^(۶) نانگ بنائے
ابناں^(۷) سحر اں تول بھاری

تسی کرداساڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

	(۷) دے تو کیسے	(۱) بن میں
	(۸) خنجر دہا کھاری	(۲) لیاں
(الف: ص ۱۰۷، اک ۲۶)	(۹) دی	(۳) پگڑ
	(۱۰) رسی	(۴) پُر
	(۱۱) ابناں	(۵) اُبر

ایہ جو مُر لی کاہن و جاتی
 دل میرے نوں چوٹ لگائی
 آہ دے نعرے کر دی آہی
 میں روواں زارو زاری

تسّی کرو اس اڈی کاری

کمی ہو گئی دیدن بھاری

عشق دیوانے لیکان لائیاں

ڈا ہڈیاں گنیاں ستھان پائیاں

ہاں میں بکری کول قصائیاں

رہیندا سم ہمیشہ بھاری^(۴)

تسّی کرو اس اڈی کاری

کمی ہو گئی دیدن بھاری

(الف: ص ۱۰۷، ک ۲۶)

(۱) میرے دل

(۲) آہے

(۳) اُس نے

(۴) میں ہاں

(۵) سم ہمیشہ

(۶) پیت نیاری

خشن روہیلہ نابیں چھپ دا

اندر دس دیا بنیں^(۲۱) تیج دا

سینوں دیو سنہیٹا تیج دا

میری کرو کوئی غم خواری

تسی کرو اسڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

میں کیکہ فر محبت جاناں

سیاں کردیاں زوتہ گاناں

گل گل میوہ کیکہ ہواناں

کیہ کوئی وید پاری

تسی کرو اسڈی کاری

کسی ہو گئی دیدن بھاری

(الف ب ص ۱۰۸ ک ۲۶)

(۱) ایر بند نہیں ملدا

(۲) باہر

(۳) اوہی

(پ ب ص ۴۴ ک ۴۲)

(۴) میں آباتی

(۵) ایر کیوں

(۶) کی گل

نوشوہ جس دا بانس بریلی
 ٹٹی ڈالوں رہی اکیلی
 کو کے بیلی بیلی بیلی
 ادھنی کرے کوئی دلداری

تسی کردا ساڈی کاری
 کسی ہو گئی دیدن بھاری

بُلٹا شوہ دے دے میں جاواں
 اپنا سردھڑ پھیر نہ پاواں
 اوتھے جاواں پھیر نہ آداں^(۲)
 ایتھے اینویں عمر گزاری

تسی کردا ساڈی کاری
 کسی ہو گئی دیدن بھاری

(۱) جس دا نوشوہ (پ ص ۲۴، ک ۲۲)

(۲) میری
 (۳) آواں
 (۴) پاواں

(الف ص ۱۰۸، ک ۲۶)

۴۵

توں کدھروں آیا کدھر جانان
 اپنا دس لکاناں
 جس ٹھانے دا توں مان کریں
 تیرے نال نہ جاسی ٹھاناں
 ظلم کریں تے لوک ستا دیں
 کس پھڑیو لٹ کھاناں
 محبوب سبجانی کرے آسانی
 خوف جائے ملکناں
 شہر خموشاں دے چل ویسے
 جتنے ملک سماناں
 بھر بھر پور منگھا دے ڈا ہڈا
 ملک الموت سماناں
 کرے چادر چار دیسارے
 ادڑک توں اٹھ جانان
 اہناں سبناں تھیں اے بلہٹا
 اوگن ہار پورا تاں
 توں کدھروں آیا کدھر جانان
 اپنا دس لکاناں

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبناں

تُوں نہیوں میں ناہیں

کھوے وے پر چھاویں وانگوں گھوم رہیا من ناہیں

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبناں

تُوں نہیوں میں ناہیں

جاں بولال تُوں تالے بولیں چُپ کراں من ناہیں

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبناں

تُوں نہیوں میں ناہیں

جاں سوال تے نالے سونویں جاں ٹراں توں راہیں

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبناں

تُوں نہیوں میں ناہیں

بکھا شوہ گھر آیا ساڈے جندڑی گھول گھمائی

تُوں نہیوں میں ناہیں

وے سبناں

تُوں نہیوں میں ناہیں

۴۷

تیں کت پر پاؤں پسارا اے
کوئی دم کا اہناں گزارا اے

اک پک جھلک دامیلا اے
کچھ کرے ایو ویلا اے
ایہ گھڑی غنیمت دیاڑا اے

تیں کت پر پاؤں پسارا اے
کوئی کام کا اہناں گزارا اے

اک رات سراں وارہناں اے
ایتھے آکر پُچھ نہ بہناں اے
کل سب دا کوچ نقارا اے

تیں کت پر پاؤں پسارا اے
کوئی دم کا اہناں گزارا اے

اوس نکالوں آیا ہیں
 ایسے آدم بن سما یا ہیں
 بن چھڑ مجلس کوئی کاراے
 تیں کت پر پاؤں پیاراے
 کوئی دم کا اہناں گزاراے
 بلیٹا شہ ایہ بھرم تمہاراے
 سرچکیا پر بت بھاراے
 اُس منزل راہ نہ کھاٹراے
 تیں کت پر پاؤں پیاراے
 کوئی دم کا اہناں گزاراے

روایت

۴۸

نک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے
 جس نہ درودی بات کہی
 اُس پریم نگر نہ جھات پئی
 اوہ ڈب مونی سب گھات گئی
 اوہ کیوں چندری نے جایا اے

نک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

دا، اوہ بجال مرنی رالف : ص ۱۷۹، ک ۶۳

پ : ص ۵۲، ک ۵۳

جذی (۲)

مانند پلاس بناؤ ای

میری صورت چاکھائیو ای

گتھ کالا کر دکھائیو ای

کیا سیا ہی رنگ لگایاے

ٹنک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

اک رب داناں خزانہ اے

سنگ چوراں یاراں دانہ اے

اُس رحمت دا خصمانہ اے

سنگ خوف رقیب بنایا اے

ٹنک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

{ ۱، پلاس مانند
۲، کرکریات { پ: ص ۵۱، ک ۳

{ ۳، اس
۴، ٹنک { دالف: ص ۱۷۹، ک ۶۴

۵، رقیب

پ: ص ۵۲-۵۳، ک ۳

دوئی دُور کرو کوئی شور نہیں
 ایہ ترک ہندو کوئی ہو رہیں
 سب سادھ^(۲) کو کوئی چور نہیں
 ہر گھٹ^(۳) تونج آپ مایا اے

ٹنک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

اینوں قصبے کا ہنوں گھڑنائیں^(۴)
 تے گلستاں بوستاں پڑھنائیں^(۵)
 اینوں بے موجب کیوں پڑنائیں^(۶)
 کس الشادید^(۷) پڑھایا اے

ٹنک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(۱) دُور دُور	(پ: ص ۵۲، ک ۳)
(۲) لہور لکھو	(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)
(۳) ہر گھٹ گھٹ لکھو	(پ: ص ۵۲، ک ۳)
(۴) گزنائیں	(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۲)
(۵) ایے	(ص ۵۳، ک ۵۳)
(۶) زبائیں	(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)
(۷) بھید	(الف: ص ۱۷۹، ک ۶۳)

شریعت ساڈی داتی اے

طریقہ^(۱) ساڈی مائی اے

اگوں حق حقیقت آئی اے

اتے معرفتوں کجھ پایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

ہے ورلی بات بتاون دی^(۳)

تسی^(۴) سمجھو دل تے لاو^(۵) دی

کوئی گت دستو اس باون دی

ایہ کاہنوں^(۶) بھیت بنایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے

کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(۱) حقیقت

(۲) بخرا

(۳) گئی { (پ: ص ۵۲، د: ۵۳)

(۴) تم

(۵) پڑ

(۶) دوسرا { (الف: ص ۱۷۹، ک: ۶۲)

(۷) کیوں

ایہ پڑھناں علم ضرور ہو یا
 پڑوسناں نا منظور ہو یا
 جس دیتا سو منظور ہو یا
 اس سولی گڑ چڑھایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیگی بھیکھ وٹایا اے
 مینوں کب نہ فکر تیز کیستا
 دکھ تن عارف بازید کیستا
 کر زہد کتاب مجید کیستا
 کے بے محنت نہیں پایا اے

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیگی بھیکھ وٹایا اے

-
	(۱) جو کیا
	(۲) دو جاگتا
(پ: ص ۵۲-ک ۵۴)	(۳) کیا
	(۴) او
	(۵) مجھے کب فکر تا کید
	(۶) دکھ
(الف: ص ۱۴۹، ک ۶۲)	(۷) کتب

اس دُکھ^(۱) سے کچرک بجاگیں گا
 رہیں سُنّا کہ توں جاگیں گا
 پھیر اٹھ^(۲) دَا روون لاگیں گا
 کسے غفّت مار سُلایا اے^(۳)

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

خ غ دی صورت اک ٹھہرا
 اک نقطے دا ہے فرق پڑا^(۴)
 جو نقطہ دل تمہیں دُور کرا^(۵)
 پھر غین و عین جت آیا اے^(۶)

نمک بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(الف: ص ۱۸۰، ک ۶۲)

(۱)

(۲) رہوں سویا

(۳) آہنڈا

(۴) گویا

(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)

(۵) تیج

(۶) اوہ

(۷) ذرہ غ

جڑا من دج لگا دُڈا رے
 ایہ کون کہے میں "مُو" اے
 تن سب عنایت ہو اے
 بھر بُلتھا نام دے آیا اے
 "نک" بوجھ کون چھپ آیا اے
 کس بھیکھی بھیکھ وٹایا اے

(۱) من

(پ: ص ۵۲، ک ۵۳)

(۲) عنایت سب تن

(الف: ص ۱۸۰، ک ۶۲)

۴۹

ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیار یا ر مناداں گئی
 اس ٹوٹنے نوں پڑھ پھو کاں گئی
 سورج اگن جلاواں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیار یا ر مناداں گئی
 اکھیاں کا جل کا سے بادل
 بھواں (۳) سے آگ لگاواں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیار یا ر مناداں گئی
 اور بساط نہیں کچھ میری
 جو بن دھڑی گندا واں گئی
 ٹوٹنے کا من کر کے فی میں پیار یا ر مناداں گئی

۱۰) اک ٹوٹنا اچھا گاواں گئی

(پ: ص ۶۳، ک ۷۱)

۲) ریبہ

(الف: ص ۱۲۴، ک ۳۱)

۳) بھواسنی

(پ: ص ۶۳، ک ۷۱)

۴) ایہ بندہ کوئی نہیں ملدا

ست سمندر دل دے اندر
 دل سے لہرا اٹھاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 بجلی ہو کر چمک ڈراواں
 ہیں بادل گھر گھر جاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 عشق انگلیٹھی ہر مل تار سے
 سورج آگن چڑھاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 نال میں بیابی ناں میں کواری
 بیٹا گود کھڈاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی
 بھٹا لامکان دی پٹری اُتے
 بہ کے نادوجاواں گی
 ٹوٹے کامن کر کے فی میں پیارا یار مناواں گی

-
- (۱) بدلی {
 (۲) اسپند { (الف: ص ۱۲۶، ک ۳۹)
 (۳) نابیں (پ: ص)
 (۴) بیٹری {
 (۵) بجواں { (الف: ص ۱۲۶، ک ۳۹)

ردیف ج

۵۰

چجر نہ عشق مجازی لاگے
سوئی سیوسے نہ بن دعاگے
عشق مجازی داتا ہے
جس پچھے مست ہو جاتا ہے
عشق جنہاں دی ہڈیں پیدا
سوئی ز جیوت مرجانا
عشق پستاتے ماماے
جس پچھے مست ہو جاتا ہے
عاشق داتن سک داجائے
میں کھڑی چند پر کے سائے

دیکھ مشوقاں کھڑکھڑا ہے
 عشق بتاں پڑھاتا ہے
 جس لئے عشق ایہ آیا ہے
 اوہ بے وس کر دکھایا ہے
 نشہ روم روم میں آیا ہے
 اس وچ نہ رتی اوہلا ہے
 ہر طرف دسینا مولا ہے
 بکھا عاشق بھی ہن تر دا ہے
 جس فکر پیارے گھرا ہے
 رب ملدا دیکھ اچر دا ہے
 من اندر ہو یا جھاتا ہے
 جس پکھے مست ہو جاتا ہے

جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

درد منداں نوں کوئی نہ چھیڑے

اپے اپنا دکھ سیٹھڑے

جناں جیوناں، مَولِ بگڑے

اپنا بُو بھے آپ خیاں

جس تن گیا عشق کمال

ناپے بے سُر تے بے تال

جس تے دیس عشق داکیتا

دُسر دُرباروں فتویٰ لیتا

جدوں حضورؐ پیالہ پیتا

کچھ نہ رہیا سوال جواب

(۱) جیون (الف: ص ۱۰۵، اک ۲۳)، دپ: ص ۶۷، اک ۷۹

(۲) ادھیڑ بے راد کھڑے دپ: ص ۶۷، اک ۶۸ (الف: ص ۱۰۵، اک ۲۳)

(۳) نظموں
(۴) کھیلے ہے { (پ: ص ۶۷، اک ۷۸)

جس تن گیا عشق کمال
نپے بے سُر تے بے تال

جس دے اندر دستیا یار

اُٹھیا یار و یار پیکار

نرا وہ چاہے راگ نہ تار

ایں یوں بیٹھا کھڈے حال

جس تن گیا عشق کمال

نپے بے سُر تے بے تال

بُٹھا شوہ نگر سچ پایا

جھوٹھا رولا سب مُکایا

پچیاں کارن پیچ سنایا^(۱۵)

پایا اس دا پاک جمال

جس تن گیا عشق کمال

نپے بے سُر تے بے تال

(۱) الف - پ

(۲) کافی ہی کوئی نہیں

(۳) شوہ دا

(۴) جھوٹوں { (الف: ص ۱۰۶، ک ۲۳)

(۵) بنایا (پ: ص ۶۷، ک ۷۸)

(۶) کافی کوئی نہیں بدھی دگ : چھاپہ ۱۳۵۸ء

جند گڑ کی دے منہ آئی

آپے ہیں توں لُحَک لُحَی آپے ہیں توں نیسا
گلاں سُن سُن تیریاں میرا عقل گیب اڈ سارا
شریت توں بے شریت کر کے بھی کھنبن وچ پائی

جند گڑ کی دے منہ آئی

ڈرہ عشق تَاڈا اوس دا پر بت کروں بھارا
اک گھڑی دے دیکھن کارن چُک یا جگ سارا
کیتی محنت بل دی ناہیں بُن کیہ کرے لوکائی

جند گڑ کی دے منہ آئی

واویلا کیہ کرناں جند جو ساڈے سوٹاڑے
سُکھاں دا اک پُولا ناہیں دُکھاں دے کھوٹاڑے
ہونی سی جو اُس دُن ہوتی من کیہ کرے بھائی

۱) دو مصرعیاں دی دوہرائی اے مالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۲) ذرا - وزنی ۳) دپ: ص ۵۵، ک ۵۵

۴) جو مالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

۵) کابنہ دپ: ص ۵۵، ک ۵۵

جند کڑکی دے منہ آئی

صلح نہ من داوات نہ پچھدا اکھ دیکھاں کیہ کر دا
کل تیں مکی تے اوہ کلاہن کیوں میتھوں ڈروا
اوہے بہرے کے رمز چلائی دل نوں چوٹ لگائی

جند کڑکی دے منہ آئی

سینے بان دھندالاں گل ویتج اس حالت ویتج جلال
چاچا سر مجھوئیں تے ماراں رو رو یا رہنہ لال
اگے مجھی سیان میں نیوں لگیا کہ میں ہی پریت لگائی

جند کڑکی دے منہ آئی

جب ویتج روشن تسا ڈا عاشق توں کیوں نہ دے ہو
دسو رسو ویتج بیکل دے اپنا بھیت نہ دے ہو
دچکڑے دچکاروں پھڑکے میں کر اٹھی لٹکائی

جند کڑکی دے منہ آئی

(۱) تہاڑی پ: ص ۵۵، ک ۵۵ صلاح دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

(۲) بات (۳) کھلی دپ: ص ۵۵، ک ۵۵

(۴) لدا آ پ: ص ۵۵، ک ۵۵

(۵) تیر چلایا { دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴
(۶) دضال

(۷) یا دپ: ص ۵۵، ک ۵۵ (۸) پور دالف: ص ۲۴۶، ک ۹۴

اندر والیا باہر آویں باہوں گپڑ کھرواں^(۱)
ظاہر استھول^(۲) کن چھپن^(۳) باطن کو^(۴) لے ہوواں
ایسے باطن مچھٹی^(۵) زلیخا میں باطن برلائی

چند کڑکی دے منہ آئی

اکھیناں سی اکھ سُنایاں مچھلاسن دانایاں
ہتھ مردڑاں پھاٹاں^(۶) تلیاں روواں ڈھائیں ڈھائیں
لنیں تھیں^(۷) مڑ دیناں آیا ایہ تیری بھلیا نی

چند کڑکی دے منہ آئی

اک لک لہراجی آدے نہیں^(۸) دسٹیاں سودساں
بیچ اکھاں^(۹) تاں سولی پھا با جھوٹھ کہاں تاں دساں
ایسی نازک بات کیوں اکھاں^(۱۰) کہندیال ہوئے پرانی

چند کڑکی دے منہ آئی

وحی وسیلہ پاکاں دالتی آپے ساڈے ہوو
جاگدیاں سنگ ساڈے^(۱۱) جاگو سواں تاں نالے سوو
جس میں تیں سنگ پریت لگائی کیڑے سکھ سوائی

(۱) میں (۲) ساتھوں (۳) کندے (۴) چھیدے (۵) پھٹیاں

(۶) سو (۷) پھوٹاں (۸) لہنا (۹) سی (۱۰) سودینا

(۱۱) نا (۱۲) کہاں (۱۳) ناہیں (۱۴) اکھیاں (۱۵) کہاں

(۱۶) ٹساڈے (الف: ص ۲۴۶، ک ۹۴)

جند کڑکی دے منہ آئی

ایسیاں لیکاں لایاں مینوں ہو رکتی گھر گالے
اپڑ وارڈوں پاویں جھاتی دتیں پھریں دو آسے
لکتن چھپتے تے چھل جادوں ایہ تیری وڈیا تئی

جند کڑکی دے منہ آئی

تیرا میرا نیاؤں بیٹھے روموں قاضی آوے
کھول کتاباں کرے تسلی دونوں اک بتا دے
بھرمیاں قاضی میرے اُتے میں قاضی بھرمائی

جند کڑکی دے منہ آئی

بھٹا شوہ توں کیا جیہا بن توں کسیا میں کمی
تینوں جو میں ڈھونڈن گی میں بھی آپ نہ رہی
پایا ظاہر باطن تینوں باہر اندر روشنائی

جند کڑکی دے منہ آئی

<p>دپ، ص ۵۵، ک ۵۵</p>	<p>(۶) ادبیا (۷) مینوں (۸) تین جیہا نہ (۹) تیں دج گم</p>	<p>دالف، ص ۲۳۶، ک ۹۴</p>	<p>(۱) ڈاڈے (۲) کتنی (۳) مصرعہ نہیں (۴) نیرے دس (۵) بند کوئی نہیں</p>

دالہ جو چوڑا کھدا سال بن دے تھے کہنوں پھول سنائی

دالف، ص ۲۳۶، ک ۹۴

۵۳

جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی لالی او یار
 آحد وچوں احمد ہو یا وچوں میم نکالی او یار
 دُر معانی وی دُصوم مچی ہے نیناں توں گھنڈا اٹھالی یار
 جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی لالی او یار
 سوڑہ یسین مُرمل والا بدلا گرج سنبھالی او یار
 زلف سیاہ دے دتج ید میٹھا دے چمکار دکھالی او یار
 جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی او یار
 مُو تو قُبَلِ اَنْتَ مُو تو ہویاں مویاں نوں پھیر جوالی او یار
 بُتھا شوہ میرے گھر آیا کر کرناج دکھالی او یار
 جو رنگ رنگیا گوہڑا رنگیا مُرشد والی او یار

ردیف تج

۵۴

چپ کر کے کریں گزارے نوں
 بیچ سُن کے لوگ نہ سہندے نی
 بیچ آیکھے تاں گل پندے نی
 پھر پچھے پاس نہ بندے نی
 بیچ مٹھا عاشق پیارے نوں
 چپ کر کے کریں گزارے نوں

بیچ شرع کرے بربادی اے
 بیچ عاشق دے گھر شادی اے
 بیچ کردانویں آبادی اے
 جیسا شرع طریقت ہاے نوں

چُپ کر کے کریں گزارے نوں

چُپ عاشق توں نہ ہندی اے

جس آئی سچ سو گندی اے

جس مابل سُہاگ دی گندی اے

چھڈ دنیا کوڑپا اے نوں

چُپ کر کے کریں گزارے نوں

ہلکھا شہہ سچ من بو لے ہیں

سچ شرع طریقت پھولے ہیں

گل چوتھے پد دی کھولے ہیں

جیسا شرع طریقے ہارے نوں

چُپ کر کے کریں گزارے نوں

۵۵

چلو دیکھیے اُس مستانِ رے نوں
 جدی ترنجاں دے دنج پئی اے دُہم
 اوہ تے مے دعدت وِج رنگدا اے
 نہیں کُچھ دا ذات دے کیہ ہو تم
 جدھا شور چو فیرے پیندا اے
 اوہ کول تیرے نت رہیندا اے
 نالے نَحْوِ اقْرَبِ کُنْدَا اے
 نالے اکے وَفِی اَنْفُسِکُمْ
 چھڈ جھوٹ بھرم دی بستی نوں
 کر عشق دی قائم مستی نوں
 گئے پہنچ سجن دی مستی نوں
 جہڑے ہو گئے صُحْبُ بَکْوَعْمَر

نہ تیرا اے نہ میرا اے
 جگ قانی جگڑا جھیرا اے
 بناں مُرشد راہبر کیڑا اے
 پڑھ فاؤ گرونی اذکر کُرو
 بکتے شاہ ایہ بات اشائے دی
 جنھاں لک گئی تاہنگ تپائے دی
 دس پیندی گھر دنجائے دی
 ہے یدُ اللہ فوق اَیْدِ یحُو

دا، ایس قافیے نال تھئے دس مصرعے۔ میاں احمد دین لوراں ضلع گجرات میں دس
 نہیں تے اکھیا اے ایہ معتبر نہیں۔

غیر مبلوہ۔ صاحبزادہ بشیر احمد سجادہ نشین درگاہ خواجہ عمر بخش گوجرانوالہ
 کو لوں لیا۔

رکھ تقویٰ ذات الہی دا
 دتج داغ نہ گھت سیاہی دا
 بوہا ملے بے پردا ہی دا
 پڑھ فاؤ گرونی اذکر کُرو

رویف ح

۵۶

حاجی لوک کئے نوں جاندے
 میرا رانجھا ماہی مکہ
 فی میں کسلی ہاں
 میں تے منگ رانجھے دی ہوتیاں
 میرا^(۲) بابل کر وا دھکا
 فی میں کسلی ہاں

(۱) ایہ کاتی کوئی نہیں مل دی (پ ۱)

(۲) میرا کوئی نہیں ملدا۔ (الف و ص ۱۱۳، ک ۲۸)

حاجی لوک گتے نوں جانڈے
 میرے گھر دیج نوشوہ مکہ
 نی میں کسلی ہاں
 وپے حاجی وپے گاجی
 وپے چور اچکا
 نی میں کسلی ہاں
 حاجی لوک گتے نوں جانڈے
 اساں جاناں تخت ہزارے
 نی میں کسلی ہاں
 جت ول یار اوتے ول کعبہ
 بھانویں پھول کتاباں چائے
 نی میں کسلی ہاں

۵۷

حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 گل افنی سر پا براہنہ بھٹکے روپ وٹاویں گا
 اس لالچ نفعانی کو لوں اوڑک ٹون منا دیں گا
 گھاٹ زکوٰۃ منگن گے پیا کو کیہ عمل وکھاویں گا
 اُن بنی سر پر بھاری اگوں کیہ بتلاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 حق پرایا جا تو ناہیں کھاکر بھارا اٹھاویں گا
 پھیر نہ آکر بدلہ دیسیں لاکھی کھیت لٹاویں گا
 والا کے وچ جگ دے جوئے جتے دم ہراویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گا
 جیسی کرنی ویسی بھرنی پریم نگر دا ورتارا اے
 ایتھے دوزخ کٹ توں دلبر اگے کھل بہارا اے

(۱) جد آن بنے گی (الف: ص ۳، ک ۹)

(۲) دپ: ص ۳، ک ۱

کيسر بیج جو کيسر جیہیں لسن بیج کیہ کھ دین گھا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گھا
 کرو کماقی میرے بجائی ایہو وقت کداون دا
 پوئ ستاراں پیندے نیں مَن دانہ بازی ہارن دا
 اُجڑی کھنڈ چھپن گیاں نرواں جھاڑو کان اٹھاویں گھا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گھا
 کھاویں لاس چاویں بیڑے انگ پوشاک لگایا ائی
 ٹنڈی پگڑی اڑ چلیں جُتی پیر اڑا ائی ائی
 پل داہیں توں جم دا بکرا اپنا آپ کھاویں گھا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گھا
 پل دا واسا دن ایتھے رہن توں اگتے ڈیرا اے
 ے ے تنھے گھر نڈں گھلیں ایہو ویلا تیرا اے
 او تھے ہتھ نہ لگ دا کچھ وی ایتھوں ائی چاویں گھا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلاویں گھا

(۱) لسن بیج ٹھکادیں گھا (پ: ص ۳، ک ۱)

(۲) داستاراں

(الف: ص ۳، ک ۹) - (پ: ص ۳، ک ۱)

(۳) لگایا ائی

(۴) اڑیا ائی

(۵) گول (پ: ص ۴، ک ۱) (الف: ص ۴، ک ۹)

پڑھ سبتی محبت ادسے دا توں بے موجب کیوں توب نایتیں
 پڑھ پڑھ تھے مغز کھادیں کیوں کھمبتیں وچ کھب ناں ایں
 حرف عشق دا اکونکتہ کاه کواٹھ لدا دیں^(۱) گھا
 حجاب کریں درویشی کوں کد تک حکم چلا دیں گھا
 بھلکھ مریندیاں نام اللہ دا ایہو بات چنگیری اسے
 دونوں تھوک پتھر تھیں بھارے ادکھی جی ایہ پھیری اسے
 آن بنی جد مہر پر بھاری اگوں کیا بتا دیں گھا
 حجاب کریں درویشی کوں کد تک حکم چلا دیں گھا
 اماں^(۲) بایا بیٹی بیٹا پچھد ویکھاں کیوں روندے رنی
 رناں کنہکاں بھیناں بھائی وارث آن کھلوندے نی
 ایہ جوڑ دے توں نہیں ٹٹ دامر کے آپ لٹا دیں گھا
 حجاب کریں درویشی کوں کد تک حکم چلا دیں گھا
 اک اکیاں جاناں ایں تیں نال نہ کوئی جاوے گھا
 خویش قبیلہ روند اپٹ دا راہوں ہی مڑ آوے گھا

-
- (۱) اوسری دا دپ: ص ۴، ک ۱
 (۲) لڑناں
 (۳) سبیر (الف: ص ۴، ک ۹) اٹھا دیں (الف: ص ۴، ک ۹)
 (۴) ایہ اماں (الف: ص ۴، ک ۹)
 (۵) تیں دپ: ص ۴، ک ۹

شہروں باہر جنگل و بیج و رسا اوتھے ڈیرا پادیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گا
 کراں نصیحت و ڈی بے کوئی سُن کر دل تے لاوے گا
 مومے تاں روزِ حشر فُل اُنھن عاشق نہ مر جاوے گا
 بے توں مریں مرن توں اگے مرنے دا ٹل پادیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گا
 جاں ماہِ شرع دا پکڑیں گا تاں ادٹ مُجھدی ہووے گی
 کندئی بے پر کردی ناہیں ایہو خلقت رووے گی
 بُن سَتیاں تینوں کون جگائے جاگدیاں بچتاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گا
 بے توں ساڈے آکھے لگیں تینوں تخت ہساواں گے
 جس نوں سارا عالم ڈھونڈے تینوں آن ملاواں گے
 دُہدی ہو کے زُبد کماویں بے پیال گل لاویں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک محکم چلا دیں گا

(۱) وڈی مصرعے دا پہلا لفظ (الف: ص ۴، ک ۹)

(۲) توں { (الف: ص ۵، ک ۹)

(۳) کندے ہُن پر کردے ناہیں (پ: ص ۴، ک ۱)

(۴) پچھوں تاویں گا (الف: ص ۵، ک ۹)

(۵) بند نہیں ملدا

ایں عمر گواہیادگت عقیقت چاروڑا ^{۱۱}ای
 لالچ کر کردنیاتے ^{۱۲}مکھ سفیدی ^{۱۳}ای

ابے دی سن بے تائب بودیں تاں آشنا سدا دیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گا
 بکھا شہ دے چنناں ایں تاں چل کیا چر لایا لے
 بکزدھکے کیہ کرنے جاں وطنوں دفتر آیا سے
 وائج دیاں خط عقل گئیوای رور و حال دنجادیں گا
 حجاب کریں درویشی کو لوں کد تک حکم چلا دیں گا

(۱) ٹریا ای { اپ بھ ۴، ۱، ۱
 (۲) کھچی

(۳) سفیدی منہ تے آیا
 (۴) سمجھ { دالف بھ ۵، ۱، ۹
 (۵) جگ و ت کے

ردیف خ

۵۸

خاکِ خاکِ سوں رلِ جانان
 کچھ نہیں زور دھگکاناں
 گئے سو گئے فیر نہیں آئے
 میرے جانی میتِ پیارے
 میرے با، بھجوں رہیندے ناہیں
 ہُن کیوں آساں دساے

خاکِ خاکِ سوں رلِ جانان
 کچھ نہیں زور دھگکاناں

چت پیار نہ جائے ساتھوں
 اُتھے شاہ نہ رہندے
 اسی مویاں دے پرے پار
 ہاں جیونڈیاں دے وچ بہندے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر زور دھگناں

اوتھے مگر پیادے لگے
 تاں اسی ایتھے آئے
 ایتھے سائوں رہن نہ ملدا
 اگے کت ولّ دھائے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر زور دھگناں

بلکھا ایتھے رہن نہ ملدا
 روندے پٹ دے پھلے؟
 اکو نام اوسے دا خیرچی
 پیسہ ہور نہ پلے

خاکی خاک سوں رل جاناں

نہ کر زور دھگناں

ردیف "د"

۵۹

دل لوپے ماہی یار توں
 دل لوپے ماہی یار توں
 اک ہنس ہنس گلاں کردیاں
 اک روندیاں دھوندیاں مردیاں
 کہو پچھلی بسنت بہار توں
 دل لوپے ماہی یار توں

(۱) پھر دیاں { دالف: ص-۱، اک ۱۷،
 (۲) کمیو

میں نہاتی دھوئی رہ گئی

اک گنڈ^(۱) ماہی دل پہ گئی

بھالائیے ہار سنگار نوں

دل لوپے ماہی یار نوں

میں کئی کیستی^(۲) دوتیاں

دکھ گھیر جو فیروں لیتیاں

گھر آ ماہی دیدار نوں

دل لوپے ماہی یار نوں

بٹھا شوہ^(۳) میرے گھر آیا

میں گھٹ رانجن گل لایا

دکھ گئے سندھ پار نوں

دل لوپے ماہی یار نوں

(۱) گنڈ

(۲) میں دوتیاں قائل کیتیاں

(۳) سولان گھیر جو فیروں لیتیاں (الف: ص ۱۰۰، ک ۱۷)

(۴) گھر آئے

(۵) بٹھا ہن سا بن گھر آیا۔

(۶) سندھ روں

رویف "ڈ"

۶۰

ڈھولا آدمی بن آیا

آپے آہو آپے چیتا

آپے مارن دھایا

آپے صاحب آپے بردا

آپے مل دکایا

ڈھولا آدمی بن آیا

کدئی ہاتھی تے اسوار ہویا
 کدئی ٹھوٹھا ڈانگ بھوایا
 کدی راول جوگی بھوگی ہو کے
 سنگی سانگ بنایا

ڈھولا آدمی بن آیا

بازی گر کی بازی کھینٹی^(۵)
 مینوں پتلی دانگ پنایا^(۶)
 میں اُس پڑتالی پنجاں ہاں
 جس گت مت یار لکھایا

ڈھولا آدمی بن آیا

ہا بیل قابیل آدم دے جائے
 آدم کس دا حبیہ
 بلیٹھا اُنھن نان بھی اگے آہا
 دادا گود کھڑا ڈایا

ڈھولا آدمی بن آیا

(۱) کوں	(۲) کھوں	{	(الف: ص ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰)
(۳) پھڑایا	(۴) سوانگی		
(۵) لائی	(۶) کر کے		

(۷) دو بند دودھ پل دے نہیں (پ: ص ۵۱، ۵۲)

ردیف "ر"

۶۱

رانجھا جو گڑا بن آیا
واہ "ک" سانگ رچایا

ایس جوگی دے مین کٹورے
بازاں وانگوں لیندے ڈوے
کھڈ ٹھیاں دکھ جاون جھورے
ابناں اکھیاں لعل و نج (۲) یا

رانجھا جو گڑا بن آیا
واہ سانگ سانگ رچایا

(۱) (پ: ص: ۳۵، ک: ۲۹)

(۲) کھایا (پ: ص: ۳۵، ک: ۲۹)

ایس جوگی دی کیہ^(۱) نشانی
 کن دتج مندرائ گل دتج گانی
 صورت اس دی یوسف^(۲) ثانی
 ایس الفوں آ حد بنایا

رانجھا جو گیتا بن آیا

واہ سانگی سانگ پچایا

رانجھا جوگی تے میں جو گیکانی
 اس دی خاطر بھرساں پانی
 اینویں پچھلی عس^(۳) وہانی
 ایس ہُن مینوں بھس^(۴) مایا

رانجھا جو گیتا بن آیا

واہ سانگی سانگ پچایا

بُٹھا شوہ دی ایہ گت بنائی
 پیت پورانی شور^(۵) لچائی
 ایہ گل کیوں^(۶) چھپے چھپائی
 نی تخت ہزار یوں دھایا^(۷)

رانجھا جو گیتا بن آیا

واہ سانگی سانگ پچایا

(۱) ایہ (۲) ہے لاثانی (۳) برمایا (۴) موڑ (۵) نیکر (۶) آیا

(الف: ص ۱۷۷، ک ۶) (پ: ص ۳۶، ک ۲۹) (الف: ص ۱۷۷، ک ۶)

رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی
 رانجھا میں ونج میں رانجھے ونج ہو خیال نہ کوئی
 میں نہیں اوہ آپ ہے اپنی آپ کرے دلجوئی
 رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی
 ہتھ کھونڈی میرے اگے منگو موڈے بھوراوئی
 بٹھا ہیر سیٹی ویکھو کتے جا کھلوی
 رانجھا رانجھا کر دی نی میں آپے رانجھا ہوئی
 سدونی مینوں دھیدو رانجھا ہیر نہ آکھو کوئی

۱۱۔ تخت ہزار سے بے چل بٹھیا سیالیں بے نہ ڈھوئی

(پ ۱ ص ۶۴، ک ۶۲)

۶۳

راتیں جاگیں کریں عبادت
 راتیں جاگن کُتے
 تیتھوں اُتے
 بھونکنوں بند مول نہ بندے
 جاڑی تے سٹے
 تیتھوں اُتے
 خصم اپنے دادر نہ چھڑوے
 بھانویں و جن بھتے
 تیتھوں اُتے
 مٹھے شاہ کوئی رخت دیان جے
 نہیں تے بازی لے گتے کُتے
 تیتھوں اُتے

۶۴

روزے حج نماز فی ماتے
میتوں پیا نہیں آن بھلائے

جاں پیا دیاں خبراں پٹیاں
منطق نحو سبھے بھل گئیاں
اُس انحمد تار بجھائے

روزے حج نماز فی ماتے
میتوں پیا نہیں آن بھلائے

جاں پیا میرے گھر آیا
بھل گیا میتوں شرع و قایہ
ہر منظر و بیج اُو ہاؤس دا
اندر باہر جلوہ جس دا
لوکاں خبر نہ کائی

روزے حج نماز فی ماتے
میتوں پیا نہیں آن بھلائے

۶۵

رہو رہو اوسے عشقا مار یا تی
 کہو کس نوں پار اُتار یا تی

آدم کنس کوں منع کرایا
 آپے مگر شیطان دھوڑا یا
 کڈھ بہشتوں زمیں رُلایا
 کیڈ پسا پسا ریا یا

رہو رہو اوسے عشقا مار یا تی
 کہو کس نوں پار اُتار یا تی

(۱) رۂ
 (۲) رۂ
 (۳) وے
 (۴) کیو
 (الف: ص ۲۴۱، ک ۹۳)

(۵) پہنچا میو
 (۶) مچلا
 (دپ: ص ۴۱، ک ۳۹)

عیسیٰؑ نوں بن باپ جمایا
 نوے پر طوفان منگایا
 نال پیو دے پتر لڑایا
 ڈوب اوہناں نوں ماریائی

رہو رہو دے عشقا ماریائی

کہو کس نوں پار اُتار یائی

موسیٰؑ نوں کوہ طور چڑھایو
 اسماعیلؑ نوں ذبح کرایو
 یونسؑ مچھی توں نکلائیو
 کید اوہناں نوں تے چاڑھیا ای

رہو رہو دے عشقا ماریائی

کہو کس نوں پار اُتار یائی

خواب زلیخا نوں دکھلائیو
 یوسفؑ کھو دے دریچ پوئیو
 بھائیاں نوں الزام دوائیو
 تانؑ مراتب چاڑھیا یائی

(۱) بندہ کوئی نہیں ملدا

(پ: ص ۴۱، ک ۳۹)

(۲) پھر تختے

(دالف: ص ۲۴۱، ک ۹۳)

(۳) پھر اُس نوں تخت تے

(پ: ص ۴۱، ک ۳۹)

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اُتاریائی

بھٹھ سلیمان توں جھکائیو
ابراہیم چخہ و بچ پائیو
صابر دے تن کیڑے پائیو
حسن زہر دے ماریائی

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اُتاریائی

منصور نوں چا سولی دتا
راہب^(۱) داکڑھوا یا پستا
زکریا^(۲) سر کلوتر کیتا
فیر^(۳) اوہناں کم کیہ ساریائی

رہو رہو اوستے عشقا ماریائی
کہو کس نوں پار اُتاریائی

(۱) راہبر دالف: ص ۳۴۲، ک ۶۳

(۲) سرمد دا دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

(۳) اوہناں

دپ: ص ۴۱، ک ۳۹

شاہ سرمہ دا گلا کٹا یو
شمس تے جاں سخن آلا یو
قُدرِ یافِیٰ آپ کس یو
سر پیروں کھل اُتار یائی

رہو رہو اوسے عشقا مار یائی
کوکس نوں پار اُتار یائی

ایس عشق دے بڑے اڈنیر
عشق نہ چھپ دا باہر اندر
عشق کیسا شاہ شرف قلندر
باراں وہے دریا وچ ٹھار یائی

رہو رہو اوسے عشقا مار یائی
کوکس نوں پار اُتار یائی

عشق پہلے دے دھماں پائیاں
تاں مجنوں نے اکھیاں لائیاں
اُونہوں دھاراں عشق چوہہ گایاں
کھوہے بس گزار یائی

-
- ۱) سرمہ دا کیہہ اوگن ڈھٹا
۲) عشق ہوراں دے
۳) عشق کمایا
۴) تاں میاں مجنوں
- (پ: ص ۴۱، ک ۳۹)

رہو رہو اُوئے عشقا ماریائی

کوکس نوں پار اُتار یائی

عشق ہو رہی میرے دل دھلے

تاں میں رانجھے کن پڑوائے

صاحبان نوں جدو دیا ہون آئے

بھر مرزے دا واریائی

رہو رہو اُوئے عشقا ماریائی

سستی تھلاں دے وچ رُلائی

سوہنی پکھے گھڑے روڑھائی

روڑے چپھے گل گواٹی

ٹکڑے کر کر ماریائی

رہو رہو اُوئے عشقا ماریائی

کوکس نوں پار اُتار یائی

(۱) تیرا { دالف: ص ۲۴۲، ک ۹۳ }
(۲) تاں رانجھے

(۳) نوں دیا ہون { دپ: ص ۴۲، ک ۳۹ }

(۴) تھلاں وچ { دالف: ص ۲۴۲، ک ۹۳ }

فوجاں قتل کرائیاں بھائیاں
 شکاں چوہیاں توں کٹھڑائیاں
 ڈٹھی قدرت تیری سائیاں
 سر تیتھوں بھسار یا ئی

رہو رہو اوسے غنقا مار یا ئی
 کھوکس نوں پار اُتار یا ئی

کیرو پانڈو^(۳) کمرن لڑائیاں
 اٹھاراں^(۴) کھونیاں تدوں کھائیاں
 مارن بھائی سکیاں^(۵) بھائیاں
 کیہ اوتھے نیاں نساں یا ئی

رہو رہو اوسے غنقا مار یا ئی
 کھوکس نوں پار اُتار یا ئی

مردو نے بھی خُدا سدا یا
 اس نے رب نوں تیر چلایا
 پچھرتوں مردو مردایا
 تاروں زمیں نگھار یا ئی

(۱) میل شکائیاں { دپ دھ ۴۲، اک ۳۹ } (۲) بھائی مارن بھائیاں { دلف دھ ۲۴، اک ۹۲ }
 (۳) پانڈو (۴) اٹھاراں جوتاں (۵) دھ کٹھڑیاں نوں زواریا

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

فرعون^۱ نہیں جدوں خدا کھایا
نیل ندی دے دتج آیا
اوسے نال اشتنڈ جگایا
خودئیوں کرتد ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

لنگا چڑھ کے نادبجائیو
لنگا رام کولوں لٹوائیو
ہرناکش قطعہ بہشت بنائیو
اوہ دتج دروازے ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

سیتا دینسر لٹی بے چاری
تد بہنوت نے لنگا ساڑی
راون وی سب ڈھاہ اٹاری
اوڑک راون ماریائی

رہو رہو اوسے عشقا مار یا ئی
کہو کس نوں پار اُتار یا ئی

گوئییاں نال کیہ تچ کس یا
کھن کا بن توں لٹوایا
را بے کنس نوں پگڑ منگایا
بودیاں پگڑ پچھاڑ یا ئی

رہو رہو اوسے عشقا مار یا ئی
کہو کس نوں پار اُتار یا ئی

آپے چا امام بنایا
اُس دے نال یزید لڑایا
چو دھیں طبقیں شور مچایا
مہر نیزے تے چاڑھیا ئی

رہو رہو اوسے عشقا مار یا ئی
کہو کس نوں پار اُتار یا ئی

مغلان زہر پیالے پیتے
مُجھ دیاں والے رایے کیتے
سب اشراف پھر نچپ کیتے
مبھلا ادھناں نوں جھاڑ یا ئی

رہو رہو اُسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

بھٹا شاہ فقیر و چارا
گر کر چلیا کوچ نگارا
روشن جگ وچ نام ہمارا^(۲)
نوروں^(۳) سرج اُتاریائی

رہو رہو اُسے عشقا ماریائی
کوکس نوں پار اُتاریائی

(۱) چلیا دے کے

(الف: ص ۲۲۳، ک ۹۲)

(۲) تمسارا

(۳) جھوٹوں سچ تار یائی

۶۶

رین گئی شکے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

آداگون سرائیں ڈیرے
ساتھ تیار مسافر تیرے
تیں نہ سنیوں کو بچ نکارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی شکے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

کر لے آج کرنی دے ہیرا
بوڑھ نہ ہو سی آدن تیرا
ساتھی چلو چل پکارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

رین گئی شکے سب تارے
اب تو جاگ مسافر پیارے

کیا سروِ صحن کیا زروِ صحن پوڑے
 اپنے اپنے ویش کو دوڑے
 لدھا نامے لیو سبھارے
 اب تو جاگ مُسافر پیارے

رین گئی نٹکے سب تارے

اب تو جاگ مُسافر پیارے

موتی چُونی پارسِ پاسے
 پاسِ سُمندر مرو پیاسے
 کھول اکھیں اُٹھ بوہ بھکارے
 اب تو جاگ مُسافر پیارے

رین گئی نٹکے سب تارے

اب تو جاگ مُسافر پیارے

بُلیا شہ دی پیریں پڑیے
 غفلت چھوڑ کچھ کجیلہ کریے
 مرگ جتن بن کھیت اُجاڑے
 اب تو جاگ مُسافر پیارے

رین گئی نٹکے سب تارے

اب تو جاگ مُسافر پیارے

رویفاس

۶۷

ساڈے دل نکھر اموڑ

وے پیار یا

ساڈے دل نکھر اموڑ

آپے لائیاں گنڈیاں تیں

تے آپے کچ داہیں ڈور

ساڈے دل نکھر اموڑ

وے پیار یا

ساڈے دل نکھر اموڑ

عرش کرسی تے بانگاں بیاں

نکے پے گیب شور

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

ڈولی پا کے لے چلے کھیرے

ناں کچھ عُذر نہ زور

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

جے اے تینوں کھیرے پیارے

ڈولی پا دیویں ہور

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

بکھا شوہ اسان مرناں تابی

وے مر گیا کوئی ہور

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

وے پیار یا

ساڈے وَل مکھڑا موڑ

۶۸

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسّی رل مل نام دھیاؤ

لٹک سجن دی نایں چھپ دی

ساری خلقت سکّے تپ دی

تسّی دور نہ ڈھونڈن جساؤ^(۲)

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسّی رل مل نام دھیاؤ

رل مل سیو اتن پاؤ

اک بنے وچ جا سماؤ

نالے گیت سجن دے گاؤ^(۳)

-
{	تسّی	(۱)
	تسّی	(۲)
	جائے	(۳)
	نال تسّی گیت	(۴)
- (الف: ص ۱۲۷، ک ۴۰)

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسی رل بل نام دھیاؤ

بھٹیا بات انوکھی ایہا
نچن گئی تال گھنگٹ کیا
تسی پردہ اکھیں تھیں لاہو

سائیں چھپ تماشے نوں آیا
تسی رل بل نام دھیاؤ

۶۹

سانوں آمل یار پیار یا

دُور، دُور آسانتھوں گئیوں
اصلاتے آکے بہہ رہیوں
کیہ قصر قصور و ساریا
سانوں آمل یار چار یا

میرا اک انوکھا یار ہے
میرا او سے نال پیار ہے
کدے سمجھیں وڈ پر واریا
سانوں آمل یار پیار یا

(۱) تیرے دکھ آسانوں ماریا { دپ: ص ۱۲۱، ک ۳۱

(۲) ایہ بند نہیں ملدا

الف: ص ۱۲۲، ک ۳۱

(۳) ایہ بند نہیں ملدا

جدوں اپنی اپنی پے گئی
 دھی ماں نوں لٹ کے لے گئی
 منہ بارھویں صدی پاریا
 سانوں آمل یار پیاریا

درکھلا حشر غداں دا
 بُرا حال ہو یا پنجاب دا
 ڈر ہا ویسے دوزخ ماریا
 سانوں آمل یار پیاریا

بُھٹا شہ میرے گھر آوسی^(۲)
 میری بلدی بھسا بُجھاوسی^(۳)
 غایت دم دم نال چتاریا
 سانوں آمل یار پیاریا

(۱) ایر بند نہیں ملدا (الف: ص ۱۲۲، ک ۳۱)

(۲) آوسے
 (۳) { دپ: ص ۱۴۱، ک ۳۱ } بھھاوسے

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

تائی تاناں پٹانیاں

پیٹھ نڑاتے چھیاں چھلیاں

آپو اپنے نام جتاؤں

رکھو دکھتی جا ہیں دا

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

چونسی پینسی کھدردھوتر

مل مل خاصہ اکا سوتر

یونی وچوں باہر آوے

بھگوا بھیں گوسا ہیں دا

سب اکو رنگ کیا ہیں دا

- ۱) گواہی دا
- ۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
- ۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
- { (الف: ص ۱۸۷، ک. ۶)

کڑیاں متھیں چھاپاں چھلے

آپو آپے نام سونے

سبھا ہکا چاندی آکھو

لنکن چرٹا بائیں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

بھیڈاں بھریاں چارن والا

اٹھ بھیاں دا کرے سنبھالا

روڑی اتے گدوں چارے

اوہ بھی داگی گائیں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

بٹھا شوہ دی ذات کیہ تھنیں

شاگر ہو رضا میں دا

جے توں لوڑیں باغ بہاراں

چاکر رہو ارا میں دا

سب اکورنگ کیا ہیں دا

تھلے دتے مصرعے کوئی نہیں مل دے۔

۱۱، ایہ بند کوئی نہیں ملدا

۱۱، سب نکلاں وج آپے دے او ہانہ گرائیں دا۔

۲۲، پیسے دو مصرعے کوئی نہیں ملدے

۲۲، ہرجی ہیں ہرجی او کھے۔ سدا یا لیں چائیں دا۔

دالف: ص ۱۸۷، ک ۶۸

۳۱، عشق شک دی سد کیہ جائے۔

۳۱، دونوں شعر ہیں پر دھو دھو کھرے

۳۲، سارے تس توں دیکھ جیشہ۔ ایہو درشن سائیں دا

دالف: ص ۱۸۷، ک ۶۸

دپ: ص ۲۱، ک ۶۶

سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن والو چھانی دا
 دکھاں سولال کیتا ایکا
 نہ کوئی ساہو راناں کوئی پیکا
 درد دہونی پئی در تیرے
 توں ہیں درد رنجانی دا
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن والو چھانی دا
 کڈھ کلیجہ کرنی ہاں بیرے
 ایہ بھی نہیں ہے لائق تیرے
 ہو رتو فیسق نہیں ویتج میرے
 پیو کٹورا پانی دا ؟
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن والو چھانی دا

ہُن کیوں روندے میں نرا سے
 آپے اوڑک پھا ہی پھٹا سے
 ہُن تاں چھٹن اوکھا ہو یا
 چارہ نہیں مٹانی دا
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لُمو چھانی دا
 بُلھا شوہ پیا ہُن بگے
 عشق دے مرتے دیتے
 چار دیسارے کولوں ^(۲)واسا
 اوڑک کوچ نقارے ^(۳)دا
 سبھاں دے دچھوڑے کولوں تن دا لُمو چھانی دا

(۱) پاتے (پ: ص ۱۶۴ ک ۷۱)

(۲) کویل { (الف: ص ۱۲۹ ک ۴۴)

(۳) نقارے

۷۲

سدا میں ساہوریاں گھر جاناں
 فی مل لیو سہیلڑیو
 تساں بی ہوسی اللہ بھاناں
 فی مل لیو سہیلڑیو
 رنگ برنگی صول^(۱) اُپٹھے چنبر جاون مینوں
 دکھ اگلے میں نال لجاواں پچھلے^(۲) گونیاں کہنوں
 اک وچھوڑا سیاں دا جیوں ڈاروں کوںج وچھنی
 ماہیاں مینوں ایہ کجھ دتا اک چولی اک چُنی
 دا ج اہناں دا ورتخ کے ہُن^(۳) میں ہنجوں بھر بھر تئی
 سس ناناں دیوں طعنے مشکل بھاری تئی

(۱) وچ ایس کافی دی ترتیب پہلے اکا ہرے مصرعے توں شروع ہو کے وچ سدس دی
 ترکیب تے چل دی اے۔ اوہدا پہلا مصرعہ۔ مل لوسیلڑیو راج گیلڑیو فی میں ساہورے گھر چلی

(۲) سول ایتھے (۳) ایتھوں دے دکھ (الف: ص ۷۶، اک ۱۱)

(۴) وینخ کے میں دب: ص ۱۱، اک ۷

بُتھا شوہ ستارُنی واک ویاٹل جاوے
 عدل کرے تاں جاہ نہ کاٹی فصلوں بخرپاڑے
 سدا میں ساہوریاں گھر جاناں
 فی مل لیو سہیلڑیو
 تہاں بی ہوسی اللہ بھاناں
 فی مل لیو سہیلڑیو

سُنو تم عشق کی بازی ملائک ہوں کہاں راضی
 بیاں برہوں پر بے گاجی دیکھاں پھر کون ہارے گا
 ساجن کی بجال بُن ہوئی میں لَمُونِیں بھر روئی
 پنچے ہم لاه کر لوئی حیرت کے پتھر مارے گا
 مَوت پوچھ کر جساؤں ساجن کا دیکھنے پاؤں
 اُسے میں لے گلے لاؤں نہیں پھر خود گوارے گا
 عشق کی تیغ سے موئی نہیں وہ ذات کی دوئی
 اور پیاپا کر موئی مویاں پھر رُوح چتا رہے گا
 ساجن کی بجال دیا لَمُونِیں مدد اپنا پیا
 کفن باہوں سے سئی یا لحد میں پا اُتارے گا
 بُلکھا شاہ عشق ہے تیرا اُسی نے جی یا میرا
 میرے گھر بار کر پھیرا دیکھاں سر کون وارے گا

(۱) ماریں	{	(۲) دیکھناں م
(۳) گزاریں		(۴) جی
(۵) گھرباریا		دپ : ص ۱۳۱ اک ۱۳۰

سے دنجارے اُٹے فی ماٹے سے و نجرے اُٹے
 لالاں دا اوہ و نچ کریندے ہوکا اکھ سٹناٹے
 لال^(۱) نے گمنے سونے ساتھی ملے نال لے جاواں
 سُنیاں ہوکا میں دل گزری میں بھی لال یساواں
 اک نال اک کنساں و نچ پاکے لوکاں نوں دکھلاواں
 لوک جانن ایہ لالاں والی لٹیاں میں^(۲) بھرمائے
 سے و نجرے اُٹے فی ماٹے سے دنجارے اُٹے
 لالاں دا اوہ و نچ کریندے ہوکا اکھ سٹناٹے
 اوڑک جاکھوتی اوہناں تے میں^(۳) منوں سدھرائیاں
 بھنائی وے لالاں والیو میں بھی^(۴) لال لیون نوں اُسیاں
 اوہناں بھرے صندوق دکھلے میٹوں رتجھاں اُسیاں
 دیکھے لال^(۵) سٹھانیں سارے اک توں اک سوائے

- (۱) لال نے گمنے (۲) لٹیاں بھرمائے (۳) کوئی نہیں
 (۴) لال، نوں کوئی نہیں (۵) میٹوں رتجھاں اُسیاں کوئی نہیں ملدا (۶) دیکھے لال سٹھانیں سارے کوئی نہیں ملدا۔
 { دپ: ج ۱۲، اک ۱۳۶ }

سے ونجارسے اُسے فی ماٹے سے ونجارسے آٹے
 لالاں دا اوہ ونج کریندے ہوکا آکھ سٹناٹے
 بھائی وے لالاں والیا ویرا بنناں دا اُمل دسا نہیں
 جے توں آئی ہس لال خریدن دھڑتوں سیس بُہائیں
 ڈہم کدی سوئی دا نہ سہیاں کتھوں دتا جائیں
 لازم ہوکے ٹر گھر آئی پچھن گوا بنڈی آٹے
 سے ونجارسے اُسے فی ماٹے سے ونجارسے آٹے
 لالاں دا اوہ ونج کریندے ہوکا آکھ سٹناٹے
 توں جوگئی سیس لال خریدن اُچی اڈی چائی تی
 کڑا ہزا دتھوں زینے توں لے کے گھر آئی تی
 لال سی بھارسے میں ساں ہکی خالی کنی سائی تی
 بھائی لال انملا دتھوں مستے چکیا نہ جائے
 سے ونجارسے اُسے فی ماٹے سے ونجارسے آٹے
 لالاں دا اوہ ونج کریندے ہوکا آکھ سٹناٹے

-
(۱) جائے	(۲) گواہنڈناں آئیاں	{	دپ و ص ۱۲۷ اک ۱۲۶
(۳) کوئی نہیں	(۴) کوئی نہیں		
(۵) کوئی نہیں	(۶) کوئی نہیں		

کچی کج دیا جن جاناں لال ویا جن چلی
 پلے خرچ نہ ساکھ نہ کافی بمقول ہارن چلی
 میں ٹوٹی مُشٹندی دساں لال نوں چارن چلی
 جس شاہ نے ملے کے دیاں سوشہ منہ نہ لائے
 سے ونجارے آئے فی ماٹے سے ونجارے آئے
 لالان دا ادھ ونج کریندے ہو کا اکھ سنائے
 گلیاں دے دتچ پھریں دیوانی فی کڑیے مُبارے
 لال چوگیندی نازک ہوئی ایہ گل کون نتارے
 جاں میں مل اوبہاں نوں پُچھیا مل کرن ادھ بھارے
 ڈہم سوئی دا کدے نہ کھا بدا اُوہ اکھن مہربارے
 جیٹریاں گلیاں لال دیا جن اوبہاں سیس ٹھائے
 سے ونجارے آئے فی ماٹے سے ونجارے آئے
 لالان دا ونج ونج کریندے ہو کا اکھ سنائے

-
(۱) دیکھو	(۲) توں	{ (پہ ص ۱۲۷، ک ۱۲۶)
(۳) لال تاں ماسے چار	(۴) ہیں	
(۵) ایہ بند کوئی نہیں ملدا	(۶) گھنیرا	
(۷) اکھن مہربار		
(۸) سِر لٹایا		

۷۵

سیرت میں ساجن پائیوئی
ہر ہر دے وچ سمایوئی

اَنَا أَحَدٌ^(۳) دَاغِیْتُ سُمَا یُو
اَنَا أَحْمَدُ^(۴) ہوں پھر فرمایو
اَنَا عَوْبٌ^(۵) بے عین بتایو
پھر نام رسول دھرایوئی

سیرت میں ساجن پائیوئی
ہر ہر دے وچ سمایوئی

فثَوَّجَهُ اللهُ نُورَ تیرا
ہر ہر کے بیچ ظہور تیرا
ہے الْإِنْسَانُ مذکور تیرا
ایتھے اپنا سر لوکائیوئی

(۱) اب ہم ساجن پائیوے

(۲) کے

(۳) سب سمایو { دپ: ص ۵۵، ک ۵۶ }

(۴) احواد

(۵) تھے (۶) نورتن ڈا رالف ص ۱۶۲، ک ۵۹

(۵) پردے وچ اک میم رکھائیو

سیوہن میں ساجن پائیوئی

ہرہر دے دتج سہائیوئی

توں آئیوں تے میں نہ آئی
گنج منھی دمی تیں مری بجائی
اکھ است گواہی چاہی
اوتھے قالو بلی سنائیوئی

سیوہن میں ساجن پائیوئی

ہرہر دے دتج سہائیوئی

پرگٹ ہو کر نور سہائیو
احمد توں موجود کرائیو
نابودوں کہ بود دکھائیو
نمفخت نیو سنائیوئی

سیوہن میں ساجن پائیوئی

ہرہر دے دتج سہائیوئی

۱۱) بتائیوئی

دالف: ص ۱۶۲، ک ۵۹

۱۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔

دپ: ص ۵۶، ک ۵۶

نَحْنُ اقْرَبُ كَمَّهِ دِتَوْنِ
 هُوَ مَعَكُمْ سَبْتِ دِتَوْنِ
 وَفِي الْفُسْكَ حَكْمُ كِتَوْنِ
 پھر کب گھنٹا پائیوئی
 سیوئن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وچ سمائیوئی

بھر کے وحدت جام پلائیو
 منصوئے نوں مت کرائیو
 اُس قول عن الحق آپ کھائیو
 پھر سوئی پگڑ چڑھائیوئی
 سیوئن میں ساجن پائیوئی
 ہر ہر دے وچ سمائیوئی

گھنٹا^{۳۱} کھول جمال دکھایا
 شیخ جنید کمال سدا یا
 لیس فی جنتی حال بنایا
 اشرف انسان بنائیوئی

(۱) کیوئی (الف، ص ۱۶۲، ک ۵۶) (۲) جیڑا (پ، ص ۵۶، ک ۵۶)
 (۳) شاہ منصور

(۴) ایہ بند نہیں ملدا۔ (الف، ص ۱۶۲، ک ۵۹)

سیوئمن میں ساجن پائیوئی
 ہربردے وچ سہائیوئی
 وَلَقَدْ كَرَّمْنَا يَادُورَايُو
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَمُحْجَاتِي پائیو
 پھر بھلا نام دھائیوئی
 سیوئمن میں ساجن پائیوئی
 ہربردے وچ سہائیوئی

-
- (۱) باطن ہو کے ظاہر دھائیو
 (۲) گنگوٹ کھول جمال دکھائیو
 (۳) شاہ عنایت بن کر آئیو
 (۴) رتے
- { (الف: ص ۱۶۲، ک ۵۹)

رویف ع

۷۶

عشق دی نوئیوں نویں بہار

جاں میں سبق عشق دا پڑھیا
مسجد کولوں جیوڑا ڈریا
ڈیرے جاٹھا کر دے وڑیا
جھٹے وج دے ناد ہزار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

جاں میں رمز عشق دی پائی
میناں طوطا مار گوائی
اندر باصر ہوئی صفائی
جہول ویکھاں یا رویار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

بیرا بجھے دے ہو گئے میلے
بجھی بیر ڈھونڈ میندی بیلے
انجھایا، بکلی روتج کھیلے
مینوں سدرہ رہی نہ سار

عشق دی نوئیوں نویں بہار

بید قرآناں پڑھ پڑھ تھکے
سمجھے کر دیاں گھس گئے متھے
ناں ب تیر تھ نال رب مکے
جس پایا تیس نور انوار^(۱)

عشق دی نوئیوں نویں بہار

پھوک مٹھی بھین سٹ لوٹا
نہ پھڑت بیح عاصا سوٹا
عاشق کندے دے دے ہو کا
ترک طلاول کھاہ مُردار

(۱) بہن { اپ: ص ۳۲، ک ۲۷ }
(۲) بھل

(۳) دیدار { الف: ص ۲۰۰، ک ۷۶ }

(۴) کاسہ { اپ: ص ۳۲، ک ۲۷ }

عشق دی نویں نویں بہار

عمر گوائی وچ مسیتی
اندر بھنریا نال پلیتی
کدے نماز توجید نہ نیتی
ہُن کیہ کرناہیں شور پکار

عشق دی نویں نویں بہار

عشق بھلایا بحدہ تیرا
ہُن کیوں اینویں پاویں جھپٹا
بمٹھا ہندا چپ بتیرا
عشق کریندا مارو مار

عشق دی نویں نویں بہار

-
	(۱) میں
	(۲) کرساں
	(۳) ایہو
{	(۴) جاتے تینوں واحد جھپٹا
	(۵) بھجیاں پھیر کھٹی گفتار
- (پ: ص ۳۴، ک ۲۷)

عشق حقیقی نہیں سُٹھی کُڑے
میںوں دسوپیا دا دیس

باپیاں دے گھر بال انجائی
پیت لگا کے لئی کُڑے

میںوں دسوپیا دا دیس
نی میںوں دسوسجھن دا دیس

منطق معنے کنز قدوری
میں پڑھ پڑھ علم بچھی کُڑے

میںوں دسوپیا دا دیس
نی میںوں دسوسجھن دا دیس

نماز روزہ اونہاں کیہ کرناں
جنہاں پریم صُراحی لئی کُڑے

میںوں دسوپیا دا دیس
نی میںوں دسوسجھن دا دیس

بلکھا شوہ دی مجلس بہہ کے
سب کرنی میری چھٹی کُڑے

میںوں دسوپیا دا دیس
نی میںوں دسوسجھن دا دیس

عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے
 دل دی دیدن کوئی نہ جانے اندر دیس بگانے
 جس نوں چاٹ امر دی ہوئے سوئی امر بچھانے
 ایس عشق دی اوکھی گھائی جو چڑھیا سو جانے
 عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے

آتش عشق فراق تیرے دی پل وچ ساڈو کھایاں
 ایس عشق دے ساڑے کوں جگ وچ دیاں دوہایاں
 جس تن لگے سوتن جانے دوجا کوئی نہ جانے

عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے
 عشق قضائی نے جہی کیتی رہ گئی خبر نہ کاٹی
 عشق چواتی لائی چھاتی پھیر نہ جھاتی پائی
 ماپیاں کوں چھپ چھپ روواں کر کر لکھ بہانے
 عشق اسان نال کئی کیتی لوک مریندے طعنے

ہجرتیرے نیں جھسٹی کر کے کئی نام دھرایا
 صُحْبُ بُلُکھُ عَتّی ہو کے اپنا وقت لکھایا
 کر بُن نظر کرم دی سائیاں نہ کر زور دھگانے
 عشق اسان ناں جی کیتی لوک مریندے طعنے

ہس بُلا داں تیرا جانی یاد کراں ہر ویلے
 پل پل دے دیج درو جدائی تیرا شام سو ویلے
 رو رو یاد کراں دن راتیں پشلے وقت دہانے
 عشق اسان نال جی کیتی لوک مریندے طعنے

عشق تیرا درکار اسانوں ہر ویلے ہر جیلے
 پاک رسول محمد صاحب میرے خاص ویلے
 بُلُکھُ شاہ بے ملے پیارا لکھ کر ان شکرانے
 عشق اسان نال جی کیتی لوک مریندے طعنے

(۱) ایہ بند نہیں ملدا۔ (پ: ص ۶۳، ک ۱۲)

(۲) ایہ بند نہیں ملدا۔ (پ: ص ۶۲، ک ۱۲)

(۳) عشق مریندے سیلے (الف: ص ۹۲، ک ۲۱)

(۴) بُلُکھُ شاہ (پ: ص ۶۳، ک ۱۲) (الف: ص ۹۲، ک ۲۱)

(۵) نل (الف: ص ۶۳، ک ۱۲)

(۶) لاکھ (پ: ص ۶۳، ک ۱۲)

۷۹

علموں بس کریں اویار

علم نہ آدے ویتج شمار
اکو الف تیرے درکار
جانندی عمر نہیں اتیار
علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ علم لگائیں ڈھیر^(۱)
قرآن کتاباں چار چوہیر^(۲)
گردے چانن ویتج انجیر^(۳)
بابجھوں راہبر خبرنہ سار

(پ: ص ۲۶ ک ۲۰)

(۱) لکھ

(۲) لکھ

(۳) لائے

(۵) پچھو

(۴) پے

علموں بس کریں اویار۔

علموں بس کریں اویار۔

پڑھ پڑھ شیخ مشائخ ہو یا

بھر بھر پیٹ نیندر بھر ہو یا

جانبدی وارنہن بھر ہو یا

ڈبا وچ اورار نہ پار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ شیخ مشائخ کہاویں

اُٹے مُٹے گھروں بتاویں

بے عقلاں نوں لٹ لٹ کھاویں

اُٹے سدھے کریں قرار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

پڑھ پڑھ نفل نماز گزار یں

اُچیاں باگیاں چاہنگاں ماریں

میرتے چڑھ "وغظ" پکاریں

کیتا تینوں حرص خوار

۱۰۱
علموں بس کریں او یار۔
علموں بس کریں او یار۔

پڑھ پڑھ ملّاں ہوئے قاضی
اللہ علماں با بھوں راضی
ہوئے حرصِ دلوں دن تازی
نفع نیت و بیچ گزار

علموں بس کریں او یار
علموں بس کریں او یار

پڑھ پڑھ مسئلے روزِ ساویں
کھانا شکِ شبے دا کھاویں
دیسں ہو رتے ہو رکھاویں
اندر کھوٹ باہر سچیاں

علموں بس کریں او یار
علموں بس کریں او یار

(پ: ص ۲۷، ک ۲۰) { گزّارے
مارے
کوکاں
پکارے

پڑھ پڑھ علم نجوم و چارے
 کن دارا سال بُرج ستارے
 پڑھے عزیزِ مَنتر جھاڑے
 ابجد گنے تعویذ شکار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں پے قینے ہموں
 اکھیں والے انھیں کور
 پھڑوے سادھتے چھڑے چور
 دوہیں جہانیں ہو یا خوار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں پے ہزاروں پھتے
 راہی انک ربے و ج رستے
 ماریا بھر ہوئے دل نختے
 پیار چھوڑے دائر بھار

علموں بس کریں اویار

علموں بس کریں اویار

علموں میاں جی کس دیں
 تنبا چُک چُک منڈی جاویں
 دھیلے کے چھڑی چلاویں
 نال^(۱) قضا ئیاں بہت پیار

علموں بس کریں او یار

علموں بس کریں او یار

بُتتا علم عز ازیل نہیں پڑھیا
 جُھکا^(۲) جھاوے واسٹریا
 گل^(۳) وچ طوق لعنت دا پڑیا
 آخر گیا اوہ بازی بار

علموں بس کریں او یار

علموں بس کریں او یار

جد میں سبق عشق دا پڑھیا
 دریا دیکھ وحدت دا وڑیا
 گھمن گھراں^(۴) دے وچ اڑیا
 شاہ عنایت لایا پار

ایہ تہ وڈی نظم دی کار (۲) جھکا
 { اپ: ص ۲۷، ک ۲۰ } (۳) ادڑک
 (۴) الف: ص ۲۱۵، ک ۸۰
 طوق
 گھیرے

علموں بس کریں ادویار

علموں بس کریں ادویار

مِلتھاناں لافضی نہ بے سنی

عالم فاضل نہ عامل جنی

اکو پڑھیا علم لدنی

واحد الف میم درکار

علموں بس کریں ادویار

علموں بس کریں ادویار

ردیف

۸۰

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار
گنگٹ کھول مکھہ و سچ نہ میرا
عیب نہانی دے کج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار
میں انجانی تیرا نیوں کیمہ جاناں
لاون دا نہیں تیج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار
ماجی لوک مکے نوں جاندے
ساڈا ہیں توں تیج اویار

فَتَمَّ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار

ڈونگھی ندی تے تُلہ پورا ناں

مساں کیہڑے تیج او یار

فَتَّحَ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار

بُہت شہ میں ظاہر دُکھا

لاہ موہیں توں لُج اویار

فَتَّحَ وَجْهَ اللَّهِ وَسَنَائِمِ اِجِ اویار

ردیف ک

۸۱

کت کُڑے نادت کُڑے
 چھلی لاه بھڑولے گھٹ کُڑے
 بے پونی پونی کتیں گی
 تاں ننگی مول نہ دتیں گی
 مے درمیاں مے بے کتیں گی
 تاں کانگ مے گاجھٹ کُڑے

کت کُڑے نادت کُڑے
 چھلی لاه بھڑولے گھٹ کُڑے

وَنَجْ غَفَلَتْ بے تئیں دن جا لے
 کت کے کچھ نہ یوں سنبھالے
 باجھوں گُن شوہ اپنے نالے
 تیری کیونکر ہوسی گت کڑے

کت کڑے نہ وت کڑے
 چھلی لاہ بھڑوے گھت کڑے

ماں پیو تیرے گنڈیں پائیاں
 ابے نہ تینوں مُرتاں آئیاں
 دن تھوڑے تے چا مکائیاں
 نہ آئیں پیکے وت کڑے

کت کڑے نہ وت کڑے
 چھلی لاہ بھڑوے گھت کڑے

بے داج دہونی جاویں گی
 ناں کے جھلی نہ بھادیں گی
 اور تھے شوہ نوں کریں تہجادیں گی
 کچھ لے فقراں دی مت کڑے

۱۱. ایہ بند کوئی نہیں بددا (۲) تیرے بابل گنڈھیں پائیاں (۳) خبراں

(الف : ص ۹۶، ک ۷)

۱۲. گھر پٹکیاں دے دن مت کڑے (۵) داج دہونی جاویں گی۔

(الف : ص ۹۹، ک ۷)

(پ : ص ۱۶، ک ۹)

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

تیرے نالہ دیاں دا ج رنگے نی
اوہناں سو بے سا کو پائے نی
توں پیرائے کیوں چائے نی
جا ادتھے مکی تت کڑے

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

بلکھا شوہ گھراپنے آوے
چوڑا بیڑا سب سہاوے
گن ہوسی تاں گلے لگاوے
نہیں روسیں نہیں رت کڑے

کت کڑے نہ دت کڑے
چھلی لاه بھڑوے گھت کڑے

(۱) توں اٹے پیر کیوں پائے نی
(۲) بلکھا شوہ تینوں دیا ہون آوے گا۔ { (الف: ص ۶۹، اک،)

کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 تیل تلاء دے لڈو نہیں جیسی پگڑ منگائی
 ڈروے نٹھے قندشکر توں مصری نال ڈرائی
 کان لکڑنوں مارن گئے گدوں دی گلٹھ لال

کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 ہو فریادی لکھتے پتیاں نے ٹون تے دستک لائی
 گلگلیاں منصور بدھیا پا پڑ چوٹ چلائی
 بھینڈاں مار پلنگ کچیاں گے گرگاں بُرا احوال

کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال
 گزروے لڈو غصے ہو کے پٹیریاں نٹے فریادی
 برقی ٹوں کہ وال چنے دی ٹوں ہیں میری باندی
 چڑھ سے شہنیاں تے پنجن گئے وڈتی پئی دھمال

کپوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

شکر کھنڈ کے مصری نوں میری دیکھ صفائی

چڑھے چنے ایہ کرنے گئے بدلے نال رٹائی

چھیاں کن ہٹی دے کترے جوہ کے خوش حال

پکوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

بلھا شوہ ہُن کیا بناوے جو دے سولڑا

ت بیتی کت بگتی کوئی نہیں ہتھ پچڑا

دیکھو کمی قیامت آئی آیا خسرو جال

پکوری ریوڑی کیوں کر لڑے پتا سے نال

۸۳

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 عشق لگے تاں ہے بے کوکیں
 توں کیہ جانے پٹیر پرانی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 بے کوئی عشق دہا جیا لوڑے
 سر دیوے پہلے سائی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 عملماں وایاں لنگھ لنگھ گئیاں
 ساڈیاں تہاں ماہی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 غم دے دین ستم دیاں کانگاں
 کسے تعریکڑ وچ پائی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں
 ماں بیوچھڈسیاں میں بھلیاں
 بھاری رام دوہائی نوں

کدی آمل برہوں ستائی نوں

۸۴

کدی موڑ مُساراں ڈھولیا
تیریاں واٹاں توں سرگھولیا

میں بھاتی دھوتی رہ گئی
کوئی گنڈھ بھجن دل بہ گئی
کوئی سُخن اولّا بولیا

کدی موڑ مُساراں ڈھولیا
تیریاں واٹاں توں سرگھولیا

بُھتا شہ کدی گھر آوسی
میری بلدی بھا بھجاوسی
جدا ہے دکھاں میں منہ کھولیا

کدی موڑ مُساراں ڈھولیا
تیریاں واٹاں توں سرگھولیا

۱۱) تیریاں واٹاں توں سرگھولیا

۸۵

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں بے گُن کیا گُن کیا ہے
 تن پیاسے من پیاسے
 اوہ پیاسو موراجیاسے
 پیاسے رل لجاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں فانی آپ کو دُور کراں
 تیں باقی آپ حضور کراں
 بے اظہر وانگ منصور کراں
 کھڑ سولی پگڑ چڑھاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

میں جاگی سب جگت سویا ہے
 کھلی پیک تاں اٹھ کے رویا ہے
 جُز مستی کام نہ ہویا ہے
 کدی مست است بناؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

جدانجد بن دونین دھڑے
اگے سر بن دھڑے لاکھ ٹپے
اُچھل رنگن دے دریا چڑھے
میرے لہودی ندی وگاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

کسے عاشق نہ سکھ سوناں اے
اساں رو رو کسے مکھ دھوناں اے
ایہ باد دہے کہ ٹوناں اے
اس روگ کا بھوک بناؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

کھو کیا سر عشق بچارے گا
پھر کیا تھیںی زوارے گا
جب وار^(۱) اوپر سروارے گا
تب تپھے^(۲) ڈھول بجاؤ گے

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

(۱) چھل (پ: ص ۲۳، ک ۲۵)

(۲) وار { (پ: ص ۳۲، ک ۲۵)
(۳) پا جھی

میں اپنا من کباب کیا
 آنکھوں کا عرق شراب کیا
 رگ تاروں ہڈ رباب کیا
 کیا مت کا نام بلاؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

شک رنجی کو کیا کیجیے گا
 من بھاناں سو دایمے گا
 ایہ دین دُنی کس دیتیے گا
 مجھے اپنا درس بتاؤ گے
 کدی اپنی آکھ بلاؤ گے

میںوں آن نظارے تیاہ
 دو نیناں برکھا لیاہ
 بن روز عنایت آیاہ
 اینویں اپنا آپ بتاؤ گے

-
	(۱) ہوں
	(۲) کا بن
{	(۳) مکنی
	(۴) دینا
	(۵) جویں ہر روز
- (پ: ص ۳۲، ک ۲۵)

کدی اپنی اکھ بلاؤ گے
 بُلھّا شوہ نوں ویکھن جاؤ گے
 اہناں اکھیاں نوں سمجھاؤ گے
 دیدار تداہیں پاؤ گے
 بن شاہ عنایت گھر آؤ گے
 کدی اپنی اکھ بلاؤ گے

۱۱۔ شاہ عنایت بن

(پ: ص ۳۲، ک ۲۵)

۸۶

کدی آمل یار پیاریا !
 تیریاں داٹاں توں سروریا
 چڑھ باگیں کوئیل کوکدی
 نت سوزالم دے پھوکدی
 مٹن تترپی کوں شام وباریا
 کدی آمل یار پیاریا
 تیریاں داٹاں توں سروریا
 بٹھا بنوہ کدی گھر آوسی
 یری بلدی بھا بھجواوسی
 اوہدی داٹاں توں سروریا
 کدی آمل یار پیاریا
 تیریاں داٹاں توں سروریا

 (۱) تیریاں

۸۷

گر کتن دل دھیان کڑے

نت میں دیندی ما دھیسا

کیوں پھر نی ایس انویں آ دھیسا

نی شرم جیسا گوا دھیسا

توں کدی تاں سمجھ ندان کڑے

گر کتن دل دھیان کڑے

چرخہ مفت تیرے بھہ آیا

پیوں نیوں "کچھ کھول گوا یا

نیوں قدر محنت دا پایا

جسہ ہویا کم آسان کڑے

گر کتن دل دھیان کڑے

چرخہ بنیاں خاطر تیری

کھین دی کر حص تھوڑی

ہوناں نیوں ہور وڈیری

مت کر کوئی اگیں کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

چہرہ تیرا رنگ رنگیلا

ریس کریندا سب قبیلہ

چلے چارے کرے جیلہ

ہو گھرے وچ آوا دان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

اس چرھے دی قیمت بھاری

توں کیہ جانیں قدر گوارئی^(۱)

اچی نظر پھریں ہنکاری

وچ اپنے شان گمان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

میں کواں کرکھیاں باہیں

نہ ہو غافل سمجھ کدائیں

ایسا چہرہ گھرناں^(۲) ناہیں

پھیر کے ترخان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

(۱)	چل د چارے	{	(الف: ص ۶۹، ک ۷)
(۲)	گھر وچ ہو آوا دان کڑے		
(۳)	گنہاری		
	گھڑیا		
- دپ: ص

اے چرخہ توں کیوں گویا
کیوں توں کھینچے دھج رلایا
جدوا بھتہ تیرے اے آیا
توں کدے نہ ڈابیا آن کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

نت متیں دیاں ولتی نوں
اس بھولی کسلی جھلی نوں
جد پوے گا دخت اکلی نوں
تدہا مے ہلے کرسی جان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

مڈھوں دی توں رجبک و ہونی
گوہڑیوں نہ توں کتنی پونی
ہن کیوں پھرتی ایس غنوں جھونی
کس دا کریں گمان کڑے

کرکتن ول دھیان کڑے

نہ نکلا راسس کراویں توں
نہ باٹڑ مابل پواویں توں
کیوں گھڑی مڑی چرخہ چاویں توں
توں کرنی ایس اپنا زبان کڑے

کر کتنے ول و صبیان کُڑے

دنگا نکلا راس کرا لے

نال شتابی بائٹ پو اُسے

جیوں کر ڈوگے توں وگا لے

مت کر کوئی اُسیان کُڑے

کر کتنے ول و صبیان کُڑے

اچ گھر رنج نویں کپاہ کُڑے

توں جھب جھب دیلناں ڈاہ کُڑے

رُوں ویل پیچاوان جاہ کُڑے

مڑکل نہ تیرا جہان کُڑے

کر کتنے ول و صبیان کُڑے

جدوں رُوں پنجالیساویں گی

سیاں ویکچ پُونیاں پاویں گی

مڑ آپے امی پئی بھاویں گی

دینج سائے جگ جہان کُڑے

کر کتنے ول و صبیان کُڑے

(۱) وگدا

(۲) پھیر

(۳) سیاں دینج توں پُونیاں پاویں گی

{ (الف: ص ۳، اک ۷)

{ (پ: ص ۷، اک ۷)

تیرے نال دیاں سب سییاں فی
 کت پُونیاں سبناں لییاں فی
 تینوں بیٹھیوں چمے پیساں فی
 کیوں بیٹھی ایں ہن حیران کڑے
 کرکتی ول دھیان کڑے

دیوا اپنے پاس جگا ویں
 کت کت سوت بھروٹی پاویں
 اکیس وچوں رات تنگھا ویں
 ادھی کر کے جان کڑے
 کرکتی ول دھیان کڑے

راج پیکا دن چار کڑے
 نہ کھیڈ و کھیڈ گزار کڑے
 نہ ہو وہلی کر کار کڑے
 گھر بار نہ کر ویران کڑے
 کرکتی ول دھیان کڑے

(۱) ادبناں سب پُونیاں کت لییاں فی

(الف: ص ۳، ک ۷)۔ (پ: ص ۲۰، ک ۱۷)

(۲) توں آپے روں بنجایا اے

(الف: ص ۳، ک ۷)

توں سَتیاں رین گزرا نہیں
 مڑ آوناں دُوجی وار نہیں
 پھر بہناں ایس بھنڈا نہیں
 وچ اکو جیڈے ہان کڑے
 کر کتن دل دھیان کڑے

توں سدا نہ پیکے رہناں ایس
 نہ پاس انیری دے بہناں ایس
 بھانتاں وچھوڑا سہناں ایس
 دس پس گئی کس سنن کڑے
 کر کتن دل دھیان کڑے

کتے نی کجھ کتا ہے نی
 ہُن تانی تنہا دونا ہے نی
 توں اپنا داج رنگا ہے نی
 توں تہ ہو دیں بھروان کڑے
 کر کتن دل دھیان کڑے

بد گھر بیگلے جاویں گی
 مڑوت نہ اوتھوں آویں گی
 ادمھے جا کے پھول تاویں گی
 کجھ اگدوں کر سمیان کڑے

کر کتنی دل دھیان کڑے

آج ایڈا تیرا کم کڑے

کیوں ہوتی ہیں بے غم کڑے

کیہ کر لیں اُس دم کڑے

جد گھر آئے مہمان کڑے

کر کتنی دل دھیان کڑے

جد سب سیاں ٹر جاؤں گیاں

پھر اوتھوں مول نہ آؤں گیاں

آچر فے مول نہ ڈھون گیاں

تیرا ترنجن پیسا ویران کڑے

کر کتنی دل دھیان کڑے

(۱) آج تیرا ایڈا

(۲) کیوں ہوتی

(۳) کیہ کر لیں ایں اس دم کڑے

(۴) پھر اوتھوں نہ اوتھوں

(۵) اوہ چر فے

(۶) پیو

(الف، ص ۷۲، ک ۸)

کرمان نہ حسن جراتی دا
 پردیس^(۱) نہ رہن سیلانی دا
 کوئی^(۲) دنیا جھوٹی فانی دا
 نہ رہی نام نشان کڑے
 کرکتن ول دھیان کڑے

اک اوکھا دیلا آوے گا
 سب ساک سین بھیج جاوے گا
 کرمدت پارنہ گھاوے گا
 اوہ بٹھے دا سلطان کڑے
 کرکتن ول دھیان کڑے

(۱) پردیس نہ
 { دپ: ص ۲۰، ک ۱۰ }
 (۲) دنیا جھوٹی کوڑی فانی دا

کون آیا پہن لباس کڑے
تسلی پچھو نال اخلاص کڑے

ہتھ کھنڈی موہڈے کنبل کالا
اکھیاں دے ویج وائے اُجالا
چاک نہیں کوئی ہے متوالا
پچھو بٹھا کے پاس کڑے

کون آیا پہن لباس کڑے
تسلی پچھو بٹھا کے پاس کڑے

چاکر چاک نہ اس نوں آکھوں
ایہ نہ خالی گھڑی گھباتوں
دھچکڑیا ہو یا پہلی راتوں
آیا کرن تلاش کڑے

(۱) دتے

(الف: ص ۱۸۲، ک ۶۳)

(۲) نہ اس ذرہ شوق (پ: ص ۷۰، ک ۸۲)

کون آیا پہن لباس کڑے
 تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے
 نہ ایہ چاکر چاک کیس دا
 نہ اس ذرہ شوق نہیں دا
 نہ مشتاق ہے دُور وہیں دا
 نہ اُس جھکھ پیاس کڑے

کون آیا پہن لباس کڑے
 تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے
 بٹھا شوہ نک بیٹھا اولے
 دسے بھیت نہ نکھ سے بولے
 بابل در کھڑیاں توں ٹولے
 در ماہنڈا ماہنڈے پاس کڑے
 کون آیا پہن لباس کڑے
 تسی پچھو بٹھا کے پاس کڑے

کھینڈ لے دیج ویٹرے گھمی گھم
 ایس ویٹرے دیج آلا سوہندا لے دے دیج تاکی
 تاکی دے دیج پیچج وچھاواں نال پیاسنگ رانی
 ایس ویٹرے دے نوں دروازے رسواں گبت رکھاتی
 اوس لگی دی میں سارنہ جاناں جہاں آوے پیا جاتی
 ایس ویٹرے دیج چرخہ سوہندا لے دے دیج تاکی
 اپنے پیا نوں یاد کر لیاں چرخے دے ہر پھیرے
 ایس ویٹرے دیج مکنا ہاتھی سنگل نال کھیرے
 بٹھتے شاہ فقیر سائیں دا جاگدیاں کون چھیرے
 کھینڈ لے دیج ویٹرے گھمی گھم

۹۰

کمنوں لامکانی دس دے او
 تسی ہر رنگ دے وچ دے او
 کُن فیکون تیں آپ کس یا
 تیں باجھوں ہو رکڑا آیا
 عشقوں سب ظہور بنایا
 عاشق ہو کے دس دے او

کمنوں لامکانی دس دے او
 تسی ہر رنگ دے وچ دے او
 پچھو آدم کس نہیں آندا اے
 کہتوں آیا کتے جاندا اے
 او تھے کس داتینوں لاہنجا اے
 او تھے کھا دانہ اٹھ ندے او

(۱) سنائیو (۲) آئیو
 (۳) بناؤ (پ دس دے مک ۴۷)
 (۴) ہے (الف دس ۱۰۹، ک ۶۹)

کمنوں لامکانی دس دے ہو

تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

آپے سنیں^(۱) تے آپ سناویں

آپے گا دیں آپ بجاویں

ہتھوں قول سرد سناویں

کتے جاہل ہو کے نس دے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو

تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

تیری وحدت تو میں پہچاویں^(۲)

انا الحق دمی^(۵) تار ہلاویں

سولی تے منصور^(۷) چڑھاویں

اوتھے کول کھلو کے ہسدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو

تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

(۲) گا دیں

(۱) سناویں

(۴) بکھاویں

(۳) تیری وحدت

(۵) کی

(۷) منصور سولی تے چڑھاویں

جویں سکندر طرف نوشا باں

ہو رسولے آیا کتباں

یوسف ہو کے اندر خواباں

زلیخا داول کھس دے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو

تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

کتے^(۱) رومی ہو کتے زنگی ہو

کتے ٹوپی پوش فرنگی ہو

کتے مے خانے وچ بھنگی ہو

کتے^(۲) مہری بن دسدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو

تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

بلخا شہ عنایت عارف ہے

اوہ دل میرے دا وارثاے

میں لوہاتے اوہ پارکس اے

تسی اوسے دے سنگ کھدے ہو

کمنوں لامکانی دس دے ہو

تسی ہر رنگ دے وچ دسدے ہو

(۱) میرے دل (۶) نت

(۲) الف دس ۱۸۹ ک ۶۹

(۳) مرد { دپ ص ۴۴ ک (۱) } (۴) جو

(۱) ایر بند کوئی نہیں { (الف دس ۱۸۹ ک (۱) } (۲) " " " " (۳) " " " "

کے لارے دینائیں سانوں دو گھڑیاں مل جائیں

نیڑے دیں تھیں نہ وہیں

ڈھونڈاں کت دل جائیں

اپے جھاتی پائی احمد

دیکھاں تاں مڑ ناہیں

آکھ گیوں مڑ آیوں ناہیں

سینے دے وچ بھڑکن بھائیں

اکے گھر وچ تھ دتدیاں رتدیاں

کت دل کوک سنائیں

پا ہندی جا میرا وہیہ سنہیا

دل دے اوہلے مک دا کہیا

نام اللہ دے نہ ہو ویری

نکھ ویکھن نوں نہ ترسائیں

بلتھا شاہ کیہ لایا مینوں

لات آدمی ہے تیری مہماں

او بھڑ بیلے سب کوئی ڈردا

سو ڈھونڈاں میں چائیں چائیں

کے لارے دینائیں سانوں دو گھڑیاں مل جائیں

۹۲

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

ابراہیمؑ چاچھا سٹائیو
ذکرؑ ایسے سرکلو تر و صرائیو
یوسفؑ ہنوز ہٹ دکائیو
کوساؤں کیہ لیا یا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا اے میں پایا اے

شیخ صنعاؤںؑ خوک چرائیو
شمس دی کھل اُٹ لہائیو
سولی تے منصور چڑھائیو
کرہتھ ہُن میں دل دھایا اے

(۱) چنہ (۲) ایہ بند نہیں ملدا (۳) کی
(۴) شیخ صنعاؤں (۵) اولٹ (۶) کینول

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

جس گھر وچ تیرا پھیر ہویا
سوہل بل کو ملاؤ ڈھیر ہویا
جدراکھ اڈی تد سیر ہویا
کھوکس گل داسدھرایا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

بلکھا شہ دے کارن کریئے
تن بھٹی من آہرن کریئے
پریم ہتھوڑا مارن کریئے
دل لوہا اگ پگایا اے

کیوں عشق اساتے آیا اے
توں آیا ہے میں پایا اے

(۲) تد میرا

(۱) میرا

(۴) دل

(۳) کر

(۶) لوہاراں کیں اٹکایا

(۵) وچ پریم ہتھوڑا

(الف و ص ۱۰۰ ک ۲۰)

(د) پگایا (پ و ص ۱۴۱ ک ۳۸)

۹۳

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 اکے گھر وچ دستیاں رسدیاں
 نہیں ہندا وچ پردا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 وچ مسیت نماز گزارے
 بت خانے جاوڑدا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا
 آپ اکو کئی لکھ گھراں دے
 مالک سب گھر گھر دا

کیہ کردانی کیہ کردانی
 کوئی پچھو کھاں دلبر کیہ کردا

جتول دیکھاں اُت دل اوہو
 ۴۲) دمی سنگت کردا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دلیہر کیہ کردا

۴۳) تے فرعون بنا کے

دوہو کے کیوں لڑ دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دلیہر کیہ کردا

حاضر ناظر اوہو ہر تھاں

چومک کس نوں کھڑ دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دلیہر کیہ کردا

ایسی تازک بات کیوں کمنا

نہ کہہ سکدا نہ جہر دا

کیہ کردانی کیہ کردا

کوئی پچھو کھاں دلیہر کیہ کردا

(۱) میں { پ: ص ۴۶، ک ۴۶ } (۴) موسیٰ راہ ہدایت دے

(۲) میں { الف: ص ۲۳۳، ک ۸۵ } فرعون ضلالت کردا

(۳) اک { پ: ص ۴۶، ک ۴۶ } (۴) موسیٰ راہ ہدایت دے

میتھا شوہ عاشق بگھیلدا

رت پیندا گوشت چروا

کیہ کروا فی کیہ کروا

کوئی پچھو کھاں دبیر کیہ کروا

(۱) رات (الف: ص ۲۳۴، ک ۸۵)

(۲) ا۔ موسیٰ نوں کوہ طور چڑھا کے کیتا واقف بہت امر وا

ب۔ واہ واہ وطن اسا ڈا ایہ ہے کوئی دبے کوئی سڑا

ج۔ پٹے دے دج روڑ کھڑکے ٹورکھ نہ چت دھروا

د۔ ہیرے موتی لعل جو اہر عاشق گن گن پھڑا

د۔ لَا یَحْزَنُ وَحْمُ سَنَاءِ دوزخ کہنوں کھڑا

(پ: ص ۴۶، ک ۴۶)

۹۴

کیہ کر دابے پروا ہی ہے

کیہ کر دابے پروا ہی ہے

کُن کیا فیکون کما یا

باطن ظاہرے ول آیا

بے چونی دا چُون بنایا

بکھڑی کھبڈ چسائی ہے

کیہ کر دابے پروا ہی ہے

کیہ کر دابے پروا ہی ہے

سہر مخفی دا جس دم بولا

گنگھٹ اپنے منہ سے کھولا

ہُن کیوں کر داسا تھوں اوہلا

تسب و تہ حقیقت آئی ہے

(۱) کھولا جد
(۲) حقیقت سب { (الف: ص ۲۳۵، ک ۲۸۶)

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

کَہْ مَنَا بنی - آدم کیسا

کوئی نہ کیتا تیرے جہیا

شان بزرگی دے سنگ ایسا

ڈپھڑیؑ خوب وجہائی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

آپے بے پروا ہیاں کروے

اپنے آپ سے آپے ڈروے

رہیا سما دج بربر گھر دے

بھٹی پھرے لوکا ئی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

کیہ کردا بے پروا ہی ہے

چٹیک لا دیوانہ ہو یا

یسیا بن کے محسنوں مونا

آپے رویا آپے دھویا

کسی کیتی آشنائی ہے

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

آپے ہیں توں ساجن ستیاں

عقل دلیاں سب اٹھ گئییاں

بلجھا شاہ میں خوشیاں لٹیاں

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

کیہ کردا ہے پرواہی ہے

۹۵

کیوں ادبے بہہ بہہ جھاکِ دا
ایہ پردہ کس توں راکھی دا

کارن بیتِ مینت بن آیا
میم دا گھنگٹ مکھ پر پیا
اھد تے اھم نام دھرایا
سر چھتر جھلے لولاکی دا

کیوں ادبے بہہ بہہ جھاکِ دا

تیں آپے آپ ہی سارے ہو
کیوں کندے ایس نیارے ہو
آئے اپنے آپ نظارے ہو
دوچ برزخ رکھیا خاکِ دا

کیوں ادھے بہہ بہہ جھاکي دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

تُدبا بھجور دوسرا کیڑا ہے

کیوں پایا اُنٹا جھپڑا ہے

ایہ ڈٹھا بڑا اندھیرا ہے

ہُن آپ نوں آب آکھی دا

کیوں ادھے بہہ بہہ جھاکي دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

کتے رومی ہو کتے شامی ہو

کتے صاحب کتے غلامی ہو

تیس آپے آپ تسمی ہو

کہوں کھوٹا کھرا سو لاکھی دا

کیوں ادھے بہہ بہہ جھاکي دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

جس تن وچ عشق دا جوش ہویا

اوہ بے خود ہو بے ہوش ہویا

اوہ کیونکر رہ خاموش ہویا

جس پیالہ پیتا ساقی دا

کیوں ادھے بہہ بہہ جھاکي دا

ایہ پردہ کس توں راکھی دا

تئیں آپ اسانوں دھائے جی
 کدرہ بندے چھپے چھپائے جی
 تھی شاہ عنایت بن آئے جی
 بن لالائین جھماکی دا
 کیوں اوہلے بہ بہہ جھماکی دا
 ایہ پردہ کس توں راکھی دا
 بلیٹا شاہ تن بھادئی بھٹھی کر
 اک بال ہڈاں تن مائی کر
 ایہ شوق محبت بائی کر
 ایہ بدھوا اس بدھ جھماکی دا
 کیوں اوہلے بہ بہہ جھماکی دا
 ایہ پردہ کس توں راکھی دا

(۱) تھی کوئی نہیں۔

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

ساؤں گئے بے دروی چھڈ کے
بجرے سانگ یسنے وچ گڈ کے
جسموں جند نوں لے گئے کڈھ کے
ایہ گل کر گئے ہنیر یاری

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

بے درواں دا کیہ بھرداسا
خوف نہیں دل اندر ماسا
چڑیاں مرن گواراں ہاسا
مگروں ہس ہس تاڑی ماری

کیہ بے درواں سنگ یاری
روون اکھیاں زار و زاری

آدن کہہ گئے پھیر نہ آئے

آدن دے سب قول بھلائے

میں بھلی بھل نین لگائے

کسے ملے ساڑن ٹھک پاری

کیہ بے درواں سنگ یاری

روون اکھیاں زار و زاری

بلکھے شاہ اک سودا کیت

کیتا زہر پیالہ پیتا

نہ کچھ نفع نہ ٹوٹا لیتا

دروڈ کھاں دی گٹھڑی بھاری

کیہ بے درواں سنگ یاری

روون اکھیاں زار و زاری

کیوں لڑنا ہیں کیوں لڑنا ہیں غیر گنہا ہی
 لا تتحرک خود بکھینوئی کس نوں دینا میں پچھا ہی
 شرع تے اہل قرآن بھی آہے اسی اگے سدے آئی
 السُّبُّ بَرِّکُؤ دَار ہو یا قاتلِ بلی دُھم پائی
 کُنْ مِیْکُون آوازہ ہو یا تداں اسی بھی کو لے آہی
 لذت مار دیوانی کیتی نہیں ذاتی اصلی آہی
 کیوں لڑنا ہیں کیوں لڑنا ہیں غیر گنہا ہی

کیسہ جانان میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جانان میں کوئی

جو کوئی اندر بونے چالے ذات اساڈی ہوئی

جس دے نال میں نیوں لگایا اُدھو جیسی ہوئی

کیسہ جانان میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جانان میں کوئی

چٹی چادر لاہ سٹ کڑیے پہن فقیراں دی لوی

چٹی چادر نوں داغ لگے گا لوی نوں داغ نہ کوئی

کیسہ جانان میں کوئی

وے اڑیا

کیسہ جانان میں کوئی

۱، کیا (۲) رے بابا (۳) جو کوئی ساڈے اندر وٹس داس { (پ: ص ۵۶، ک ۵۷)
 (۴) ایہ مصرعہ کوئی نہیں ملدا۔ (۵) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔

الف پچھلا پچھاتی ت تلاوت ہوئی
 س پچھتا شش پچھتا صاوق صابر ہوئی
 کیسہ جاناں میں کوئی
 وسے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی
 گو گو کردی قمری آہنی گل و بیج طوق بیروئی
 بس نہ کردی گو گو کولوں گو گو اندر موئی
 کیسہ جاناں میں کوئی
 وسے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی
 جو کچھ کرسی اللہ جاناں کیسہ کچھ کرسی کوئی
 جو کچھ لیکھ متھے دالکھیا میں اُس تے شا کر ہوئی
 کیسہ جاناں میں کوئی
 وسے اڑیا

کیسہ جاناں میں کوئی

-
- (۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
 (۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
 (۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا
- { (الف: ص ۲۵۷، ک ۱۰۵)

عاشق بکری معشوق قصائی میں میں کر دی کو بھی
 جیوں جیوں میں بہتا کر دی تیوں تیوں موٹی موٹی
 کیہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیہ جاناں میں کوئی

بکھا شہہ عنایت کر کے شوق بشار دیتوئی
 بھلا ہو یا اسی دُروں چھٹے نیڑے آن لہوئی
 کیہ جاناں میں کوئی

وے اڑیا

کیہ جاناں میں کوئی^(۱)

(۱) ایر بند کوئی نہیں ملدا۔ لالف: ص ۲۵۷، ک ۱۰۵

(۲) ایر مصرعہ کوئی نہیں ملدا

(۳) تھلے دے مصرعے کوئی نہیں ملے۔

۱۔ بے فرمان دی کیا ڈی کوہوں صیبہ کھچیندا اوئی

۲۔ کٹیاں میناں دے گل اتے چھری دا گیندا سوئی

۳۔ کے اک سہی میں دس مہیاں پر ایہ کیہ کر سی کوئی

۴۔ بے مہر کریں تے فضل کریں ترمیں ماجر ہوئی۔

ردیف گ

۹۹

گر جو چاہے سو کر دالے

میرے گھر وِج چوری^(۱) ہوئی
ستی رہی نہ جاگیں کوئی
میں گر پھٹ^(۲) سو جھی ہوئی
جو مال گیا سو تر دالے

گر جو چاہے سو کر دالے

پہلے مخفی آپ خندانہ سی^(۳)
اوتھے حیرت حیرت خانہ سی^(۴)
پھر وحدت دے وِج آنا سی^(۵)
گل جُستہ دا مَجل پر دالے

(۱) ہوئی چوری (۲) باتا (۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (۴) ایہ بند نہیں ملدا (۵) ایہ بند نہیں ملدا۔

گر جو چاہے سوکرا اے

کن فیکون آوازہ دیندا

وحدت دچوں کثرت لیندا

پین لباس بندہ بن بنددا

کر بندگی مسجد وڑوا اے

گر جو چاہے سوکرا اے

روز میثاق الست سناوے

قالوبلی اشدنا چاہوے

پھر کچھ اپنا آپ چھپاوے

ادہ گن گن دستاں دھرواے

گر جو چاہے سوکرا اے

گر اللہ آپ کمیندا اے

گر علی نبی ہو بیندا اے

گھر ہر دے دل وچ رہیندا اے

ادہ خالی بھانڈے بھروا اے

گر جو چاہے سو کر دے
 بُلٹھا تھو نوں گھر وچ پایا
 جس سانگی سانگ بنایا
 لوکاں کو لوں بھیت چھپایا
 ادھ درس پریم دا پڑھدا ہے
 گر جو چاہے سو کر دے

۱۰۰

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

سیج آکھ مناں کیوں ڈرناں ایں

اس سیج پکھے توں ترناں ایں

سیج سدا آبادی کرناں ایں

سیج دست^۱ اچنبا آئی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

بہمن آن جہان ڈرائے

پتر پیڑ دس بھرم دوڑائے

آپے دس کے جتن کرائے

پوہا شروع کرائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

پیرتساں دے اوپر پیرا
 گردچا دل منا دلیرا
 جنجو پاؤ لاہو بیڑا
 ملی ترت پرائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

پیر نہیں اینویں نکلیں گلی
 روک روپیہ بھانڈے ڈنگی
 ہووے لاکھی درست نہ گلی
 بھجایہ بات بنائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

پرتم چندی مات بنائی
 جس نوں پوے سرب لوکائی
 پاچھی دڈ کے جنج چڑھائی
 ڈولی ٹھم ٹھم آئی اے

گل روے لوکاں پائی اے

گل روے لوکاں پائی اے

مُجھ خُدا تُوں جان خُدا ئی
 بتاں اگے سیس نوئی
 جھڑے گھڑ کے آپ بنا ئی
 شرم زتا نہ آئی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

وِیکھو تُلّسی ماتِ بستا ئی
 ساکِ رامی سنگِ پرنا ئی
 ہنس رسِ ڈولی چاچھڑائی
 سالا سوہرا بنے جوائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

دھیاں بھیناں سب دیا ہون
 پروے اپنے آپ کجاوَن
 بُلتھا شاہ کیہ آکھن آوَن
 نہ ماتا کسے دیا ہی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

شاہِ رگ تھیں رب و سدا تیرے
 لوکاں پائے ملیں جھپڑے
 داں کے جھگڑے کون نمبرے
 بھج بھج عمر گواہی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

برچھ باغ وچ نہیں جدائی
 بندہ رب تیویں بن آئی
 پچھلے سوتے تے کھڑ آئی
 دُوبتا آن مٹائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

بلّھا آپے مَحل بھُلایا اے
 آپے چلیاں وچ دبا یا اے
 آپے ہوکا دے سُنایا اے
 مَچھ میں بھیت نہ کاٹی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گرم سرد ہو جس نون پالا
حرکت کیستا چہرہ کالا
تس نون اکھن جی سکھالا
اس دی کرو دوائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

اکھیاں پکیاں اکھن آئیاں
اسی سمجھ کے آونی مایاں
آپے بھل گئیاں بھن سائیاں
بھن تیر تھ پارس مدھائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

جو کوئی دس دا ایو پیارا
بٹھا آپے ویکھن ہارا
آپے بید قرآن پکارا
جو سنے دست بھلائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

پوست اکھے اے افیم
 بندہ بھالے تاور کریم
 نہ کوئی دے گیان حکیم
 عقل تباہی جانی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

جو کوئی دس دا ایمو پیارا
 بُلّھا آپے دیکھن ہارا
 آپے بید قرآن پکارا
 جو سُفنے دست بھلائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

گلّ روے لوکاں پائی اے

۱۰۱

گھنگٹ چُک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے
 رُلف کنڈل نے گھیرا پایا
 بشیر^(۲) ہو کے ڈنگ چلایا
 دیکھ اساں ول تر بس نہ آیا
 کر کے خُونی اکھیاں دے
 گھنگٹ چُک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے
 دوینیاں دا تیر چلایا
 میں عاجز دے سینے لایا
 گھائل کر کے مکھتہ چھپایا
 چوریاں^(۳) اہ کن دسیاں دے
 گھنگٹ چُک اوسجناں ہُن شرماں کا ہنوں رکھیاں دے

-
- (۱) گھنگٹ
 (۲) بشیر
 (۳) اہ کن چوریاں
- { (الف: ص ۹۸، ک ۱۵)
 (پ: ص ۶۵، ک ۷۲)

برہوں کٹاری توں کس کے ماری
 تد میں ہوئی بے دل بھاری
 مڑ نہ لئی تیں سارہ ہماری
 پتیاں تیریاں کچیاں دے
 گنگٹ چک اوسجناں ہُن شرماء کاہنوں رکھیاں دے
 نیوں لگا کے من ہر لیستا
 پھیر نہ اپنا درشن دیتا
 زہر پیالہ میں ایہ پیتا
 ساں عقلوں میں پچیاں دے
 گنگٹ چک اوسجناں ہُن شرماء کاہنوں رکھیاں دے

-
- (۱) توں
 (۲) مڑ نہ لئی نہ { (پ: ص ۶۵، ک ۷۲)
 (۳) آ (الف: ص ۹۸، ک ۱۵)

۱۰۲

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوسنیاں
میں مُشتاق دیدار دی ہاں

جانی باہجھ دیوانی ہوئی
ٹوکاں کر دے لوک سبھوئی
بے کریار کرے دل چوٹی
میں تاناں فریاد پکار دی ہاں

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوسنیاں
میں مُشتاق دیدار دی ہاں

مفتؔ وکاندی جاندی باندی
ہل ماہیا جندائیںویں جاندی
اک دم ہجر نہیں میں سہندی
میں بے بل اس گلزار دی ہاں

گھنگٹ اوہلے نہ نک سوسنیاں
میں مُشتاق دیدار دی ہاں

۱۰۳

گھر میں گنگا آئی سنتو گھر میں گنگا آئی
 آپے مڑ لی آپ گھنیا آپے جہا دورائی
 آپ گوبر یا آپ گڈیا آپے ریت دکھائی
 انحد و مار کا آیا گوریا کنگن دست چڑھائی
 مونڈ منڈا مہے پریتی کورین کناں میں پائی
 اہرت پیل کھا لیوے کس میں تھوڑی کر ڈبھائی
 گھر میں گنگا آئی سنتو گھر میں گنگا آئی

۱۰۴

گھڑیالی دیہونکال نی
اچ پی گھڑیالال نی

گھڑی گھڑی گھڑیال بجاوے
رین وصل دی پی گھڑاوے
میرے مَن دی بات بے پاوے
ہتھوں چائے گھڑیال نی

گھڑیالی دیہونکال نی
اچ پی گھڑیالال نی

انحد و آجا دیے سُہانائیں
مُطرب گھڑاتان ترانائیں
نماز روزہ بھُل گیا دوگانائیں
مدھ پیالہ وین کال نی

(۱) فی نہیں ملدا پ: ص ۳۸، ک ۳۲ (۲) دل۔ رالف: ص ۱۳۶، ک ۵۵

(۳) بجا پ: ص ۳۸، ک ۳۲

(۴) شہانہ (۵) دھن رالف: ص ۱۳۶، ک ۵۵

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھڑیا لال نی

نکھ وکھن دا عجب نظارا
دکھ دے دا اٹھ گیا سارا
رین وڈی کیا کرے پیارا
دن اگے دھرو دیوال نی

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھڑیا لال نی

مینوں اپنی خبر نہ کاٹی
کیا جاناں میں کرت دیا ہی
ایہ گل کیونکر چھپے چھپائی
ہن ہریا فضل کمال نی

گھڑیاں دیونکال نی
انچ پی گھڑیا لال نی

ٹوٹے کامن کرے تیرے
سحرے آئے وڈے وڈیرے
ہن گھڑیا جانی میرے
رہاں نکھ وکھ وے اید نال نی

(۱) دل (۲) کہاں (الف: ص ۱۳۷، ک ۵۵) (۳) جادوگر (پ: ص ۳۸، ک ۳۳)

(۴) نکھ وکھ رہاں (الف: ص ۱۳۷، ک ۵۵)

گھڑپائی دیونکال فی
ہُن پی گھڑآیالال فی

ہلتھا شوہ دی چھیج^(۱) پیاری
فی میں تارن ہارے تاری
کویں کویں ہُن آئی واری
ہُن^(۲) وچھڑن^(۳) ہویا محال فی

گھڑپائی دیونکال فی
ہُن پی گھڑآیالال فی

(۱) سیج

(۲) تری سو

(۳) مینوں

ردیف "ل"

۱۰۵

لَنْ تَرَانِی دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی
 میں ڈھولن وچ فرق نہ کوئی اینما فرمایائی
 آڈ سجن گل لگ سواں میں ہُن کیہ گھٹکٹ پایائی
 لَنْ تَرَانِی دَس کے جاتی ہُن کیوں مکھ چھپایائی
 تن صابر دے کیڑے پائے جو چڑھیا سو پایائی
 منصُور کولوں کجھ ظاہر ہو یا سو لی پگڑ چڑھایائی
 لَنْ تَرَانِی دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی
 دسو مکتہ ذات الہی سجدہ کس کرایائی
 بُٹھا نکتہ ذات الہی شیطان خوار کرایائی
 لَنْ تَرَانِی دَس کے جانی ہُن کیوں مکھ چھپایائی

ردیف "م"

۱۰۶

ماہی دے تے میں ملیاں^(۱) سب دُکھ ہوون دُور
 لوکاں دے بھانیں چاک چکٹا سا ڈار بے غفور
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور
 جیندے^(۲) مین دی خاطر چشماں بندیاں ہی نت جھوڑ
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور
 اٹھ گئی ہجر جدائی جگروں ظاہر و سدا^(۳) نور^(۴)
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور
 بُھٹا رنر سمجھ وی پائیسا دے نیڑے نہ دُور
 ماہی دے تے میں ملیاں سب دُکھ ہوون دُور

(پ: ص ۷۸، ک ۹۹)

(۱) تے

(۲) ہسی

(۳) دیندا

(۴) ہوور

مائے نہ مڑا عشق دیوانہ شوہ نال پریناں لا کے
 عشق شرع دی لگ گئی بازی کھیڈاں میں داڈ لگا کے
 مارن بولی تے بولی نہ بولال سنان نہ کن لا کے
 ویڑے وچ شیطان نہیندا اُس نوں رکھ جھا کے
 توڑ شرع نوں جت لئی بازی پھر دی نک وڈھا کے
 میں وے انجانی کھیڈ وگیاں کھیڈاں میں آ کے با کے
 ایہ کھیڈاں ہن لگیاں جھیڈاں گھر پیا وے آ کے
 سیاں نال میں پاواں گدھا دیر نک نک جھا کے
 پچھونی ایہ کیوں شرم اندا جاندا نہ بھیت بتا کے
 کافر کافر آکھن تیںوں سارے لوک سنا کے

مومن کا فرمیںوں دونوں نہ دس دس وحدت ہے دین آ کے
 چوبلی چپتی تے پھوکیا جھکا دھونی شرک جلا کے
 ماریا کفر دڑا میں دل تھیں تلی نے سیس ٹکا کے
 میں دوڑ بھاگی ماریا خاوند تھیں زہر پلا کے
 وصل کراں میں نال بہن دسے مٹرم جیسا گوا کے
 دینچ چین میں پلنگ دچھایا یار سستی گل لا کے
 سردی نال مل گئی سرد ہی بٹھا شہ نوں پا کے
 لمے نہ مڑ عاشق دیوانہ شہ نال پریتاں لا کے

۱۰۸

ماٹی قدم کریندی یار
 ماٹی جوڑا، ماٹی گھوڑا
 ماٹی دا اسوار
 ماٹی ماٹی نوں دوڑائے
 ماٹی دا کھڑکار

ماٹی قدم کریندی یار
 ماٹی ماٹی نوں مارن لگی
 ماٹی دے ہتھیار
 جس ماٹی پر بُبٹتی^(۳) ماٹی
 تس ماٹی ہنکار

ماٹی قدم کریندی یار

(۱) واہ واہ ماٹی دی گلزار (پ: ص ۴۱، ک ۱۲)

(۲) ڈرکھاوے { رگ: ص ۲۲، ک ۱۷ }
 (۳) بوٹی

ماٹی قدم کریندی یار

ماٹی باغ بے نیچہ ماٹی

ماٹی دی گلزار

ماٹی ماٹی نوں ویکھن آئی

ماٹی دی اے ہزار

ماٹی قدم کریندی یار

ہنس کھیدڑ ماٹی ہوئی

ماٹی پاؤں پار

بٹھا ایہ بوجھارت بھیں

لاہ سروں بھوئیں مار

ماٹی قدم کریندی یار

۱۰۹

متر پیار^(۱) سے کارن فی میں لوک اُلا ہمیں لینی ہاں
 لگانے والوں میرا جس سیتی
 سر ہانے ویخ پنگ دے جیتی
 عالم کیوں سمجھاو^(۲) سے ریتی
 میں ڈٹھے با، مجھ نہ رہتی ہاں
 متر پیار سے کارن فی میں لوک اُلا ہمیں لینی ہاں
 تسی سمجھاو دیر^(۳) و مجھوری
 رانجمن دیندا میتھوں چوری
 جیندے عشق کیتی میں^(۴) ڈوری
 میں ناں^(۵) آرام نہ بہتی ہاں
 متر پیار سے کارن فی میں لوک اُلا ہمیں لینی ہاں

(۱) دے۔ داہد لفظ اے (الف: ص ۶۴، ک ۱۳)

(۲) ایتھے۔ قافیہ غیر اے (پ: ص ۶۲، ک ۶۹)

(۳) میری (۴) دیندے۔ رہندا اے { (الف: ص ۹۴، ک ۱۳)
 (۵) گتھی گل دوری (۶) آرام کر کے۔ وزن غلط اے

برہوں آوڑیا وچ دیٹرے
 دوزور دے دیوے تن گھرے
 دارو درد نہ باہجھوں تیرے
 میں سبناں باہجھ مرینی^(۱) ہاں
 مٹر پیارے کارن فی میں لوک اُلاہیں لینی ہاں
 مٹھے شاہ گھر رانجھن آدے
 میں تتی نوں لے گل لاوے
 نال خوشی دے رین دہاوے
 نال خوشی دے رہنی ہاں
 مٹر پیارے کارن فی میں لوک اُلاہیں لینی ہاں

-
- (۱) - دوزور دے دیوے مطلب اسے
 (۲) مری
 (۳) غم خوار می سب میتھوں جاوے
 (۴) بروہی ہاں
- (الف: ص ۹، ک ۱۳)

مُری باج اُٹھی ان گھستاں
سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

لگ گئے اسخدا بان نیارے
جھوٹھی دنیسا کوڑ پیارے
سائیں مکھ ویکھن دنجارے
مینوں بھل گئیاں سب باتاں

مُری باج اُٹھی ان گھستاں
سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

ہُن^(۵) میں چنچل مرگ پھمایا
اوسے مینوں بتھ^(۶) بہایا
صرت^(۷) دوگانہ عشق پڑھایا
رہ گئیاں دوترے^(۸) چار رکناں

(۱) سُن سُن فلام سندر (۲) چھٹ گئے (پ: ص ۴۰، ک ۳۶)

(۳) سائیں ویکھن (الف: ص ۳۵۳، ک ۱۰۱)

(۴) دوپیاں (پ: ص ۴۰، ک ۳۶) (۵) اساں (۶) بند

(۷) بھایا (۸) دوگانہ اُسی کے دست (۹) تن (پ: ص ۴۰، ک ۳)

مُری باج اُٹھی ان گھتاں
 سُن کے بھل گئیاں سب باتاں
 بُوٹے ہے اُن کھلتا یار
 بابل بیج پیا تکرار
 کھنے نال بے رہ دہار
 نبی محمد بھرے شفا تاں

مُری باج اُٹھی ان گھتاں
 سُن کے بھل گئیاں سب باتاں
 مٹے شہ میں بُن بر لائی^(۳)
 جد کی مُری کاہن بجائی^(۴)
 باورئی ہوتاں دل دعائی
 کھوجیاں کتول دست برتاں

مُری باج اُٹھی ان گھتاں
 سُن کے بھل گئیاں سب باتاں

-
- (۱) بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۳۵۳، ک ۱۰۲)
- (۲) تب (۳) برائی
- (۴) جب (۵) بانسری
- (۶) آپیں نرسے کر ہی آہی
- (۷) کھوسیاں
- (پ: ص ۴۰، ک ۳۶)

۱۱۱

مُلّاں مینوں مار دا اِی
 مُلّاں مینوں مار دا اِی
 مُلّاں مینوں سبق پڑھایا
 الفوں اگے کجھ نہ آیا
 ادھب ای ب پکار دا اِی
 مُلّاں مینوں مار دا اِی
 مُلّاں مینوں مار دا اِی
 مُلّاں مینوں مار دا اِی

من اٹکیو شام سُندر ہوں
 کموں دیکھوں بہن کموں سیکھا
 آپ آپ کرن سب لیکھا
 کیا کیا کھیا ہنر سوں
 من اٹکیو شام سُندر سوں

سُو بچھ پڑی تب رام دھائی
 ہم تم ایک نہ دوجا کائی
 اس پریم نگر کے گھر سوں
 من اٹکیو شام سُندر سوں

پنڈت کون کت لکھ سناتے
 ناں کیس جائے ناں کیس آئے
 سر کا کنگن کر سوں

من اٹکیو شام سُندر سوں
 ملبھا شوہ دی پیریں پڑیے
 سیس کاٹ کر اگے دھریے
 بُن میں ہر دیکھا ہر بر سوں
 من اٹکیو شام سُندر سوں

۱۱۳

منہ آئی بات نہ رہندی اے
 جھوٹھ اکھاں تے کجھ نیچ دا اے
 بیچ آکھاں^(۱) بھانبر بیچ دا اے
 جی دوناں گلاں توں نیچ دا اے
 بیچ بیچ کے جھیا کندی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے
 جس پایا بھیت قلندر دا
 راہ کھوجیا اپنے اندر دا
 اوہ^(۲) داسی بے سُکھ مندر دا
 جتھے کوئی نہ چڑھدی^(۳) رہندی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

(۱) بیچ کھاں (پ: ص ۵۳، ک ۵۴)

(۲) بیچ آکھاں

(۳) سُکھ داسی { (الف: ص ۱۹۰، ک ۷۰)

(۴) چڑھدی ہے رہندی اے

اک لازم بات ادب^(۱) دی اے
 سانوں بات لموی سب دی اے
 ہر ہر وچ صورت رب دی اے
 کتے ظاہر بے کتے چھپ دی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

ایتھے دنیا وچ انھیرا اے^(۲)
 ایہ تلکن بازی ویٹرا اے^(۳)
 وڈا اندر دیکھو کیٹرا اے^(۴)
 کیوں خفتن باہر دھونڈی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

ایتھے لیکھا پاؤں پارا اے
 ایہدا وکھرا بھیت نیرا اے^(۵)
 اک صورت دا چمکارا اے
 جیوں چنگ دار و وچ پنیدی اے

منہ آئی بات نہ رہندی اے

(۲) جنبی

(۱) آداب

(۳) پیر تم تھم دپ: ص ۵۲، ک ۵۴

(۲) ایہ تلکن

(۵) اندر وڈکے

{ الف: ص ۱۹۰، ک ۷۰

(۶) اوسدا

رکتے ناز ادا دکھلائی دا
رکتے ہو رسول ملائی دا
رکتے عاشق بن بن آئی دا
رکتے جان جدائی سہندی دا

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

جدوں ظاہر ہوئے نورِ ہوری
جل گئے پیار کوہِ طورِ ہوری
تدوں دار چڑھے منصورِ ہوری
اوتھے شہنشاہِ پیش نہ رہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

بے ظاہر کراں اسرارِ تائیں
سب بھل جاوَن تکرارِ تائیں
پھر مارن بُلتے یارِ تائیں
ایتھے مخفی گل سوہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

اساں پڑھیا علمِ تحقیقی اے
اوتھے اکو حرفِ حقیقی اے
ہور جھگڑا سب دودھیکی اے
اینویں رولا پایا بہندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

اے شاہِ عقل توں آیا کر
ساٹوں ادبِ آداب سکھایا کر
میں جھوٹھی نوں سمجھایا کر
جو مور کھ ماہنوں کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

واہ واہ قدرت بے پرواہی اے
دیوے قیدی دے سر شاہی اے
ایسا پیٹا جیا مائی اے
سب کلمہ اُس دا کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

اس عاجز دا کیہ جیلہ اے
رنگ زرد تے کھڑا پیلا اے
جتنے آپے آپ وسیلہ اے
اد تھے کیہ عدالت کندی اے

مُنہ آئی بات نہ رہندی اے
 بُلکھا ترہ اسان تھیں وکتہ نہیں
 بن شوہ تھیں دُوجا لگھ نہیں
 پردیکھن والی اکھ نہیں
 تاپیں جان جڈائیاں سندی اے
 مُنہ آئی بات نہ رہندی اے

۱۱۷

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 کہہ لیتا ہوں پریم کہانی
 جس تن لگے سوتن جانے
 اندر جھڑکاں باہر طعنے
 نیوں لا ایہ سکھ پایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 نیناں کار روون دی پکڑی
 اک مرزاں دو جگ دی پھکڑی
 برہوں جند اوئی جکڑی
 فی میں رور و حال و نجایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اے
 میں پیالہ تحقیق لیتا اے
 جو مہر کے منصور پیتا اے
 دیدار مہراج پیا لیتا اے
 میں کھوہ تھیں وضو سمایا اے

میرے ماہی کیوں چرلایا اسے
 عشقِ مَلاں نے بانگِ دیوانی
 شوہِ آون دی گلِ سُنائی
 کرنیتِ سجدے دے ول آئی
 رنی میں منہ محراب لگایا اسے

میرے ماہی کیوں چرلایا اسے
 بلکھا شوہِ گھر لپٹ لگائیں
 رستے مول سب بن تن آئیں
 میں دیکھاں آغایتِ سائیں
 جس مینوں شوہ ملایا اسے
 میرے ماہی کیوں چرلایا اسے

۱۱۵

میرے کیوں چر لایا ماہی
فی میں اُس توں گھول گھما ٹی

ور و سراق بتیرا کر یا
ایہ دکھ میتھوں جائے نہ جریا
ٹمک اسٹے سر تے دھریا
ڈوئی بچپ لہ کر یا ہی

میرے کیوں چر لایا ماہی
فی میں اُس توں گھول گھما ٹی

جاگدیاں میں گھروچ مُٹھی
کدی نہیں ساں بیٹھی اٹھی
جس دی ساں میں اوے کٹھی
ہُن کیہ کر یا بے پروا ہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

بٹھاشوہ تیرے توں داری
 میں بلہاری مکھ مکھ داری
 تیری صورت بہت پیاری
 میں دے پجاری گھول گھمائی

میرے کیوں چسہ لایا ماہی

میرے ماہی دے پنج پیر پناہی
 ڈھونڈن اُس لوں وچ لوکائی
 میرے ماہی تے فضل الہی
 جس نے غیبوں تار بھائی

میرے کیوں چسہ لایا ماہی

کن فیکون آوازہ آیا
 تخت ہزار یوں رانجھا دھایا
 چوچک دا اُس چاک سدایا
 اوہ آہا صاحب صفائی

میرے کیوں چسہ لایا ماہی

چل رانجھا ملتان چسہ لایا
 غوث بہاول پیر مناویں
 اپنی تورت مراد لیا میں
 میراجی رب مولا چسہ لایا

میرے کیوں چسرا لایا ماہی
 جتنے عشق ڈیرا گھت بہندا
 اوتھے صبر قرار نہ رہیندا
 کوئی چھٹکن اینویں کنہدا
 گل پٹی پریم دی پھسا ہی

میرے کیوں چسرا لایا ماہی
 آج کھیریاں دی دھسکی
 میں بن، میر منانی مہکی
 میری رت سریروں مہکی
 دل ول مارے برہوں کھائی

میرے کیوں چسرا لایا ماہی
 کھڑا پھل گھوڑے تے چڑھیا
 فقر و صوڑ گرد و بچ رلیا
 ایڈا مان کیوں کوڑا کر یا
 اس کیتی بے پرواہی

میرے کیوں چسرا لایا ماہی

چڑھ کے پیر کھڑیاں دا آیا
 اُس نے کیا شور مچایا
 مینوں ماہی نظر نہ آیا
 تاہیں کیتی حال دُہائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

میں ماہی دی ماہی میرا
 گوشت پوست بےرا بےرا
 دن حشر دے کر سال جھیرا
 جد دیسی داد الہی!

میرے کیوں چر لایا ماہی

چوچک تاقی سہ بہایا
 میں من را نچھو ماہی مہایا
 دھکو دھک نکاح پڑھایا
 اُس کیتا فرض ادائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

تیل وٹناں کندھے ملیا
 چو یا چنن متھے رلیا
 ماہی میرا بیلے وڑیا
 میں کیہ کرنی کنگن باہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 ہو رہا کچھ لٹسن کر یا
 ایہ دکھ جانے نہ میتھوں جہریا
 ٹمک رانجن سے ہر تے دھریا
 موہڈے بچہ لوہ کڑا ہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 ٹمک سٹٹے دل جاوے
 بیٹھا اس دا نام تھاوے
 کن پڑو کے مندریاں پاوے
 گڑے کے دو میر شاہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی
 گڑو گڑو رکھ نوں پیر منادے
 ہیرے ہیرے کر کڑا دے
 جس دے کارن موند منادے
 اوہ منہ پیلا زرد ملا ہی

میرے کیوں چہر لایا ماہی

(۱) ڈوٹی بچہ (الف: ص ۴۷، اک ۴۱)

(۲) گڑے کے دو میر (پ: ص ۳۵، اک ۲۸)

(۳) گور (پ: ص ۳۵، اک ۲۸)

جوگی جوگ سحر مارن آیا
 سحر ڈھکی مُنہ مون منایا
 اس تے بھگوا بھیس وٹایا
 کالی سہنی گل وچ پائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

جوگی شہر کھیریاں دے آوے
 جس گھر مطلب سو گھر پاوے
 بوہے جا کے ناز و جاوے
 آپے ہر یا فضل الہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

بوہے پے کھڑ بیا تہ گانے
 ٹٹ پیا کھیر ڈھلہ پے دلے
 اس دے دل چل کون پچھانے
 چنیا رُل گیا وچ پاہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

(۱) پا

(۲) کھڑ پیا

چنیاں چُن چُن جھولی پاوے
 بیٹھا بیرے طرف تکاوے
 جو کچھ لکھیا لیکھ مویاے
 رو رو لڑوے نین سپاہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

ایہ گل سستی نند پھاتی
 دُونہاں دی ویدن اکو جاتی
 اوہ بھی آہی سی مدہ ماتی
 اوتھے دُصواں مستحضر پاہی

میرے کیوں چر لایا ماہی

بلتّا سستی^{۱۳} پھنڈ مچایا
 ہیر سلیٹی نانگ لڑایا
 جوگی منتر جھاڑن آیا
 دُونہاں دی آس مراد پچائی

میرے کیوں چر لایا ماہی

(۱) مری طرف

(۲) لیکھ لکھیا

(۳) سستی ایہ

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 واہ واہ وحدت کی بنا شور
 انحمد بانسری دی گھنگور
 اسان ہُن پایا تخت لاہور

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 جل گئے میرے کھوٹ نکھوٹ
 لگ گئی پریم پے دی چوٹ
 ہُن سانوں اوس خصم دی اوٹ

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 ہُن کی کنیں سال وصال
 لگ گیا مست پیالہ ہات
 ہُن میری بھل گئی ذات صفات

میرے گھر آیا پیسا ہمارا

ہُن کی یکسے بیس پچاس
 پیتم پائی اسوں دل جھات
 ہُن سائوں سب جگ وسدالال

میرے گھر آیا پیسا ہمارا
 ہُن سائوں آس دی پچاس
 بھٹا شوہ آیا ہمارے پاس
 سائیں پچائی ساڈی آس
 میرے گھر آیا پیسا ہمارا

۱۱۷

میرے نوشہہ داکت مول
میرے نوشہہ داکت مول

اگلے دن دی خبر نہ کوئی رہ کت باں پھول
پتیاں نول پے وچن پوے جھوٹھیاں کرن کلول
چنگ چنگیرے پرے پریرے اسیاں سیان جھول
نہا شاہ بے بولال گاؤن کون نہیں میرے بول
میرے نوشہہ داکت مول
میرے نوشہہ داکت مول

میری بکل دے دیج چور

نی، میری بکل دے دیج چور

کمنوں کوک سناواں

نی، میری بکل دے دیج چور

چوری چوری نکل گیا

جگت دیج پے گیا شور

میری بکل دے دیج چور

نی، میری بکل دے دیج چور

مسلمان مٹنے توں ڈر دے

ہندو ڈر دے گور

دونوں ایسے دے دیج مرو

ایہو دونوں وی گھور

(۱) سادو کمنوں کوک سناواں (پ: ص ۵، گ ۵) دگ: ص ۹، ک ۵

(۲) سویاں دالف: ص ۱۸۳، ک ۶۴

(۳) چڑ دے (۴) چڑ دے (۵) آیس دے دگ: ص ۹، ک ۵

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

کتے رام داس کتے فتح محمد

ایہو قریبی شور

مٹ گی دونہاں دا جھگڑا

نکل پیپا کچھ ہور

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

عرش^۱ منور بانگاں ملیاں

سُئیاں تخت لاہور

شاہ عنایت کُنڈیاں پائیاں

لک چھپ کچھ دا ڈور

میری بکل دے دتج چور

نی، میری بکل دے دتج چور

جس^۱ ڈھونڈا ایتس نے پایا

نہ جھڑ جھڑ ہویا نور

پیر پیراں بغداد اسارا

مُرتد تخت لاہور

میری بیکل دے دیتا چور

نی، میری بیکل دے دیتا چور

ایو تسی وی اکھو سارے

آپ گڈی آپ ڈور

میں دستاں تسی پگر لیاؤ

بکھتے شاہ دا چور

میری بیکل دے دیتا چور

نی، میری بیکل دے دیتا چور

میرا رانجھا ہُن کوئی ہور

تخت منور بانگاں ملیاں

تاں سُنیاں تخت لاہور

عشقے مارے اینویں پھرے

جویں جنگل دیج ڈھور

رانجھا تخت ہزارے دایاں

ہُن اوتھوں ہو یا چور

بلجھا شاہ اسان مرانا ہیں

قبر پائے کوئی ہور

میرا رانجھا ہُن کوئی ہور

۱۲۰

مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 لائیں نیند نہ دن ^(۱) سکھ سستی
 اکھیں پلٹیاں
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 چھوٹاں تے تلواراں کولوں؟
 عشق دے تھکے تیر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر
 عشق جیڈ نہ ظالم کوئی
 ایہ زحمت بے بیر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دج کیہ تقصیر

اک پل ساعت آرام نہ آوے^(۱)
 بری برہوں^(۲) دی پٹیر
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر
 بھٹا شوہرے کرے عنایت
 دکھ ہوں تغیر؟
 مینوں چھڈ گئے آپ لد گئے
 میں دتج کیہ تقصیر

(۱) دیوے
 (۲) دچھوڑے
 (۳) سب دکھ

(الف ص ۱۰۵، ک ۲۲)

۱۲۱

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

آمیاں رانجھا دے نظر اصف کرین تقصیر

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

تخت ہزار یوں رانجھا ٹریا صیر نہانی واپیر

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

ہورناں دے تو شہ آدے جاوے کیہ ملتے وچ تقصیر

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

مینوں درد او لڑے دی پیڑ

(۱) بھے وچ کیہ دپ: ص ۷۷، ک ۹۶

(۲) دے مینوں دالف: ص ۲۴۰، ک ۹۱

مینوں عشق ہمارے دیندا
منہ چڑھیا یار بکیندا

کیہ پچھدا میں ذات صفات میری
اُو ہو آدم والی ذات میری
نمُن اُقریب دے دتج گھات میری
دِتج رب داسر جھیندا

مینوں عشق ہمارے دیندا
منہ چڑھیا یار بکیندا

کتے عشیم اے کتے سُنی اے^(۱)
کتے جُٹا دھاری کتے مُنی اے
میری سب سے فارغ کُئی اے
جو کہاں سو یار منیندا

(۱) دا (الف: ص ۱۹۸، ک ۷۴)

(۲) ہے (پ: ص ۷۲، ک ۸۸)

میںوں عشق ہلارے دیندا

منہ چڑھیا یار بلیندا

بٹھّا وُوروں چل کے آیا جی

اودھی صورت میں بھرایا جی

اوسے پاک جمال دکھایا جی

اودھک دم نہ بھیندا

میںوں عشق ہلارے دیندا

منہ چڑھیا یار بلیندا

مینوں سکھ واسنہڑا توں جھب لیاویں وے

پاہنڈیا ہو

میں کُٹری میں دُڑی ہوئیاں

میرے سب دکھڑے بتلاویں وے

پاہنڈیا ہو

کھلیاں لٹاں گلّ دست پراندا

ایہ گلّ آکھیں نہ شرادیں وے

پاہنڈیا ہو

اک لکھ دیندی میں دو لکھ دیسا

مینوں پیارا آن ملاویں وے

پاہنڈیا ہو

یاراں لکھ کتابت جیجھی

کتے گوشتے بہہ سمجھاویں وے

پاہنڈیا ہو

بٹھا شہ دیاں مرن ماراں

لکھ پتیاں توں جھب دھاویں وے

پاہنڈیا ہو

مینوں سکھ واسنہڑا توں جھب لیاویں وے

پاہنڈیا ہو

۱۲۴

مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 مینوں کیہ ہویا کیوں مینوں کئی کندی میں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 میں رچ دیکھاں تاں میں نہیں ہندی میں رچ دسائیں میں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 سرتوں پیر تیکر بھی توں ہیں اندر باہر ہیں تیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 چھٹ پئی اراروں پاروں نہ بیڑی نہ نہیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 منصور پیارے کیا انا الحق کہو کہ یا کیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں
 بھٹا شوہ اوے دا عاشق اپنا آپ دنجایا تیں
 مینوں کیہ ہویا ہُن میتھوں گئی گواتی میں

۱۲۵

میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 لوکی سجدہ^(۲) کہے نوں کر دے
 ساڈا سجدہ^(۳) یار پیارے نوں
 میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 اوگن دیتخ نہ بھل^(۴) میاں رانجھا
 یاد کریں ایس کارے نوں
 میں کیونکر جاواں کہے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 میں من تاروترن نہ جاناں
 شرم پی تہدہ تارے نوں

-
(۱) کیونکر جائے کہے نوں	(۲) لوکی جو	{ دلف: ص ۱۲، اک ۲۷
(۳) کئے نوں	(۴) میرا	
(۵) سجدہ کر کے نہیں مل دا	(۶) چلیں	

میں کیونکر جاواں بکے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 تیرا ثانی کوئی نہیں ملیا
 ڈھونڈ پیا جگ سارے نوں
 میں کیونکر جاواں بکے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں
 بلکھا شہ دی پیت انوکھی
 تارے ادگن ہارے نوں
 میں کیونکر جاواں بکے نوں
 دل لوپے تخت ہزارے نوں

-
- (۱) رہیا { دلف بھ ۱۱۲ ک ۲۷
 (۲) مصرعہ کوئی نہیں
 (۳) سوگن { پ بھ ۵۸ ک ۶۰

۱۲۶

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

ایس کُنبر دے کندے بھیلرے اڑاڑ پٹری پاڑی

ایس کُنبرے واحکم کرٹا ظالم اے پٹاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

ایس کُنبر دے چار مقدم معاملہ منگدے بھاری

ہورناں چُگیا پھوپھیا پھوپھیا^(۳) میں بھسری پٹاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

میں کُنبر اچُن چُن ہاری

چُگ^(۱) چُگ^(۲) کے میں ڈمیری کیتا تھتے آن بھاری

ادکھی گھائی مشکل پینڈا سر پر گٹھری بھاری

(۱) کُنبر اچُن مٹاری (۲) طبر (پ: ص: ۶۰، ک: ۶۵)

(۳) بوہیا (الف: ص: ۶۸، ک: ۶۴) بوہیا (پ: ص: ۶۰، ک: ۶۵)

(۵) چُگ چُگا (الف: ص: ۶۸، ک: ۶۴) چُگ چُگا (د: آن تھتے بھاری)

پ: ص: ۶۰، ک: ۶۵، پ: ص: ۶۰، ک: ۶۵

(الف: ص: ۶۸، ک: ۶۴)

میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 عملاں والیاں سب لنگھ گئیاں رہ گئی اوگن ہاری
 ساری عمر اکھید گوانی ادوٹک بازی ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 است کیا جدا کیاں لایاں ہُن کیوں یارو ساری
 اکو گھر دج دسدیاں رسدیاں ہُن کیوں رہی نیاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کیستی کچی کو بھی بے کُن د چارے
 بلکا شوہ دے لائق ناہیں شاہ عنایت تاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری
 میں کُنبر اچُن چُن ہاری

(۱) پاپہ رپ: ص ۶۰، ک ۶۵ (دلف: ص ۶۸، ک ۶)

(۲) اصل متن دوج خانوی مصرعے دی کوئی ترکیب نہیں ملدی (دلف: ص ۶۸، ک ۶)

۱۲۷

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا
 میں جو تینوں اکھیا کوئی گھل سنبھولا
 چشماں چھج دچھایاں دل کیستادیرا
 لٹک چلیندا آوند شاہ عنایت میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

اوہ اجیا کون ہے جا آکھے جھڑا
 میں دیج کیہ^(۳) تقصیر ہے میں بردا تیرا
 تیں با بھوں میرا کون ہے دل ڈھانہ میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

دست کنگن باہیں جوڑیاں گلی نورنگ چولا
 ماہی مینوں کرگیس کوئی راول^(۴) رولا
 جل بل آہیں مار دیاں دل پتھر میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

کیا تیری مانگ سز نور بھری سو ہے رڑا چولا
 پئی مانگ سمیں میں کو کدی کر ڈھولا ڈھولا
 ان گنزیں سولال پالیس سولال داکھرا

۳) لٹک چلیندا آوڑیں (۳) کیا دپ (ص: ۷۳، ک: ۱۰)

۴) راول (الف: ص: ۹۹، ک: ۱۶) - (۵) ایہہ بند نہیں ملدا۔

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

میں جاتا دکھ گھر^(۱) اپنے دکھ پے گھر کُنیاں

جہاں سر جھانٹر سب پدیاں گئیاں

ہُن آن پئی سر اپنے سب چک گیا جھیرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

جھیریاں سا ہوئے سوئی پیکے^(۲) ہودن

شوہ جہناں تے قائل^(۳) اے چڑھ چھجے سوون

جس گھر کونت نہ بویا سوئی خالی ڈیرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

میں ڈھونڈ شہر بھایا گھلاں قاصد کیٹرا

ہُن چڑھیاں ڈولی پریم ہی دل دھڑکے میرا

دلدار محمد عاریبی ہمتہ پکڑی میرا

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

پہلی پوڑی اتری پل صراطے ڈیرا

حاجی مکے جاہن میں ہنکھ دیکھاں تیرا

آغایت تادری دل چاہے میرا

(۱) میں جاتا دکھ سینوں آہا۔ (۲) چک گیا سب جھیرا رالف: ص ۹۹، ک ۱۶ (۳) پیٹھے

(۴) ہے (۵) میں۔ کوئی نہیں ملد (۶) قاصد گھلاں (۷) بن نہیں ملدا (پ: ص ۲۵، ک ۱۷)

(۸) اے۔ (۹) حاجی مکے دا حج کرن۔

میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا
 پہلی رات ہے سال دی دل خنہ میرا
 ڈونگی گورکھ میندیاں ہویا لحدوں ڈیرا^(۱)
 پہلا بند کھول دیاں منہ کہے میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

ٹی ہے بانگ رسول دی پھل کھڑیا میرا
 سدا ہویا میں حاضری ہاں حاضر تیرا
 ہر پل تیری حاضری ایو سجدہ میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

بٹھا بھڑکن شوہ لٹی سینے وچ بھائیں
 ادکھا پینڈا پریم دا سوگھٹ دا ناہیں
 پے دھکے دل وچ جھیر دے مردھائیں میرا
 میں اڈیکاں کر رہی کدی آکر پھیرا

۱. دل خوف (۲) تیرا (۳) سدا ہویا حاضری میں (پ: ص ۲۵، ک ۱۷)
 ۲. بٹھا شوہ دے واسے سینے بھڑکن بھائیں (پ: ص ۲۵، ک ۱۷) (الف: ص ۱۰۰، ک ۱۶)
 ۳. سوئی بھڑکن بھائیں (۶) راہ وچ داہگی چتری (پ: ص ۲۵، ک ۱۷)
 ۴. دل وچ دھکے جھیر دے

۱۲۸

میں پایا اے میں پایا اے^(۱)
 میں آپ سُروپ دیا اے^(۲)
 کہوں ترک کتاباں پڑھتے ہو
 کہوں بھگت ہندو چپ کرتے ہو
 کہوں گورکنڈی بیج پڑتے ہو^(۳)
 ہر گھر گھر لاڈ لڈایا اے

میں پایا اے میں پایا اے
 میں آپ سُروپ دیا اے
 کتے بیرہی ہو کتے بیسلی ہو
 کتے آپ گورد کتے چیلی ہو
 کتے مجسوں ہو کتے یسلی ہو
 ہر گھٹ گھٹ بیج سمایا اے

-
- (۱) پایا ہے کچھ پایا ہے { (۳) مُصنّے { (الف: ص ۱۶۰، ک ۵۸)
 (۲) ست گرہیں مکھ کھایا ہے
 (۳) گھور گھنگٹ (۵) دیر
 (پ: ص ۴۷، ک ۴۸) (الف: ص ۱۶۰، ک ۵۸)

میں پایا اے میں پایا اے

میں آپ سرُپ ڈٹایا اے

کہوں غافل^(۱) کہوں نمازی^(۲) ہو

کہوں منبرتے بہ قاضی ہو

کہوں تیغ بہادر غازی ہو

کہوں^(۳) اپنا پنتھ بنایا اے

میں پایا اے میں پایا اے

میں آپ سرُپ ڈٹایا اے

کہوں مسجد کا دزنار اے

کہوں بنیاں ٹھا کر دُورا اے

کہوں^(۴) بیراگی جپ دھارا اے

کہوں شیخ بن بن آیا اے

میں پایا اے میں پایا اے

میں آپ سرُپ ڈٹایا اے

{ چور (۲)، ساہجی (۱) (الف: ص ۱۶۰، ک ۵۸)

آپ

جوگی

{ لٹ دھارا (دپ: ص ۴۸، ک ۴۸)

آپ اپنا راہ چلایا ہے

بُلہا شہوہ دا میں محتاج ہو یا
 مہاراج ملے میسہ کاج ہو یا
 مجھے پیا کا درس معراج ہو یا
 لگا عشق تہاں ایہ گن گایا اے

میں پایا اے میں پایا اے
 تمیں آپ سُروپ وٹایا اے

میں چوہر پٹری ہاں سے صاحب دے درباروں^(۱)
 پیروں ننگی سروں جھنڈولی سنیاں آیا پاروں
 تڑپراٹ^(۲) کچھ بن داناہیں کیہ لیاں سناروں
 میں پگڑاں چھجلی حرص اڈاواں چھٹاں مالگزاروں

میں چوہر پٹری ہاں سے صاحب دے درباروں
 ہنڈو ترک نہ ہنڈے ایسے دو جرمے تے جرمے^(۳)
 حرام حلال پچھاتا ناہیں اسی دوناں تے نہیں بھرمے^(۴)
 گورو پیروی پرکھ اسان نوں سبناں توں سرداروں

میں چوہر پٹری ہاں سے صاحب دے درباروں
 گھنڈی منڈی دابول بہایا بھرا لیا دیداروں
 جھنڈ مکھ پیساتوں لایا شرم ہی درباروں
 بٹھا شوہ دے ہو کے رہیے چھٹ گئے کار بیگاروں

(۱) سرکاروں دالف: ص ۱۹۷، ک ۷۳

(۲) سے (پ: ص ۲۲، ک ۱۴)

(۳) تڑپراٹ دالف: ص ۱۹۷، ک ۷۳

(۴) پگڑن چھجلی (۵) ترما (۶) جرما (۷) جاتو (۸) ہرنا (۹) گھنڈی میں ہونجہ

(پ: ص ۲۲، گ ۱۴)

میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 دھیان کی چمبلی گیان کا جھاڑو کام کرو ہدھ نت جھاڑوں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 قاضی جانے حاکم جانے فارغ خطی بے گاروں
 دینے سات میں ایہو منگ دی دُور نہ کر درباروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں
 ہندہ با، بھوں میرا ہور نہ کوئی لکس دل کروں پیکاروں
 بُلٹھا شہ عنایت کر کے بخراٹے دیداروں
 میں چوڑی ٹری آں پستے صاحب دی سرکاروں

۱۵) بُلٹھا شہ دھریے سرٹے (پ: ص ۲۳، ک ۱۵)
 کیا چوڑی کیا ذات چوڑی باندی ہر کوئی ساتوں نٹے۔
 کہ اس سائیں دی سائیں ہوراں نکساں ونج دھاروں۔
 کیہ کچھ پڑتے لاگ چوڑی دا گنڈی اور سر ہانا
 رچھ رچھ ٹے تیلوں کلنے ایہہ اساڈی کاروں
 پُراتا پاتا بھاگ اساڈا بھٹھ مکتہ سج بیہہ۔ فاقہ کڑا کاتے منگن پنن جال اساڈی ایہہ۔
 میں جھروں آئی پیرا ہدھ جاناں رموڑ ہماراں گواروں
 اللہ پاک محمد غازی بخشے سوگن ہاروں
 انھن چنی دی مکی پکے ڈیر ساندل ہاروں (پ: ص ۲۲، ک ۱۴)

میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 کوئی منصف ہو نہ وارے
 تاں میں دس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 عالم فاضل میرے بھائی
 پاڑھیاں میری عقل گواہی
 دے عشق ہمارے
 تاں میں دس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں
 میں پاڑھیاں توں نس ناں ہاں

۱۳۲

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں
پر گلّ کردا بھی ڈر دا ہاں

نال رُوحاں دے لارا لایا؟
تسی چسو میں نالے آیا؟
ایتھے پر دا چا بنایا؟
میں بھرم مھولایا پھردا ہاں؟

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں
پر گلّ کردا بھی ڈر دا ہاں

نال حاکم دے کیسل اساڈی
بے میں میری تاں بھی پھاڈی
دھری دھرائی پونجی تہاڈی
میں اگلا لیکھا بھردا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں
پر گلّ کر ڈا بھی ڈر دا ہاں

دے پونجی مورکھ جھنجھلایا
 مگر چوراں دے پٹرا لایا
 چوراں دی میں پیٹر لیسایا
 ہر شب دھاڑے دھڑدا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا بھی ڈردا ہاں

نہ نال میرے اُوہ جدا اے

نہ منت کیتی سجدا اے

جاں مُٹ بیٹھاں تاں بھدا اے

مُٹ منت زارسی کردا ہاں

میں گلّ اوتھے دی کردا ہاں

پر گلّ کردا بھی ڈردا ہاں

کیہ سُکھ پایا میں اُن ای تھے

نہ منزل نہ ڈیرے جتھے

گھنٹہ کُوج سناواں کتھے

نت اُوٹھ کچا دے کڑدا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا دی ڈر دا ہاں

بُلتے شاہ بے انت ڈوہنگھائی

دو جگ بیچ نہ لگ دی کائی

اُرار پار دی خبر نہ کائی

میں بے سر پیریں تر دا ہاں

میں گل اوتھے دی کردا ہاں

پر گل کردا بھی ڈر دا ہاں

۱۳۳

میں پُچھاں شہہ دیاں واٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں نی

مُٹھے ربہ نام نہ چپیا
غفلت اندریا رہے چھپیا
اوہ سدھو پُر کھاتیرے اندر دسیا
گیان نفس دیاں چاٹاں نی

میں پُچھاں شہہ دیاں واٹاں نی
کوئی کرے اساں نال باتاں نی

جب لے نہ ہو بھولی بھولی
مرت توں سدھیں مکھ مکھ مکالی
اُلٹی پریم نگر دی چٹال امی
بھڑکن عشق دیاں لاٹاں نی

میں پُچھاں شوہ دیاں داٹاں نی
 کوئی کرے اساں نال باتاں نی
 مہولی نہ ہو ہو سیا نی
 عشق نور دا بھر لے پانی
 اس دُنیا دی چھوڑ کسا نی
 ایہ یار ملن دیاں گھاتاں نی

میں پُچھاں شوہ دیاں داٹاں نی
 کوئی کرے اساں نال باتاں نی
 بٹھار بٹھار بن بیٹھوں آپے
 تہ دنیا وے پے سیا پے
 دوتی دیڑا دشمن ما پے
 سب کرک پیاں آفتاں نی
 میں پُچھاں شوہ دیاں داٹاں نی
 کوئی کرے اساں نال باتاں نی

۱۳۴

میں دج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

جڑ وصال وصال بنائے گا
تدھنگے داگڑ کھائے گا
سپیر نہ اپنا پائے گا
میں ایہ ہور نہ کسے بنائی

میں دج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

ہوئے مین نیناں دے برفے
درشنے کو ہاں تے کر دے
پیل پیل دوڑن مارے ڈروے
تیں کوئی لایج گھت بھر مائی

میں دج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

(۱) پیارے (الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷)

(۲) تم (۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔

(۴) عاشق ڈھیاں باجھوں مردے { (پ: ص ۴۳، ک ۴۱)

ہُن اسان وحدت وچ گھریا یا
 واسا حیرت دے سنگ آیا
 جیون جن مرن ونبجایا
 اپنی لُٹھ بڈھ رہی نہ کاٹی
 میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیا سنگ پیت لگاٹی
 میں جاتا سی عشق سکھالا
 چونہ ندیاں دا وسین اُجالا
 کدی تے اک بھڑکے کدی پالا
 نت برہوں اک لگاٹے
 میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیا سنگ پیت لگاٹی
 ڈنوں ڈنوں عشق نقارے وجدے
 عاشق دیکھ اُتے دل بھجے
 تڑ تڑ تراک گئے لڑ بجدے
 لگ گیا نیوں تہاں شرم سدھائی

(۱) واہ واہ (۲) پسیا (پ: ص ۳۴، ک ۴۱) (۳) متایا رالف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷

(۴) میری (۵) مینے

(۶) برہوں آن جلا دکائی { پ: ص ۳۳، ک ۴۱

میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیاسنگ پیت لگائی
 پیارے بس کر بستی ہوئی
 تیرا عشق میری دلجوئی
 تیں بن میرا سکا نہ کوئی
 اماں باہل بھین نہ بھائی

میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیاسنگ پیت لگائی

کدی جا آسمانی بہندے ہو
 کدی اس جگ دا دکھ ہندے ہو
 کدی پیر مٹاں بن بہندے ہو
 میں تاں اکسے ناچ نچائی

میں وچ میں نہ رہ گئی رائی
 جب کی پیاسنگ پیت لگائی

تیرے ہجرے وچ میرا جراے
 دکھ ڈاڈا میں پر گزراے
 کدے ہو مائل میرا ہجر اے
 میں تیتھوں گھول گھمائی

(۱) ایہ بندہ کوئی نہیں ملدا۔ (۲) ایہ بندہ کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص ۴۳، ک ۴۱)

(۳) ایہ مصرعہ کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷، د: ملت (پ: ص ۴۳، ک ۴۱)

میں دتج میں نہ رہ گئی را
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

تد کارن میں ایسا ہویا
نوں دروازے بند کر سویا
دروسیں تے آن کھلویا
کدے من میری آشنائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

بلٹھا شوہ میں تیرے وارے^(۱) ہاں
مکھ دیکھن دے ونجائے^(۲) ہاں
کچھ ایسں بھی تینوں پیارے^(۳) ہاں
کہ میں اینویں گبول گمتائی

میں دتج میں نہ رہ گئی رائی
جب کی پیاسنگ پیت لگائی

(۱) الف: ص ۲۵۹، ک ۱۰۷

(۱) ایر بند کوئی نہیں ملدا

(۲) واری

{ دپ: ص ۴۳، ک ۴۱

(۳) ونجاری

(۴) یکہ میں ہیں خدا کرائی

۱۳۵

میں بے قید میں بے قید
 نہ روگی نہ وید
 نہ میں مومن نہ میں کافر
 نہ سید نہ سید
 چو وہیں طقیں سیر اساڈا
 کتے نہ ہندا قید
 خرابات میں جال اساڈی
 نہ شو بھا نہ غیب
 بلکا شوہ دی ذات کیتہ کھنٹی
 نہ پیدا نہ پید

متھے تک لگا کے

سرتے منٹاں چاکے
متھے تک لگا کے

اُس دادرشن پا کے
متھے تک لگا کے

مٹھی بات سنا کے
متھے تک لگا کے

میں دیساں جوگی دے نال
میں دیساں نہ رہاں ہوڑے
کون کوئی میں جاندی توں ہوڑے
مینوں مڑنا ہو یا محال
میں دیساں جوگی دے نال
جوگی نہیں ایہ دل دامتہا
بھل گئی میں پیار کیوں کیستا
مینوں رہی نہ تہجھ سنبھال
میں دیساں جوگی دے نال
ایس جوگی مینوں کیاں لایاں
ہیں کھجے کنڈیاں پائیاں
عشق دا پایا جال
میں دیساں جوگی دے نال

میں جوگی نول خوب پھپھاتا
 لوکاں میں سنوں کھلی جاتا
 نئی چھنگ سیال
 میں دیساں جوگی دے نال
 بے جوگی گھر اوے میرے
 ہک جاو ن سب جھگڑے جھیرے
 لال سینے دے نال
 میں دیساں جوگی دے نال
 ماے نی اک جوگی آیا
 درساڈے اوس دھواں پایا
 منگ وا ہیر سیال
 میں دیساں جوگی دے نال
 طعنہ نہ دے پھوپھی تائی
 ایتھے جوگی نول قسمت یائی
 ہن ہو یا فضل کمال
 میں دیساں جوگی دے نال

کہیں مندرائ پاکے
 متھے تک لگا کے

لکھ لکھ گن مناکے
 متھے تک لگا کے

بیٹھ بھیس دٹا کے
 متھے تک لگا کے

آلبے جوگ سدھاکے
 متھے تک لگا کے

- (۱) ایس
 (۲) لاؤں میں
 (۳) دیوے
- { دپ ہس ۳۶، ک ۳۰

ماہی نہیں کوئی نور الہی
 انجدی جس مری واہی
 مٹھیس ہیر سیال
 میں دیساں جوگی دے نال
 لکھاں گئے ہزاراں اُسے
 اُس دے بھیت کے نہ پائے
 گلاں تال مونسے نال
 میں دیساں جوگی دے نال
 عبدہ رسول کمایا
 وجہ معراج براق منگایا
 جبرائیل پگڑے آیا
 میں دیساں جوگی دے نال
 ایس جوگی دے سُنو کھاڑے
 حسن حسین بنی پیلے
 ماریوس وجہ جدال
 میں دیساں جوگی دے نال
 ایس جوگی دے سُنو کہانی
 سُونہی ڈوبی ڈوب گئے پانی

ڈاڈے کامن پیا کے
 متھے تک لگا کے

پر کوہ طور چڑھا کے
 متھے تک لگا کے

حوراں منگل گاکے
 متھے تک لگا کے

پانی بن ترسا کے
 متھے تک لگا کے

{ (پ) (ص ۳۶ ک ۳۰) }
 (۳) یا مجھ

(۱) ٹیٹوس
 (۳) تے

سارا رخت لٹا کے
متھے تنک لگا کے

مرتے ٹمک سجا کے

انگ بھبھوت رُما کے
متھے تنک لگا کے

کوڑا برا لگا کے
متھے تنک لگا کے

پنچے پیر منا کے
متھے تنک لگا کے

پھیر لیا میس نال
میں دیاں جوگی دے نال
ڈانواں ڈولی بے چلے کھیڑے
مدھ قدیمی دشمن جیہڑے
را بھجاتاں ہو یا نال
میں دیاں جوگی دے نال
جوگی نہیں کوئی جُادو سایا
بھر بھر پیالہ ذوق پلایا
میں پی پی ہوئی نسال
میں دیاں جوگی دے نال
جوگی نال کریندے جھیڑے
کے پابیٹھے قاضی گھیرے
دج کیسو پائی مقال
میں دیاں جوگی دے نال
بٹھا میں جوگی نال دیا ہی
لوکاں کسلیاں خبر نہ کاٹی
میں جوگی دا مال
میں دیاں جوگی دے نال

رولف "ن"

۱۳۷

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

سانویں دے کے بویں سوائی
واہدیاں دی توں بازی لائی
مسلمانی ایہہ کتھوں آئی

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

جتنے نہ جاناں اوتھے جائیں^(۴)
مال پُر یا مُنہ دھر کھائیں^(۵)
کوڑ کتا باں سرتے چائیں
ایہہ تیرا تیار

(۱) لٹی (۲) دھیاں۔ ڈاڑھیاں (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)۔ (پ: ص ۵، ک ۲)

(۳) ایہہ (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)

(۴) چادیں (۵) کھاویں (۶) چادیں (پ: ص ۵، ک ۲)

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

ظالم ظلموں ناہیں ڈر دے
اپنی علیین^(۱) آپے مردے
مومنوں^(۲) توبہ دلوں نہ کر دے
ایتھے اوتھے ہوں خوار

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

سو دن جیویں اک دن مر میں
اس دن خوف خدا دا کر میں
اس توبہ تھیں توبہ کر میں
اوہ توبہ کس کا رہے؟

نت پڑھنا میں استغفار
کیسی توبہ ہے ایہ یار

(۱) اپنے یکے
(۲) ناہیں خوف خدا دا کر دے { (پ: ص ۵، ک ۲)

(۳)

(۴) ایہ بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۲۱۵، ک ۸۱)

مہمّا شوہ دی ستر حکایت
 ہاری پھڑیاں ہوئی ہدایت
 میرا سائیں شاہ عنایت
 اُوہو سنگھ دے پارے (۳)

نت پڑھائیں استغفار
 کیسی توبہ ہے ایہ یار

-
- (۱) ہوگ
 (۲) ہاری پھڑیاں
 (۳) پھر باقی کیا گفتار
- { دپ: ص ۵، ک ۲

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 ایناں سکھیاں پھلاں وچ باس نہیں
 پر دیس گیاں دی کوئی آس نہیں
 جہڑے ساٹی ساجن ساڈے پاس نہیں

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 توں کیہ ستائیں چادر تان کے
 سرموت کھلتی تیرے آن کے
 کوئی عمل نہ کیہ تا جان کے

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 بلھا شوہ بدلیسوں آؤ ندا
 ہتھ کنگناں تے باہیں لٹکاؤ ندا
 سر صدقہ تیرے ناؤ ندا

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں
 کیہ میں کھٹیا تیری ہو کے
 دونویں نین گوائے رو کے
 تیرا نام یے مکھ دھو کے

نہ جیواں مہاراج میں تیرے بن نہ جیواں

۱۳۹

فی میٹوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 وچ کڑا ہی تل تل چاؤسے
 تکیاں نوں چا تل دا
 فی میٹوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 مریاں نوں ایہ ول ول مارے
 ولیاں نوں چا ول دا
 فی میٹوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا
 کیا جاناں کوئی چک لکھی اے
 نت سول بھیسے سل دا
 فی میٹوں گکڑا عشق اول دا
 اول دا روز ازل دا

تیر جگروچ لگا عشقوں؟

نہیں ملایاں ہل دا

نی میوں لگا عشق اول دا

اول دا روز ازل دا

بہتا شہ دانیوں انوکھی

نہیں رلایاں رل دا

نی میوں لگا عشق اول دا

اول دا روز ازل دا

(۱) تیر عشق دا لگا جگروچ (الف: ص ۱۰۵، ک ۲۱)۔ (پ: ص ۶۷، ک ۷۷)

(۲) ہل دیاں دی نہیں ہل دا (الف: ص ۱۰۵، ک ۲۱)۔ (پ: ص ۶۷، ک ۷۷)

(۳) اوکھا (الف: ص ۱۰۵، ک ۲۱)

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ ناٹا
 محبتؑ وا اک پیالہ پی
 بھل جادو سب باتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ ناٹا
 گھر گھر سائیں ہے اودہ سائیں
 ہر ہر نال بچھا تا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ ناٹا
 اندر ساڈے مُرشد دِدا
 نبوں لگاتاں جاتا
 فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ ناٹا
 منطق معنے کنز قدوری
 پڑھیہا علم گواتا

(حب: ص ۴۲، ک۔ ۴)

(۱) ہے

(۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

(۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا

(۴)

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ ناطا

نماز روزہ اوس کیہہ کرنال

حبس مدھ پیتی مدھ ماتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ ناطا

پڑھ پڑھ پنڈت طاں ہاے

کے نہ بھیت پچھاتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ ناطا

زری بافدی قدر کیہہ جانے

چھٹ ادناں جت کاتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ ناطا

بکھا شوہ دی مجلس بہر کے

ہو گیت گنگا باتا

فی میں ہُن سُنیاں عشق شرع کیہہ ناطا

(۱) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص ۴۲، ک ۴۰)

(۲) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۱۲۲، ک ۳۶)

(۳) ایہ بند کوئی نہیں ملدا۔ (الف: ص ۱۲۳، ک ۳۶)

(۴) جا۔ (پ: ص ۴۲، ک ۴۰)

۱۴۱

نی کوٹ پھل میرا ناں

نی کوٹ پھل میرا ناں

مٹاں مینوں سبق پڑھایا

القول اگے کچھ نہ آیا

اُس دیاں جتنیاں کھانیاں

نی کوٹ پھل میرا ناں

نی کوٹ پھل میرا ناں

کویں کویں دوا کھیاں لایاں

دل کے سٹیاں مارن آئیاں

ناتے مارے بابل ماں

نی کوٹ پھل میرا ناں

نی کوٹ پھل میرا ناں

(۱) وے م (الف: ص ۱۹۹، ک ۵)

(۲) کوٹ پھل (پ: ص ۲۵، ک ۱۸)

(۳) مارن آئیاں سائیاں دگ (و: ص ۳۹، ک ۳۸)

(۴) چھڈ دے گا (الف: ص ۱۹۹، ک ۵)

ساہو سے سائوں ورن نہ دیندے
 نانک دا دک گھروں کڈھیندے
 میرا پیکے نیئوں تھیاں

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

پڑھن سیتی "سب مارن آہیں
 بن پڑھیاں ہن چھڈوانا ہی
 نی ہی مڑ کے کت دل جاں

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

مبتھا شوہ کیسہ لائی مینوں
 مت کجھ گے اوہ ہی تینوں
 تہ کریں گا توں نیاں^(۳)

نی کوٹ پچل میرا ناں

نی کوٹ پچل میرا ناں

(۱) مئے
 (۲) لایاں
 (۳) بیان

دک دس ۲۹، ک ۳۸

۱۴۲

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنگٹ مکھ ناچی

جت ول دیکھاں اتول اوہی
قسم او سے دی ہو رہ کوئی
فَمَوَّعَكُمُ پھر گئی دسروئی
جب گور تیری باچی

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنگٹ مکھ ناچی

نام نشان نہ میرا سیو
جو اکھاں تسی چپ کر رہیو
ایہ گل مل کے نہ کہیو
بلیھا خوب حقیقت باچی

نی سیو میں گئی گواچی
کھول گھنگٹ مکھ ناچی

روایف و

۱۴۳

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنال نہ سمجھے کور

کوٹھے تے چڑھ دیواں ہوکا
عشق دہا "جیو کوئی نہ لوکا
اس دا مول نہ کھانا دھوکا
جنگل بستی ملے نہ ٹھور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنال نہ سمجھے کور

عاشق دوہیں جہانیں مُٹھے
ناز معشوقاں دے اوہ کُٹھے
عشق دا پھیلا کوئی نہ چُٹھے
کیتو سو باندا پھٹ پھلور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
عاشق بنال نہ سمجھے کور

دے دیدار ہو یا جسد راہی
 اچن چیت پئی گل چھاہی
 ڈاڈی کیتی بے پر واہی
 مینوں مل گیا ٹھگ لاہور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بنساں دیکھے کور

شیریں ہے برہوں دا کھاناں
 کوہ چوٹی فرہاد نماناں
 یوسف مصر بازار وکاناں
 اس تول ناہیں دیکھن کور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بنساں دیکھے کور

لیلاں مجنوں دونویں بردے
 سوہنی ڈبی دج بحر دے
 ہیرو نہجائے بستے گھر دے
 اس دی کتھی^{۲۱} ماہی ڈور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بنساں نہ دیکھے کور

عاشق پھر دے چُپ چا تے
 جیسے مست سدا مدھ ماتے
 دام زلف دے اندر پھاتے
 اوتھے پلے دس نہ زور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

جے اوہ آن ملے دل جانی
 اُس توں جان کرائی قربانی
 صورت دے وچ یوسف ثانی
 عالم دے وچ جس دانشور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

بلھا شوہ نُوں کوئی نہ دیکھے
 جو دیکھے سو کسے نہ لیکھے
 اُس دارنگ نہ روپ نہ ریکھے
 اوہ ای ہوئے ہو کے چور

واہ واہ رمز سخن دی ہور
 عاشق بناں نہ سمجھے کور

۱۴۴

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

آپے ظاہر آپے باطن آپے مک مک بندے او

آپے ملاں آپے قاضی آپے علم پڑھیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

گھٹ زنا رکفر واگل و سچ بُت خانے وڑ بہندے او

لولاک لٹکا افلاک و چار و آپے دھم پھیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

ذات تو ہیں اشرف رنجیٹا لایاں دی لاج رکھیندے او

بھاشو غنایت مینوں پل پل درشن دیندے او

واہ سوہنیاں تیری چال عجائب

لٹکاں نال چلیندے او

(۱) واہ دپ (ص: ۶۳، ک: ۷۰)، (۲) جو رالف (ص: ۲۵۵، ک: ۱۰۳)

(۳) اور (۴) بُت خانہ (۵) خلقت الافلاک { (پ: ص: ۶۳، ک: ۷۰)

(۶) دھرم (۷) مصرعہ کوئی نہیں ملدا

۱۴۵

واہ واہ چھنج پئی دربار
خلق تماشے آئی یار

اساں اج کیمہ کیتا کے کل کیمہ کرناں
بھٹھہ اساڈا آیا
ایسی واہ کیاری بیجی
چڑیاں کھیت دنجایا
جیڑے مگر پیادے لگے
اٹھ چل پوہتے تار

واہ واہ چھنج پئی دربار
خلق تماشے آئی یار

اک اُلاہنبا سٹیاں دا ہے
دو جاہے کسناں
نگ ناموس ایتھوں دے ایتھے
لاہ گپڑی بھوئیں مار

نام سائیں دے کندے لوائے
کھل پیٹی گلزار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار
خلق تماشاے آئی یار

نڈھا گردا بڈھا گردا
آپو اپنی داری
کیسہ بیوی کیسہ باندی لونڈی
کیسہ دھوبن بھٹیای
عملاں سیتی ہون نیٹھے
نبی نگھا دے پار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار
خلق تماشاے آئی یار

بلیکا شوہ نوں دیکھن جاوے
اپنا بہاناں کردا
گوڑوں گونی بھانڈے گھر کے
ٹھیکریاں کردھردا
ایہ تماشا دیکھ کے چل
اگلا دیکھ بازار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار

واہ واہ چھنج پیٹی دربار

وت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار داوے اڑیا
 جان کراں قسربان بھیت نہ دسٹیں^(۱)
 ڈھونڈاں تیکے دوار تینوں^(۲) اٹھ نہیں
 رل مل سیاں پچھن گئیاں^(۳)
 ہو یا وقت بمنہ داوے اڑیا
 وت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار داوے اڑیا
 عشق اللہ دی ذات لوکاں دامنال^(۴)
 کمنوں کراں پکار کسے نہیں رہناں
 اوے دی گل آو ہو جانے
 کون کوئی مار داوے اڑیا
 وت نہ کرساں مان رنجھیٹے یار داوے اڑیا

(۱) وے اڑیا { (الف: ص ۱۳۵، ک ۵۴)

(۲) ڈھونڈاں کئی ماری بھٹوں

(۳) مینوں { (پ: ص ۵۹، ک ۶۲)

(۴) ماہی دی ذات

(۵) پھر دیاں { (الف: ص ۱۳۵، ک ۵۴)

اچ جو کڑی رات میرے گھر^(۱) وں کھاں دے اڑیا
 دلہیاں گھنڈیاں کھول اساں نال ہس کھاں دے اڑیا
 جدی کتے قول قرار کیمہ اعتبار
 سوہنے یار دا دے اڑیا
 وت نہ کر ساں مان رہیئے یار دا دے اڑیا
 اک کردیاں خودی بنکار ادہناں نوں تاریں دے اڑیا
 اک رہندیاں نت خواہٹریاں نوں ساڑناں دے اڑیا
 مینڈے سوہنے یار دا کیمہ اعتبار
 تیرے پیار دا دے اڑیا
 وت نہ کر ساں مان رہیئے یار دا دے اڑیا
 چکر بھریاں نال اٹھ جھنبر گھنٹاں دے اڑیا
 میں لایا ہارسنگار مستحق اٹھ نہناں دے اڑیا
 بکھٹا شوہ گھر آیا پیارا
 ہویا وقت دیدار دے اڑیا

- (۱) اچوکی
 (۲) ریں
 (۳) مارتاں
 (۴) چھند
- (الف: ص ۱۳۶، ک ۵۴)

۱۴۷

دل پردے وچ پایا یار آپے میل ملایا اے
 بن میں موئی نی میریے ماں
 میری پونی لے گیا کاں
 پتھے ڈو ڈو کر دی جہاں
 جس میرا وطن چھڈایا اے
 دل پردے وچ پایا یار آپے میل ملایا اے
 کانواں پونی زمین پیادے ناں
 تیرناں منستاں کر دی ہاں
 ضرباں تیریاں جرنی ہاں
 جس مینوں دور کرایا اے
 دل پردے وچ پایا یار آپے میل ملایا اے
 بن مینوں بھلا نہ گک داسور
 میں گھر کھڑیا شگوفہ ہور
 بن ت نہ ت نہ ہور
 اکوالف پڑھایا اے

دلّ پروے وچ پایا یار آپے میل ملایا اے
 ہُن مینوں مجنوں اکھنوں
 دن دن یلے ہندا جاں
 ڈیرا یار بنائے تاں
 ایہ تن بنگلہ بنایا اے
 دلّ پروے وچ پایا یار آپے میل ملایا اے
 کجھا عنایت کرے ہزار
 ایہ قول ایہو تکرار
 دلّ پروے وچ پایا یار
 دلّ پروے وچ پایا یار آپے میل ملایا اے

۱۴۸

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
لے دے کے دل ہو گیا راہی

اماں جھڑ کے بابل مارے
طعنے دیندے ویر پیارے
ہیں جی بُری بُریاروے لوکا
مینوں دیہواتے دل تراہی

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
لے دے کے دل ہو گیا راہی

آبُو ہے تے ناد و جبا یا
عقل فکرب چا گوا یا
اللہ می سو نہ اللہ جانے
ہس دیاں گل کوچ پے گئی پچا ہی

(۱) لینا دینا

(الف: ص ۱۰۳، ک ۱۴)

(۲) جی بُری ہیں

(۳) بُو ہے تے آدمی

دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
 بے دے کے دل ہو گیا راہی
 رہو عشتا کیمہ کریں اکھاڑے
 شاہ منصور سولی تے چاڑھے
 آن^۳ بنی جد نال اساڑے
 بلیے منہ توں لوئی لاہی
 دیکھو فی کیمہ کر گیا ماہی
 بے دے کے دل ہو گیا راہی

-
- (۱) رہو بے عشق کیمہ کرنا نہیں
 (۲) منصور جیسے چا سولی چا بڑے
 (۳) بلیے
- { دالف: ص ۶۰۳، ک ۱۹ }

۱۴۹

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

کدی آوے کدی آوے نائیں
تیوں تیوں مینوں^(۱) بھڑکن بجائیں
نام اللہ پیغام سنائیں
لکھ دیکھن نوں نہ تر سائیں

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

بھٹھا شوہ کھی لائی مینوں
رات ہنیرا^(۲) ٹھٹھڑوی میں نوں
جس او^(۳) ہجرتوں سب کوئی ڈروا
سو میں ڈھونڈاں چسائیں چائیں

دیکھو فی شوہ عنایت سائیں
میں نال کردا کویں ادائیں

۱۵۰

دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا
 میں سوئی ہوئی مٹھیاں
 میں دانگ زینہ کٹھیاں
 چا عشق نے میں پھٹیاں
 میرا بند بند ہل گیا
 دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا
 میں سیائیاں سب بلائیاں
 میں اونسیاں سب پوائیاں
 جواب دتا نجومیاں
 میری نہیں نیرا چھل گیا
 دیکھو فی پیارا مینوں سُفنے میں چھل گیا

(۱) دیکھو فی - نہیں ملدا دپ : ص ۲۹ ک ۳۵

(۲) میں - نہیں ملدا (۳) میں - نہیں ملدا

(۴) چل نہیں ملدا (۵) بند بند - نہیں ملدا

(۶) میں - نہیں ملدا (۷) میں - نہیں ملدا

(۸) نجومیاں - پہلا لفظ اے۔

نیڑے کیوں نہیں آئی دا
 سانوں^(۱) دُوروں نہیں دکھائی دا
 نظارے توں^(۲) ڈرائی دا
 کوہ طور پھاڑ جل گیا
 ویکھو فی پیا رامینوں سُفنے میں چل گیا
 پیائے^(۵) تے نین بان لا کے
 برہوں سوں چھپا کے
 فرہاد کوہ کٹا کے
 شیریں سوں رل گیا
 ویکھو فی پیا رامینوں سُفنے میں چل گیا
 بُلھا^(۶) آپ توں بھائی دا
 شہہ عنایت ہے پائی دا
 نیڑے ہی پچھتائی دا
 بُلھا^(۷) اج شہہ مل گیا
 ویکھو فی پیا رامینوں سُفنے میں چل گیا

۱) کیوں - نہیں ملدا (۱) سانوں - نہیں ملدا

۲) سے - نہیں ملدا (۲) اج - نہیں ملدا

۳) ایہ بند نہیں ملدا (۳) بُلھا - نہیں ملدا

۴) بُلھا (پ: ص ۳۹، ک ۲۵)

ردیف ہ

۱۵۱

ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 ہن دن چڑھیا کہ ہووے سینوں پیا رامنہ دکھلاوے
 تکلے نوں دل پے پے جاندا^(۵) کون لوہار لیاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 تکلے نوں دل کڈھ لوہار اتنا چلیا^(۸) ناناہیں
 گھڑی گھڑی ایہ جھوٹے کھاندا چھٹی کت^(۹) بدہ لاہوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے
 پیتا نہیں جو بیڑی بنھیاں باڑ^(۶) ہتھ نہ آوے
 چڑیاں نوں چو پڑناہیں ماہل پئی بڑ لاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہن میتھوں کیتا نہ جاوے

(۱) پئی (۲) مول (۳) گندے
 (۴) لائیں (۵) بے کون (۶) تکلے نوں
 (۷) میڈا (۸) ٹٹ ٹٹ (۹) ہک نہ

(پ: ۲۹، ک: ۳۱)

ترنجن کتن سدن سٹیاں برہوں ڈھول بجاوے
 تیلی نہیں جو پونیاں وٹاں وچھا گوڑے کھاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہُن میتھوں کیتا نہ جاوے
 ماہی چھڑ گیا نال نہیں دے ہُن کتن کس نوں بھاوے
 جت ول بار اُتے دل اکیاں میرا دل بیلے دل دھارے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہُن میتھوں کیتا نہ جاوے
 عرض ایہو مینوں آن ملے ہُن کون دسیلہ جاوے
 سے مناں واکت یا بلکھا شہو مینوں گل لاوے
 ہتھی ڈھلک گئی میرے چرخے دی ہُن میتھوں کیتا نہ جاوے

-
{	پچھوں	(۱)
	نوج	(۲)
	اُتے	(۳)
	بھلہ	(۴)
- (پ: ص ۲۹، ک ۲۱)

۱۵۲

ہُن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

جدا حد اک اکلا سی

نہ ظاہر کوئی تجسلی سی

نہ رب رسول نہ اللہ سی

نہ جبار تے نہ قہار

ہُن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

بے چون دبے چکو نہ سی

بے شبیہ بے نمونہ سی

نہ کوئی رنگ نہ نمونہ سی

ہُن گوناں گون ہزار

ہُن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

پیارا پین پوشا کاں آیا

آدم اپنا نام دھرایا

احد تے بن احمد آیا

نبیاں واسرار

ہُن میں مکھیسا سوہناں یار جس دے حُسن دا گرم بازار

کُن کیانی کون کیا یا
 بے چونی سے چون بنایا
 اصفیٰ دتج میم رُ لایا
 تاں کیستا ایڈ پار

ہن میں مکھیسا سو ہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار
 تجوں میت تجوں بُت خانہ
 برقی رہاں نہ روزہ جانا
 بھل گیا وضو نماز دو گانہ
 تیں پر جان کراں بلہار

ہن میں مکھیسا سو ہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار
 پیر پیغمبر اس دے برے
 انس ملائک سجدے کردے
 سر قدماں دے اُتے دھردے
 سب توں وڈی ادہ سرکار

ہن میں مکھیسا سو ہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار
 جو کوئی اُس نوں کھیا چاہے
 با، بچھو سیلے کھیا نہ جلتے
 شاہ عنایت بھیت بتلے
 تاں کھلے سب اسرار

ہن میں مکھیسا سو ہناں یار جس دے حسن دا گرم بازار

۱۵۳

ہندوناں نہیں مسلمان
 بیسے تر بنجن تیج ابھسان
 سنی ناں نہیں ہم شیعہ
 صلح کل کا مارگ لیا
 بھکے ناں نہیں ہم ربھے
 تنگے ناں نہیں ہم بکے
 روندے ناں نہیں ہم ہندے
 اچڑے ناں نہیں ہم دندے
 پاپی ناں سدھرمی ناں
 پاپ پُن کی راہ نہ جاناں
 بُلھّا شوہ جو ہر چیت لاگے
 ہندو ترک دوجن تیراگے

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

کتے ملّاں ہو بلیندے^(۳) ہو !

کتے سنت فرض و سیندے ہو

کتے رام دُہائی ویندے ہو

کتے متھے^(۵) تک لگائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

میں میری ہے کہ تیری ہے

ایہ انت بھسم دی ڈھیری ہے

ایہ ڈھیری پیسا میں گیری ہے^(۸)

ڈھیری توں ناچ نچائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

(۱) کس توں (۲) دکائی دا { (۳) پ (ص: ۴۸، ک: ۴۹)

(۴) مذہب (۵) باتھے (الف: ص: ۲۳۸، ک: ۹۰)

(۶) نا (۷) خاک (ص: ۴۸، ک: ۴۹) (۸) اٹھ کوئی نہیں (الف: ص: ۲۳۸، ک: ۹۰)

(۹) کیری (۱۰) اس (پ: ص: ۴۸، ک: ۴۹)

کتے بے سر چوڑا پاؤ گے
 کتے جوڑ انسان ہنڈاؤ گے
 کتے آدم حوا بن آؤ گے
 کہی میتھوں بی مصل جائی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

باہر ظاہر ڈیرا پائیو؛
 آپے ڈھول ڈھول ڈھول بجائیو
 جگتے اپنا آپ جتے^(۳) بجائیو
 پھر عبداللہ دے گھر دھانی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

جو بھال تھڑی کر دا ہے
 مویاں توں اگے مر دا ہے
 اوہ مویا بھی تھیں ڈر دا ہے
 مت مویاں توں مار کھائی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

(۱) بند کوئی نہیں ملدا۔ (پ: ص ۴۸، ک ۴۹)

(۲) لکھائیو (۳) سو { (الف: ص ۲۳۸، ک ۹۰)

(۴) یاد

(۵) موڑ (پ: ص ۴۸، ک ۴۹)

بند را بن میں گواں چسراو
 لنکا چڑھ کے نادو جاوے
 مکے دا بن حاجی آوے
 واہ واہ رنگ وٹائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

منصور تہاں تے آیا اے
 تہاں سولی پگڑ چڑھایا اے
 میرا بھائی بابل جایا اے
 وٹو خون بسا میرے بھائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

تہاں سبھیں بھیسیں تھیندے ہو
 آپے مدد ہو آپے پیندے ہو
 میٹوں ہر جاتیں دسیندے ہو
 آپے آپ کو آپ چکائی دا

ہُن کس تمہیں آپ چھپائی دا

(۱) چرائیں (۲) دجاویں (۳) آویں دپ: ص: ۵۰، ک: ۴۹

(۴) دوا یا (۵) ہیر
 (۶) تہی
 (۷) بند کوئی نہیں ملدا
 (الف: ص: ۲۳۸، ک: ۹۰)

ہُن پاس تڑے دساں گی
 نابے دل ہو کے نساں گی
 سب بھیت تڑے دساں گی
 کیوں میٹوں انگ نہ لائی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

واہ جس پر کرم او ایسا ہے
 تحقیق اوہ بھی تیں جیسا ہے
 سچ صحیح روایت ایسا ہے
 تیری نظر مر تر جانی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

بیٹلی اللہ والی مالک ہو
 تیں آپے اپنے مالک ہو
 آپے خلقت آپے خالق ہو
 آپے امر معروف کرائی دا
 ہُن کس تھیں آپ چھپائی دا

دُج بھانٹر باغ لو آئی دا
 جیڑا وچوں آپ دکھائی دا
 جاں الفون احد بنائی دا
 تاں باطن کیے بتلائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

کہ صرٹے چور ہو کہ صرے قاضی ہو
کتے منبر تے بہہ و غلی ہو
کتے تیغ بہا در غازی ہو
آپے اپنا کنگ چڑھائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

آپے یوسف قید کراؤ
یونس مچھلی توں نگلاؤ
صابر کیڑے گھت بہاؤ
پھیرا وہناں تخت چڑھائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

بلعاشوہ ہُن صمیم سنبھاتے ہو
ہر صورت نال بچھپاتے ہو
کتے آتے ہو کتے جاتے ہو
ہُن مینتھوں بھل نہ جائی دا

ہُن کس توں آپ چھپائی دا

۱۵۵

ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کچھ ہوو
 ہادی مینوں سبق پڑھایا
 اوتھے غیر نہ آیا جسیا
 مُطلق ذات جمال دکھایا
 وحدت پایا نی شر
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کچھ ہوو
 اول ہو کے لا مکانی
 ظاہر باطن دس داہ نی
 رہیا نہ میرا نام نشانی
 مٹ گیا جھگڑا شور
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کچھ ہوو
 پیارا آپ جمال دکھلے
 مست قلندر ہون متوالے
 ہنساں دے ہُن دیکھ لے چلے
 بُلٹا "کانگاں دی بُھل گئی ٹور
 ہُن مینوں کون پچھانے ہُن میں ہو گئی نی کچھ ہوو

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

نام نبی کی رتن چڑھی بوند پڑی اللہ اللہ
دنگ رنگی ادھی کھلا دے جو کھی ہوئے فنا فی اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

الستور بکسو یتیم بولے سب کھیاں نے گنگٹ کھولے
قاؤ بیٹی ہی یوں کر بولے لا الہ الا اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

نحن اقرب کی مٹی بجائی مَن عَرَفَ نَفْسَهُ کی کوک سُنائی
فَشَرَّ وَجْہِ اللہ کی دُھرم مچائی دِیج دِیج رِساوِ رسول اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

ہاتھ جوڑ کر پاؤں پڑوں گی عاجز ہو کر مہتی کروں گی
جھگڑا کر مہر جھوٹی لوں گی نُوں مُحَمَّدٌ صلی اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ بسم اللہ

فاذ کرونی کی ہوری بناؤں مُشکو دی پیا کو رِجھاؤں
ایسے پیلے میں بل بل جاؤں کیا پیا سِیماؤں ۱ اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ

صبغة اللہ کی بھر پجاری اللہ الصمد پیامنہ پر ماری

نور بنی دا حق سے جاری نور محمد صلی اللہ

بلقا شہ دی دصوم پچی ہے لا الہ الا اللہ

ہوری کھیلوں گی کہہ کر بسم اللہ

المُحْوَارِہ

چھنچھروار

چھنچھروار اُتاوے وینج سجن دی سُو
اساں مڑ گھر پھیر نہ آوناں جو ہوئی ہوگ سو ہو

داہ داہ چھنچھروار دھیلے
دکھ سجن دے میں دل پیلے
ڈھونڈاں اوچڑا جنگل بیلے
اوہڑاں رین کوڑے ویلے
برہوں گھرے
گھڑی تانگ تاراں تانگیاں
لائیں سترے شیر اولاہنگاں
لہی چڑھ کے کڑکاں چاہنگاں
سینے اندر رڈکن سانگیاں
پیارے تیریاں

ایت وار

ایت وار سنیت ہی جو جو قدم دھرے
 اوہ بھی عاشق نہ کھو سہر ویندا عذر کرے
 ایت ایت وار مجھائت^(۱)
 وچوں جئے ہجر دی ساعت^(۲)
 میرے دکھ دیئے نے حکایت
 آغنائت کرے ہدایت^(۳)
 تال میں تاریاں
 تیری یاری ہی نہ یاری
 تیرے پگڑ چھوڑے ماری
 عشق تساڈا قیامت ساری
 تال میں ہوئیاں دیدن بھاری
 کر کچھ کاریاں

(۱) ہو (الف: ص ۱۰۵) (۲) آیت (پ: ص ۹۵)

(۳) ظلم (پ: ص ۹۵) (۴) آدے۔ ورتوں ددھلے (الف: ص ۱۰۹)

(پ: ص ۹۵)

(۵) یار (الف: ص ۱۰۹)

سوم وار

بٹھا روز سوم وار دے کیا چل چل کرے پکار
 اگے نکھ کروڑ سیلیاں میں کس دی پانی ہمار
 میں دکھیری دکھ سوار
 روناں اکھیاں رازگار
 میری خبر نہ لیند یار
 مٹن میں جاتا مردے مار
 مویاں نوں ماردا
 میری اوے نال رٹائی
 جس نے مینوں بر بھی لائی
 سینے اندر بھا بھڑکائی
 کٹ کٹ کھائے برہوں قصائی
 پچھیا^(۳) یا ردا

- (۱) سوم وار
 (۲) بھاؤ
 (۳) پچھیا
- { دالقا: حصہ ۱۱۰

منگل وار

منگل میں گل پانی آگیا کہاں تے آون ہار
 میں گھمن گھیراں گھیریاں اوہ دیکھے کھلا کتار
 منگل بندی وان دلال^(۱) دے
 چھٹے شوہ دریاواں پاندے
 کپڑ کڑاک دوپہر میں کھاندے
 دلول غوطیاں دے منہ آندے
 مارے یار دے
 کندے دیکھے کھلا تماش
 ساڈی مرگ ادہناں دا ہاسا
 دل میرے دج آیا سو آسا
 ویکھاں ویسی کدوں دلاسا
 نال پیار دے

(۱) تنہاندے (پ: ص ۹۵)

(۲) بڑے (دلف: ص ۱۱۰)

(۳) دیندی (پ: ص ۹۶)

بُدھ وار

بُدھ سُدھ رہی محبوب دی سُدھ اپنی رہی نہ ہور
 میں بنماری اوس دے جو کچھ دامیری ڈور
 بُدھ سُدھ آگیا بُدھ وار
 میری خبر نہ لے دلدار
 نکلے دُکھاں توں گھٹاں وار
 دُکھاں آن ملایا یار
 پیارے ماریاں
 پیارے چلن نہ ویساں چلیا
 لے کے نال دُلف وے ویا
 جاں اوہ چلیا تاں میں چھلتیا
 تاں میں رکھاں دل و تچ ریا
 لیاں واریاں

جمعات

جمعات سہادنی دُکھ درد نہ آہا پاپ
 اوہ جامہ ساڈا پین کے آیا تما شے آپ
 اگوں آگئی جمعات
 شرابوں گاگرہ ملی برات
 لگ گیا مست پیالہ ہات^(۱)
 مینوں بھل گئی ذات صفات
 دیوانی ہو رہی
 ایسی زحمت لوک نہ پاؤں
 کلاں گھول تعویذ پلاؤں
 پڑھن عزیمت جن بلاؤں
 سیاں شاہ مدار کھڈاؤں^(۲)
 میں چپ ہو رہی

(۱) ہاتھ دالف: ص ۱۱۰۔ (پ: ص ۹۶)

(۲) کھلاؤں دالف: ص ۱۱۰

جموعہ

روزِ جمعے دے بخشیاں میں جہیاں اوگن ہار
 پھیرا وہ کیوں نہ بخش سی جہڑی پنج مقیم گزار
 جمعے دی ہو رو ہو رہا ہر ہزار
 ہُن میں جسا تا صبح ستار
 بی بی باندی بیڑا پار
 سرتے قدم دھریں دایار
 سوہا گن ہو رہی
 عاشق ہو ہو گلاں دسیں
 چھوڑ مشوقاں کئیں ول نسیں
 بلکھا شوہ اس اڑے دسیں
 نہ اٹھ کھڑیں نالے ہسیں
 گل لگ سو رہی

(۱) لکھ گنگا زکھ ہزار (۲) کیونکو (پ: ص ۹۷)

(۳) کینویں
 (۴) تاریخ دہری دی { (الف: ص ۱۱۱)

۱۶۴

جئے دی ہو رو ہو رو بہار

جئے دی ہو رو ہو رو بہار

پیرا سائوں پیراں لائیاں
منگل مول نہ سرتاں آئیاں
عشق چھنچھر گول گول گھایاں
بدھ سدھ لیندا نیٹول یار

جئے دی ہو رو ہو رو بہار

جئے دی ہو رو ہو رو بہار

پیر وار رو منے تے جاواں
سب پیغمبر پیر مناواں
جد پیا داور شن پاواں
کردی ہار سنگار

جئے دی ہو رو ہو رو بہار

جئے دی ہو رو ہو رو بہار

منطق معنی پڑھاں نہ اصلاں
 واجب فرض نہ سنت تقلاں
 کم کس آئیاں شرع دیاں عقلان
 کچھ نہیں باہجھوں دیدار

جئے دی ہو رو ہو رہاں

جئے دی ہو رو ہو رہاں

شاہ عنایت دین اس ادا
 دین دنی مقبول اس ادا
 کھتھی مینڈھی دست پراندا
 پھراں اُجاڑا اُجاڑا

جئے دی ہو رو ہو رہاں

جئے دی ہو رو ہو رہاں

بھلی ہیر سیٹی مردی
 پیلے ماہی ماہی کہ دی
 کوئی نہ مل دا دل دا دردی
 میں ملساں رانجھن تال

(۱) شوہ

(۲) اُجاڑا اُجاڑا { (الف: ص ۱۱۲، ک ۲۷)

جھے دی ہور و ہور بہار

جھے دی ہور و ہور بہار

بلیٹھا بھلا نسا زود گاناں

جدوا سنیاں تان تھرا ناں

عقل کسے میں ذرا نہ ماناں

عشق کو کینا تار و تار

جھے دی ہور و ہور بہار

جھے دی ہور و ہور بہار

باران ماه

اُسٹوں

اُسٹوں کھوں سندھ لیسوا داپے موراپی
 گمن کیا تم کا ہے کو جو کھلسل آیا جی
 اُسٹوں سال تڑا ڈی آس
 ساڈی جنہ تڑا ڈی پاس
 جگر بڈھ پریم دی لاس
 دکھاں بڈھ سکاٹے ماس
 سولال ساڑیاں
 سولال ساڑی رہی بے حال
 مٹھی تدوں نہ گیساں نال
 اُنٹی پریم مگر دی چال
 بلیٹا شوہ دی کرساں بھال
 پیارے ماریاں

۱) مت داپے
 ۲) تھلن
 ۳) جگرے

{ (پ ص ۹۹)

کٹک

کھوکھ کیسی جو بنیوں کھٹن سو بھوگ
 سیس کپڑا ہتھ جوڑ کے مانگو بھیکھ سوگ
 کٹک گیب تمنبن کھٹن
 لگی چاٹ تاں ہویاں اتن
 در در لگی دھماں کھٹن
 اوکھی گھاٹ پچائے تین
 شامے واسطے
 مٹن میں موٹی بے در دالو کا
 کوئی دیو اچی چہڑو ہو کا
 میرا ان سنگ نیوں چروکا
 بٹھا شوہ بن جیون اوکھا
 جاندا پاس تے

-
	(۱) نہ
{	(۲) مانگوں
	(۳) تمنبن
	(۴) اسے
- (الف: ص ۱۱۵)

مگھر

مگھر میں کر رہیاں سوہد کے سب اوپنچے نیچے دیکھ
 پڑھ پنڈت پوتھی مجال ہے ہر پرے رپے ایکھ
 مگھر میں گھر کد مہر جاندا
 راکش نیوٹا ہڈاں نوں کھاندا
 مٹر سڑجی پیا کڑا لانا
 آوے لال کے وا آندا
 باندی ہو رہاں
 جو کوئی رانوں یار ملاوے
 سوز الم تھیں سرور کراوے
 چن توں بیٹھی سستی اٹھاوے
 بلیکا شہ بن نیند نہ آوے
 جھانویں سو رہاں

(۱) رے رہے (الف ص ۱۱۵) (پ ص ۱۰۰)

(۲) راکش (۳) نیند (پ ص ۱۰۰)

(۴) لعل (الف ص ۱۱۵) (پ ص ۱۰۰)

پوہ

پوہ ہُن پوچھوں جا کے تم نیارے رہو کیوں میت
 کس موہن من موہ لیا جو تپتہ رکتیو^(۱) چیت
 پانی پوہ پون مجھ پیساں^(۲)
 لدے ہوت تاں اہکڑ گئیاں
 ناں سنگ اپے سجن سیاں
 پیارے عشق چواتی لئیاں
 دکھاں روئیاں
 کرکڑ کپڑ کرک ڈرا مے
 مارو تھل وچ بیڑے^(۳) پائے
 جیوندی موٹی نی میریے^(۴) مائے
 بکھا شوہ کیوں ابے نہ آئے
 ہنجوں ڈوہلیاں

(۱) کریو (پ: ص ۱۰۰)

(۲) کت گئیاں (۳) جانی { (الف: ص ۱۱۶)

(۴) نیرے

(۵) جاڑے (پ: ص ۱۰۰)

ماگھ

ماگھی نہاون میں چلی جو تیر تھ کر سمیان
 گج گج برے مینا صلا میں زور و کراں اشنان
 ماگھ یسنے گئے اولاہنگ
 نویں محبت بُنتی تا ہنگ
 عشق مؤذن دتی بانگ
 پڑھاں نہ زپادی تا ہنگ
 دعائیں کیمہ کراں
 آکھاں پیارے میں دل آ
 تیرے مکھ دیکھن واچا
 بھالویں ہو رتتی نوں تا
 بھسا شوہ نوں آن ملا
 تیری ہو رہاں

پھگن

پھگن چوے کھیت جیوں بن تن پھول سنگار
 ہر ڈالی پھل پتیاں گل پھولن کے ہزار
 ہوری کھیلن ستیاں چھگن
 میرے میں جھلاریں وگن
 اوکھے جیوندیاں دے دن تلگن
 سینے بان پریم دے گلگن
 ہوری ہو رہی
 جو کچھ روز ازل تھیں ہوئی
 نکھتی قلم نہ میٹے کوئی
 دکھتاں سولاں دتی ڈھوئی
 بٹھا شہہ نوں آکھو کوئی
 جس نوں رو رہی

چیت

چیت چمن وچ کونلاں نت کوکو کرن پکار
 میں سُن سُن جھُجھُمر رہی کب گھر آوے یار
 ہُن کیسہ کراں جو آیا چیت
 بن تن پھول رہے سب کھیت
 دیندے اپنا نت نہ بھیت
 ساڈی ہار تُو ڈی جیت
 ہُن میں ہاریاں
 ہُن میں ہاریا اپنا آپ
 تُو ڈا عشق اسا ڈا کھاپ
 تیرے نیوں دا شو کیا ناپ
 بلھا شوہ کیسہ لایا پاپ
 کارے ہاریاں

(۱) گمن گھن
 (۲) اپنا نت
 (۳) شوکھا
 { دال: ص ۱۱۷

وساکھ

بسا کھی کا دن کٹھن ہے بے سنگ میت نہ ہو
 میں کس کے اگے جا کموں اک منہ ڈھی بھادو
 تاں من بھادے سکھ بساکھ
 گچھیاں پٹیاں پکی واکھ
 لاکھی لے گھر آیا لاکھ
 تاں میں بات نہ سکاں آکھ
 کونتاں والیاں
 کونتاں والیاں ڈا ہڈا زور
 ہن میں جھر جھر ہوئیاں ہور
 کنڈے پڑے یکھے زور
 بٹھا شوہ بن کوئی نہ ہور
 جن گھت گالیاں

۱) کچھیاں۔ کچیاں (پ ۱۰۲، دالف: ص ۱۱۷)

۲) ہن میں ہوئیاں (دالف: ص ۱۱۷)

جیٹھ

جیٹھ جی رہے اگن^(۱) ہے جب کے پچھڑے میت
 کن کن گھن گھن^(۲) جھرمروں جو تھری یہ پریت
 لوواں دھپاں پوندیاں جیٹھ
 مجلس بندی باگاں جیٹھ
 تتی ٹھنڈی دگے پیٹھ
 دفتر کڈھ پورانے سیٹھ
 موہرا کھانیاں
 اج کل سد ہوئی البتہ
 ہُن میں آہ کلیجہ تتا
 نہ گھر کونت نہ دانا بھتا
 بھاشوہ ہوراں سنگ رتا
 سینے کانیاں

(۱) گن (الف: ص ۱۱۸)

(۲) اُن کن دپ، ص ۱۰۲

ہاڑ

ہاڑ موہ ہے موہ ہے جھٹ پٹے جو نگہ پریم کی آگ
 جس لاگے تس جل بجھے جوں مجور جلاوے بھاگ
 ہن کیہہ گراں جو آیا ہاڑ
 تن وچ عشق تپایا بھاڑ
 تیرے عشق میں دتا ساڑ
 روون اکھیاں کرن پکار
 تیرے ہاڑے
 ہاڑے گھتاں شامی آگے
 قاصدے کے پا تر آگے
 کامے گئے تے آئے بگے
 بلھا شوہ بن ذرا نہ تنگے
 شامی باہوڑے

(۱) ہڑت
 (۲) ہوڑ
 (۳) پاتی

(پ: ص ۱۰۳)

ساون

ساون سوہے مینگھلا گھٹ سوہے کرتار
 ٹھور ٹھور عنایت بے پپہا کرے پیکار
 سوہن ملے اداں سارے ساون
 دوتی دکھ گے اٹھ جاون
 نینگر کھڈن کڑیاں گا دن
 میں گھر رنگ رنگیے آون
 آساں پنیاں
 میریاں آساں رب پُچائیاں
 میں تاں اُن سنگ اکھیاں لائیاں
 ستیاں دین مبارک آئیاں
 شاہ عنایت اکھاں سائیاں
 آساں پنیاں

(۱) ساون ماہ شہادتاں { (۲) انجھ گبے
 (۳) ملہاراں پہلاں اے { (۴) پاسے ہرگیاں
 (۵) لائف: ص ۱۱۸

بھادوں

بھادوں بھادے تب نکھی جڑ پل پل ہووے ملاپ
 جو گھٹ دیکھوں کھول کے گھٹ گھٹ دے وچ آپ
 آہن بھادوں بھاگ جگا یا
 صاحب قدرت سستی پایا
 ہر ہر دے وچ آپ سمایا
 شاہ عنایت آپ نکھایا
 تاں میں نکھیا
 آخر عمر لے ہوئی تہا
 پل پل منگن نیں تہا
 جو کجھ ہوسی کرسی اللہ
 بلھا شہ بن کجھ مہ بھلا
 پریم رس چکھیا

دوہڑے

۱
اس کا مکھ اک جوت ہے گھٹ ہے سنسار
گھٹ میں وہ چھپ گیا مکھ پر آنچل ڈار

۲
ان کو مکھ دکھائے ہے جن سے اس کی پریت
ان کو ہی ملتا ہے وہ جو اس کے ہیں میت

۳
منہ دکھلاوے اور چھپے چل بل ہے جگ ویس
پاس رہے اور نہ ملے اس کے بسوے بھیس

۴
بلکھا قصہ نام قصور ہے اوتھے مرنہوں نہ سکن بول
اوتھے پسے گردن ماریے اوتھے جھوٹے کرن کلول

۵
بلکھیا قصور ہے دستور اوتھے جانناں بنیاں ضرور
نہ کوئی پن نہ دان ہے نہ کوئی لاگ دستور

۶

بلیھا دھرم سالہ دھڑرائی رہیندے ٹھا کر دوارے ٹھگ
 و تچ مستیاں کو ستے رہیندے عاشق رہن انگ

۷

بلیھا وارے جاییے اوہناں توں جہڑے گلیں دین پرچا
 سوئی سلائی دان کرن تے آہرن لین چھپا

۸

بلیھا وارے جاییے اوہناں توں جہڑے مارن گپ تڑپ
 کوڈھی بھی دین چاتے بچھ گھاؤ گھپ

۹

نہ خدا میستے لبھدا نہ خدا و تچ کھے
 نہ خدا قبراں کتاباں نہ خدا نمازے

۱۰

نہ خدا میں تیر تمھ ڈٹھا اینویں پینڈے جھاگے
 بلھا شوہ جد مرشد مل گیا ٹے سب تگا دے

۱۱

بلیھا پرسوں کافر تھی گئیوں بُت پوجا کیتی کل
 ایس جابیٹھے گھراپنے او تھے کرن نہ ملیا گل

۱۲

بُلیھا غین غرُور ت ساڑ سٹ تے مان کھوے وچ پا
تن من دی نرت گوارے گھر آپ ملے گا آ

۱۳

بُلیھا ہجرت وچ اسلام دے میر نرت بے عامل آرام
نرت نرت مال تے نرت نرت جیواں میر نرت نرت کوچ مقام

۱۴

بُلیھا عشق سبھن دے آئے کے سانوں کیتوس ڈوم
اوہ پر بھہ اسا ڈا سخی ہے میں سیرا کنوں شووم

۱۵

بُلیھا عاشق ہوویں رب دا ملامت ہوئی لاکھ
لوگ کافر کافر آخہ دے توں آخہ آخہ آکھ

۱۶

بُلیھا پنڈے پڑے پریم کے کیا پنڈا آواگون
اندھے کو اندھا مل گیا راہ بتا دے کون

۱۷

بُلیھا من منجولائنج واکتے گوشے بہہ کے کُٹ
ایہ خزانہ تینوں عرش دا توں سنبھل سنبھل لُٹ

۱۸

بلھیا پھیری مسلمان دی ہندو توں قُربان
دُونساں توں پانی وار پی جو کرے بھگو ان

۱۹

بلھیا مُلاں اتے مثا لُچی دُونساں اکو چت
لوکاں کر دے چانناں آپ ہنیرے نت

۲۰

بلھیا پی شراب تے کھا کباب ہسٹھ بال ہڈاں دی اگ
چوری کرتے بھن گمر ب دا اوس ٹھکاندے ٹھگ نوں ٹھگت

۲۱

بلھیا چل سنیار دے جتھے گمنان گمڑیے لاکھ
صورت آپو اپنی توں اکو رُپا آکھ

۲۲

پھری رُت شگوفیاں والی چڑیاں چکن نوں آئیاں
اکناں نوں جریاں لے کھا ہدا اکناں نوں پھابیاں لایاں
اکناں نوں آس مُرن دی آہی اک مسیح کباب چڑھایاں
بلھے شاہ کیمہ کوس ادھنل دے اوہ قسمت مار پھیاں

۲۳

بلھیا اچھے دن تپے کھے گئے جب ہرے کیا نہ ہیت
اب پچھتاوا کیا کرے جب چڑیاں چُگ گئیں کھیت

۲۴

اوہ ہادی میرے اندر بولیا رڑھ پڑھ گئے گناہاں
پھاڑیں لگا باجرہ شہت گئے چہرہ ہاں

۲۵

اللہ توں میں تے قرض بنایا تھوں توں میرا قرضائی
او تھے ناں میری پرورش کیتی جتھے کسے نوں خبر نہ کائی
او تھوں تاہیں آئے ایتھے جاں پہلے روزی آئی
بُلھے شاہ ہے عاشق جس تحقیق حقیقت پائی

۲۶

بُلھیا کنک کوڑی کا منی تینوں کیسے تلوار
اُسے تمے نام چیں کو اور دیسے یلتے مار

۲۷

بھٹھ نمازاں تے چکڑ روزے کلمے تے پھر گئی سیاہی
بُلھے شاہ شہ اندروں ملیا بھسلی پھرے لو کائی

۲۸

بُلھیا آوند اساجن دیکھ کے جاندا مول نہ دتخ
مارے درد فراق دے بن بیٹھے باہمن شیخ

۲۹

بُلھے شاہ اوہ کون ہے اتم تیرا یار
اوسے کے ہاتھ قرآن ہے اوسے گل زمار

۳۰

بلھا چل بار چرخانے یاروے جتھے کو ہا کا ہی ہو
اوتھے موٹے کُسن بکرے توں رساے نہ ڈھو

۳۱

بلھے نوں لوک متیں دیندے بلھیا توں جسا بوہ مستی
دج مسیتاں کیمہ کچھ ہنڈا بے دلوں نماز نہ نیستی
باہروں پاک یکتے کیمہ ہنڈا بے اندروں نہ گئی پلیستی
بن مرشد کامل بلھیا تیری اینویں گئی عبادت کیتی

۳۲

اپنے تن دی خبر نہ کاٹی سا جن دی خبر لیا وے کون
نہ ہوں خاکی نہ ہوں آتش نہ ہوں پانی پون
پگے دے دج روڑ کھڑک دے مور کھن بولے کون
بلھا سائیں گھٹ گھٹ رنویاں جیوں آئے دج نوں

۳۳

اربع عناصر محل بنایو دج وڑ بیٹھا آپے
آپے کڑیاں آپے نیسگر آپے بنائیں ماپے
آپے مزل تے آپے جیویں آپے کریں سیاپے
بلھیا جو کچھ قدرت رب دی آپے آپ سنبھاپے

۳۴

بلیا رنگ بھلیں جا چڑھیوں لوکی پھیں آ کھن خیر
اساں ایہ کچھ دُنیا توں دُیا منہ کالاتے نیلے پیر

۳۵

اٹ کھڑکے دُکڑوے تے تہا ہووے چلیم
آدن نقیرتے کھا کھا جاوَن راضی ہووے بھیا

۳۶

بُھیا جیسی صورت عین دمی تیری صورت غین
اک نکتے دا پھیرے بھلا پھرے جہاں

۳۷

بلیا کھاہ حرام تے پڑھ شکر نہ کر توبہ ترک ثواباں
چھوڑ مسیت تے پکڑ کنارہ تیری چھٹی جان عذابوں
اوہ حرف نہ پڑھے مت رہسی جان جوا بول
بُھے شاہ چل اوتھے چلیے جہڑے منع نہ کرن تہا بول

۳۸

بلیا بے توں غازی بنائیں لک بنھ تلوار
پہلوں رھن گڑ مار کے پھواں کافر مار

۳۹

بلیا ہر مندر مول آئی کے کوئی کھا دیہوت
پڑھے پنڈت یا ہندے دور کے احق لیے بُلا

۴۱۰

وعدت سے دریا دسیند سے میری وعدت کہتوں دھائی
مُرشد کامل پار منگھایا با، مجھ سے سزا ہی

۴۱

بُھیا سب مجازی پوڑیاں توں حال حقیقت دیکھ
جو کوئی اوتھے پہنچیا چاہے مُحل جائے سلام علیک

۴۲

بُھیا قاضی راضی رشتوں مُلاں راضی موت
عاشق راضی راگ تے نہ پریت گھٹ ہوت

۴۳

مٹاکر دوارے ٹھک بسیں بجائی دو ارمیت
ہر کے دوارے بھکھ بسیں ہمیں ابہہ پریت

۴۴

بُھئے شاہ چل اوتھے چلے جتھے سارے ہوں اٹھے
نہ کوئی ساڈی قدر پچھانے نہ کوئی سانوں منے

۴۵

بُھیا دھرم سالہ ورج ناہیں جتھے مومن بھوگ پوائے
ورج مسیتاں دھکے مل دے مُلاں تیوڑی پائے
دولتمنداں نیں بُہیاں اُتے چوب دار ہسائے
پکڑ دروازہ رب پتے دا جتھوں دُکھ دلدار مل جائے

۴۶

ہو نہیں سنبھے گلڑیاں اللہ اللہ دی گل !
کچھ رولا پایا عسالماں کچھ کاغذاں پایا جھل

۴۷

بلجیا میں مٹی گھیار دی گل آکھ نہ سک دی ایک
تتر میرا کیوں گھڑیا مت جائے علیک سیک

۴۸

بلجاشوہ تھیں دکھ نہیں پروکھیں والی اکھ نہیں

۴۹

کنک کوڑی کامنی تیسڑوں کیہہ تلوار
آیا میں جس بات کو بھول گئی وہ بات

سی حرفیاں

سی حرفی اوّل

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

الف اللہ جس دل پر ہووے
منہ زردی اکیس لمو بھر روے
جیون اپنے توں ہتھ دھوے
جس نوں برہوں اک لگاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ب۔ بالن میں تیرا ہوئی
عشق نظارے آن وگوئی
روندے نین نہ لیندے ڈھوئی
نوٹ پھٹاں تے کیکر لاوے

د (۱)	ہوں	د (۲)	نوٹ
سی	دلبر	د (۳)	اکیس
د (۵)	کو	د (۶)	تیرا
د (۷)	یون	د (۸)	پاوے

{ دالفت : ص ۲۴۰ ک ۹۲

دپ : ص ۱۰۴ ک ۱۰۳

دالفت : ص ۲۴۰ ک ۹۲

لاگی سے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بٹھاوے

ت۔ تیرے سنگ پریت لگائی
جیو جائے وہی کیتی تائی
میں بکری تندھ کوں قصائی
کٹ کٹ مائے ہڈاں نوں کھاوے

لاگی سے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بٹھاوے

ت۔ شہادت نیول لایا مینوں^(۸)
دو جا کوک سناواں کمنوں
رات ادھی اٹھ ٹھلہدی نہیں نوں
کونجاں وانگ پئی کر لاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بٹھاوے

(۱) تندھ (۲) جاوے

(۳) دینی (۴) کوں

(۵) اس (۶) کیونکر

(۷) لاکے (۸) بے نوں

(۹) خفاں دے طرح آسو بہندے نینوں

(۱۰) اورہ کونج (پ: ص ۱۰۴، ک ۱۰۳)

جہ جہانوں ہوئی سب نیاری
لگائیوں ناں ہوئے بھکاری
نال سُر ہوں دے نہیں پساری
دو جاوے منے جگ تاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

مخیر حیرت و توج شانت ناہیں
ظاہر باطن مارن ڈھائیں
جہات گشتن نوں لاون واہیں
سینے سول پریم دی دھاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

خ خربنی ہن اوہ نہ رہیا
جب کی سانگ یکجے سہیا
آئیں نال پکاراں کمی
تدھ بن کون جو آن بچھاوے

- (۱) سال (۲) بیبا رالف بس ۲۴۱، ک ۹۲ (۸) اک ظہر اک مارن
(۳) بیون (۴) بیکاری { پ: ص ۱۰۵، ک ۱۰۴ }
(۵) نوک الاہجنے { پ: ص ۱۰۵، ک ۱۰۴ }
(۶) جاؤں (۷) شانتی سا
(۸) الف: ص ۲۱۱، ک ۹۲، پ: ص ۱۰۵، ک ۱۰۴
(۹) الف: ص ۲۴۱، ک ۹۲ (۱۰) اک جہات پون
(۱۱) ایر بند کوئی نہیں ملدا (الف: ص ۲۴۱، ک ۹۲)

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۵۔ دوروں دکھ دور نہ ہووے

نقر فراقوں بہت رووے

تن بھٹی دل کھلاں دھنروے

عشق اکھاں وچ مرجاں لاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ذر ذوق دینا تے آنا کرناں

خوف حشر دے تھیں نہ ڈرناں

چلناں نبی صاحب دے سزناں

اوڑک جا حساب کراوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
(پ: ص ۱۰۵، ۱۰۴)	}	(۱) گم
	}	(۲) فراق سے
	}	(۳) اکیں
	}	(۴) مرج
	}	(۵) گداوے
	}	(۶) بند نہیں ملدا

مہر روز حشر کوئی رب سے نہ خاکی
 ہے حساب و وجہ داوا والی
 زیر زیر سب مخلص عالی
 تس دن حضرت آپ چھڑا دے

لاگی رہے لاگی بل بل جا دے

اس لاگی کو کون بچھا دے

نہر زہد مکی چنگی کرے
 بے کمرن توں آگے مرے
 پھر مٹے بھی اُس توں ڈرے
 مت مویاں توں پگڑ مٹکا دے

لاگی رہے لاگی بل بل جا دے

اس لاگی کو کون بچھا دے

س۔ سائیں بن جساہ نہ کوئی
 جت ول دیکھاں اوہی اوہی
 ہو رکتے ول طے نہ ڈھوئی
 مرشدؑ میرا پار لنگھا دے

لاگی رہے لاگی بل بل جا دے

اس لاگی کو کون بچھا دے

شہنشاہ عنایت مُرشد میرا
جس میں کیستائیں دل پھیرا
چمک گیا سب جھگڑا جھیرا
بُن مینوں میرا دے تاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے

اس لاگی کو کون بچھاوے

ص۔ صبر نہ آوے مینوں کھلی دست بازار

قاصدے کے ودیا ہو یا جساوڑیا دربار

اگوں ملیا آئیے اوہنوں سوہنا شیر سوار

رستے وج انگشتری آہی ایہ بھی دل نہ بلاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے

اس لاگی کو کون بچھاوے

حن۔ ضروری یاد اللہ دی کرے سوال رسول

نوے ہزار کلام سنائی پئی درگاہ قبول

ایہ مجازی ذات حقیقی واصل وصل وصال

فارغ ہو کے حضرت اوتھے آوے کھانا کھاوے

(۱) پروا دے	(۲) رست	{	(۳) اوہنوں۔ کوئی نہیں	(۴) دل کوئی نہیں
(۵) آ۔ ملداے	(۶) درگاہ پچی		(۷) (پ: ص ۱۰۶)	
(۸) کھانا آوے گا				

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

طر۔ طلب دیدار ہی آہی کیتا کرم ستار
جلوہ پھیر الٰہی دتا حضرت نوں غفار
ہنٹھ نورانی غیبوں آوے مندری دا چمکار
بلکھا خلق محمدی کیتو تاناں ایہ کیمہ کہاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ظ۔ ظاہر معلوم نہ کیتا ہو یا دیدار مجھ لاوے
رل کے سیاں کھانا کھا ہا ذرا انت نہ آوے
اوہ انگوٹھی آپ پہچاتی اپنی آپ جتاوے
بلکھا حضرت رخصت ہو کے اپنے پار سماوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
- (۱)۔ ہویا
(۲)۔ میرا
(۳)۔ آئے
- { (پ ص ۱۰۶)

ح۔ عنایت اُلفت ہوئی سنو صحابو یاروں
 جیٹا جب نہ کرسی حضرت جھوٹا رہے سرکاروں
 پھیر شفاعت اسان ہے کرنی صاحب دے درباروں
 بُٹھا بکرنہ کڑو نیاتے اکا نظری آوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

غ۔ غلام غریب تساؤا خیر^(۶) منگے درباروں
 روز حشر دے خوف سُنیدا سد ہو سی سرکاروں
 کُل غلامی تلخی اندر سورج دے چمکاروں
 بُٹھا اسان بھی اوتھے جاناں جتنے گیا نہ بھاوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

ف۔ فقیراں فکرا جو کیتا وچ درگاہ الہی
 شفیع محمد جا کھلوتے جتنے بے پرواہی
 نیڑے نیڑے آجیبا ایہہ محبت چاہی
 خرقة پہن رسول اللہ داسرتے تلج لگاوے

(۱) اصحابو یارو	(۲) یارو	{ (الف: ص ۱۰۷)
(۳) جب	(۴) کریمے	
(۵) اُتے	(۶) منگے خیر	
(۷) فکر	(۸) جو کوئی نہیں بلدا	

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

قر قلم نہ مٹے^(۱) ربانی جو اسل پر آئی
جو کچھ بھاگ اساڈے آہے اودے تاں مڑوے^(۲) ناہیں^(۳)
با جھ نصیبوں دعوے کیڈے^(۴) سے بنجیں کل خدائی
بکھا لوح محفوظ تے نکھیا اوتھوں کون مٹاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

ک۔ کلام نبی دی سچی سر بنیاں دے سائیں
صورت پاک نبی دی جیہا چند سورج بھی ناہیں
میرے موتی لعل جواہر پہنچے اوتھے ناہیں
مجلس اوس نبی دی بہہ کے بھلھا کون کھاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

-
{	(۱) مڑی
	(۲) مڑدا
	(۳) ناہیں
	(۴) کیجے
	(۵) دا
	(۶) بکھا

ل۔ لا الہ وا ذکر بتاؤ
 الا اللہ اثبات کراؤ
 مُحَمَّدٌ رَسُوْلُ اللّٰهِ مِیْل کراؤ
 بُلکھا ایہ تحفہ آدم نوں آوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

م۔ محمدی جسم بناؤ
 داخل و بیج بہشت کسراؤ
 آپے مگر شیطان پچپاؤ
 پھیراوتھوں نکل آدم آوے
 لاگی رے لاگی بل بل جاوے
 اس لاگی کو کون بچھاوے

ن۔ نماں ہو مجرم آیا
 کڈھ بہشتوں زمیں رلایا
 آدم حوا جدا کرایا
 بُلکھا آپ وچھوڑا پاوے

- (۱) آپ
 (۲) نکل نہیں ملدا { آپ: ص ۱۰۷
 (۳) مجرم ہو

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

وہ واہ واہ آپ محمد اپنی آدم شکل بناوے
آپے روز ازل واماںک آپے شفیع ہو آوے
آپے روز حشر و قاضی آپے حکم سناوے
آپے چا شفاعت کروا آپ ویدار کراوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۵۔ ہوئی بولیں ایسے بھائی مت کوئی نے سناوے
وڈا عذاب قبر داوے بے کوئی چا چھڑاوے
بل سراطوی اوکھی کھاٹی اوہ بھی خوف ڈراوے
رکھ آمید فضل دی بلھیا اللہ آپ بچاوے

لاگی رے لاگی بل بل جاوے
اس لاگی کو کون بچھاوے

۱۔ لاہم نہ کوئی دے کت ول کوک سناواں
جت ول دیکھاں نظر نہ آوے کس نول حال دکھاواں
باہجہ پیانیں کوئی حامی ہو نہیں کوئی تھاواں
بلکھال دروازہ حضرت والا وہ آئی میں چھڑاوے

سی حرفی دوم

الف

الف۔ اپنے آپ نوں سمجھ پہلے کیہہ دست ہے تیرا روپ پیارے
 باجھ اپنے آپ دے صحیح کیتے رہیوں دوج دسوریدے دکھ بھارے
 ہو رکھ اپاؤ نہ سکھ ہو دے پتھے دیکھ سیانیں میں جگ سارے
 سکھ روپ اکھنڈ چتن ہیں توں بلکھا شاہ پکار دے وید چارے

ب۔ بنھ اکھیں اتے کن دونوں گوشے بیٹھ کے بات و چارے جی
 چھڑ خواہشاں جگ جہاں کوڑا کبیا عارفان دا ہر دے دھارے جی
 پیریں پیریں زنجیر بے خواہشی دے ایس نفس نوں قید کر ڈارے جی
 جان جان دنیویں جان روپ تیرا بلکھا شاہ ایہہ خوشی گزارے جی

ت۔ تنگ چدر نہیں دوج تیرے جتنے لکھ نہ اک سماں دنا اے
 ڈھونڈھ دیکھ جہاں دی ٹھور کتے ان ہنڈرا نظر میں آوندا اے
 جویں خواب دا خیال ہو دے ستیاں نوں طرح طرح دے روپ دکھاندا اے
 بلکھا شاہ نہ تجھ تھیں کجھ باہر تیرا بھرم تینوں بھر ماوندا اے

ث۔ سمجھ حساب کر بیٹھ اندر تو ہیں اسرا کل جہان دا ایں
تیرے ڈٹھیاں دسا سب کوئی نہیں کوئی نہ کے بچکان دا ایں
تیرا خیال امی ہو ہر طرح دے جویں بتال تبال کر جان دا ایں
بلعشا شاہ پھلے کون اڈا دے نوں پھسے آپ آپے پھاہی تان دا ایں

ج۔ جیوناں مہلا کر منیاں تیں ڈرے مرن تمیں ایہہ اگیان بھارا
اک توں ایں توں جند جہان دی ہیں گھٹا کاسل جو ملے سب ماہیں نیارا
تیرا خیال امی ہوئے ہر طرح سے اوانت باجھوں لگے سدا پیارا
بلعشا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں تاں امر میں سدا نہیں مرن ہارا

چ۔ چانناں کل جہاں دا توں تیرے آسرے ہو یا بیو ہارا سارا
توئی سب کی آنکھوں میں دیکھناں ایں تہجے سجھدا چانناں اور اند ہارا
نت جاگنا سوونا خواب ایتھے ایہہ تے ہوئے اگے تیرے کئی دارا
بلعشا شاہ پرکاش سرورپ تیرا گھٹ دودھ نہ ہو توں ایک سارا

ح۔ حرص حیراں کر سٹیاں ایں تینوں اپنا آپ مہلایا سو
پادشاہیوں مٹ کنگال کیستو کر مکھ توں لگھ دیکھ یا سو
مدھ متڑے شیر تند کچی پیریں پا کے بنھ بھایا سو
بلعشا شاہ تما شترے ہو دیکھوے مندر نوں کجڑی پایا سو

خ۔ خبر نہ اپنی رکھنا میں لگ خیال دے نال توں خیال ہویا
 ذرا خیال توں سٹ کے بے خیال ہوتوں جیڑیں ہویا ادھی گیس انہیں سویا
 تہوں دیکھ کھاں اندروں کون جاگے نہیں گھاس میں چھپے ہاتھی کھلویا
 بلعشا شہ جو گلے دے دتج گستا پھرے ڈھونڈا توں میں آپ کھلویا

د۔ دلوں دلیگر نہ ہو یوں مئے دیگر چیز ناپید تحقیق یکے
 اول جا صحبت کرو عارفان دی سخن تنہاں دے آب حیات پیجے
 چشم جگر دے ملن ہو رہے تیرے نہیں سوجھتا تنہاں کرمات یکے
 بلعشا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں ایں آپ اند میں سدا جیجے

ذ۔ ذرہ نہ شک توں رکھ دل تے ہو بے شک توں ہیں خود خصم جائیں
 جویں سنگھ بھل دے بل اپنے نوں چرے گھاس مل آجان نیائیں
 پچھوں سمجھ بل گر جو امارے بھیاسنگھ کاسنگھ کچھ بھیت ناپیں
 تیسے توں بھی طرح کچھ ابرو دھارے بھلے شاہ سنبھال توں آپ تائیں

مر۔ رنگ جہان دے دیکھ واپس سوہنے با، بچھ و چار دے و سدرے نی
 جویں ہوت جاب ہوں رنگ دے جی اندر آب دے ذرا دتج پھدے نی
 آب خاک آتش باوہے کٹھے دیکھ اج کے کل دتج کھک دے نی
 بلعشا شاہ سنبھال کے دیکھ کھاں توں سکھ دکھ سمجھو ایہ کس دے نی

مر۔ جاو نا آو نا نہیں اوتھے کوہ وانگ ہمیش اڈول ہے جی
جوں بدلال دے تلے چند چلدا لگا بالکاں نوں بڈا بھول ہے جی
چلے من اندری پران ویہ آدک دے دیکھنے ہارا ڈول ہے جی
بلکھے شاہ سنبھال خوشحال ہو جی عین عارقاں دا ایہو بول ہے جی

س۔ ستم کرتا ہے جان اپنی تے بھل آپ تھیں ہو رکھ ہو نا جی
سو یو لکھیا شیر چلی تریاں نے تیج جان کے بالکاں رو نا جی
ذرا میل ناہیں دیکھ بھل ناہیں لگا چکڑوں جان کیوں دھو نا جی
بلکھا شاہ جنجال نہیں مول کوئی جان بچھ کے بھل کھلو نا جی

ش۔ شبہ نہیں کوئی ذرا اس میں سدا اپنا آپ مُردپ ہے جی
نہیں گیان گیان کی ٹھورا وہاں کہاں سولے چھاؤں اور دھوپ ہے جی
پڑا تیج ہے ماہیں میں سہی سویا کوڑا سخن کارنگ ار بھوپ ہے جی
بلکھا شاہ سنبھال جب مول دیکھا ٹھور ٹھور میں پانے اڑپ ہے جی

ص۔ صبر کرنا آیا نبی اتے دیکھ رنگ نہ چت ڈولا یسے جی
سدا تخم دی طرف نگاہ کرنی پات پھول کے اور نہ جائے جی
جوئی آئے اور جائے ٹک رہے ناہیں تاں سوکون دانش جیولایسے جی
بلکھا شاہ سنبھال خود کھنڈ چاکھی جسے کے پھل تے کیوں کھایسے جی

ض۔ ذکر اور فکر کو چھوڑ دیجئے کیسے نہیں کچھ یہی پہچانتائیں
 جاسوں اٹھیا تائیں کے بیچ ڈالو ہوئے اڈول دیکھو آپ چائنا میں
 سدا چیز ناپید ہے دیکھئے بے میرے میرے کر گیا میں چائنا میں
 بلکھا شاہ سنبھال توں آپ تائیں توں تاسرا اندیش چائنا میں

ط۔ طور محبوب دا جنماں ڈٹھا تنہاں دوئی طسروں مکھ موڑیاں
 کوئی لٹک پیارے دی لٹ لیتی ہئے ناہیں ایسا جی جوڑیاں
 اٹھے پھرستان دیوان پھر دے اوہناں پیر آلود نہ بوڑیاں
 بلکھا شاہ اوہ آپ محبوب ہوئے شوق مار دے کفر سب توڑیاں

ظ۔ جدا تائیں تیرا تیں تھیں پھریں ڈھونڈ داکس نوں دس مینوں
 پہلوں ڈھونڈنے ہار نوں ڈھونڈ خاں جی پکھے پکھے پرچھ گئے دج رس تینوں
 مت توں ایس ہوویں آپ یار سب دا پھریں ڈھونڈ دا جنگلاں دج جینوں
 بلکھا شاہ توں آپ محبوب پیارا بھل آپ تھیں ڈھونڈ دا پھریں کمینوں

ع۔ عین ہے آپ بنا نقطے سدا چین محبوب دل وار میرا
 اک وار محبوب نوں جنماں دیکھا اوہ دیکھن یار ہے سب کیہڑا
 اہس توں مکھ بہشت قربان کتے پونہتا ہوئے بے غم چکائے جیہڑا
 بلکھا شوہ ہر مال دج مست پھر دے ہاتھی مترے توڑ زنجیر کھڑا

غ۔ غم نے مار حیران کیستا اٹھے پھر میں پیارے نوں لوڑی ساں
 میمنوں کھاونا پیوتا بھل گیا رہا سیل جانی، ہتھ جوڑ دی ساں
 سیواں چھڑ گئیاں میں اکھڑی نوں انگ ساک نالوں ناٹھ توڑ دی ساں
 بلہا شاہ جب آپ نوں صبح کیستال میں سترے انگ نہ موڑ دی ساں

ف۔ فکریا سیو میر بونی میں تاں اپنے آپ نوں صبح کیستا
 کوڑی دیکھ سو مہینہ چکایا میں خاک چھان کے لال نوں پھول کیستا
 دیکھ دھوئیں دے دھوڑے جگ سارا سٹ پایا ہے جاتے ہار جیتا
 بلہا شاہ اند اکھنڈ سا لکھ آپ نے آپ حیات پیتا

ک۔ کون جانے جانی جان دے نوں آپ جانن ہار ایہ گل دا لے
 پرچھ دے او پران جیتے سدہ کیتے اس دے نہیں بھل دا لے
 نیت نیت کر بید پکارے نی نہیں دوسرا ایس دے تل دا لے
 بلہا شاہ سنبھال جب آپ دیکھا سد موہنگ پرکاش ہوئے بھل دا لے

گ۔ گزرگان تے سمجھ بہہ کے سنکار دا آسرا کوئی ناہیں
 بدھ آپ سنگھات چڑھ دیکھے جی پڑا کاٹھ پکھاں جویں مجھوم ماہیں
 آپ آتما گیان سروپ ستا سدا نہیں پھر داکیمڑا ایک جاہیں
 بلہا شاہ بیک پجار سیتی خودی چھوڑ خود ہوئے ختم سائیں

ل۔ لگ آکھے جاگ کھاں سو یا جان بچھ کے دکھ کیوں پاؤناں ایں
 ذرا آپ نہ بیٹیں بُریاں توں کدھ مسلے لوک سناؤناں ایں
 کانگ دشت جیون جان تھکے سنتاں دکھی موڑ کیوں چت پوچھناں ایں
 بلکھا شہ اوہ جانے ہار دل واکریں چوریاں سادھ سداؤناں ایں

ھ۔ موجود ہر جاموے تے دیکھ کیسا بھیکھ بنایا سو
 جویں ایک ہی تخم بہوں طرح دے تو میں اپنا آپ پھلایا سو
 ماہ اپنے اپنے خیال کروا زناں ہوئے چت ملا یا سو
 بلکھا شہ نہ مول تھیں کچھ ہو یا سو جان دا جسے جنایا سو

ن۔ نام اُروپ اٹھا دتے تیکھے است اربانت پر یا سانج ہے جی
 جوئی چت کہ چتوونی ورتج اوے سوئی جاں تحقیق کر کا سانج ہے جی
 میں بدھ کی برت تو میں ساکی توں جان نہ روپ میں راتج ہے جی
 بلکھا شاہ بے محبوب اچل بیٹھا تیرے اگے پر کرت کا ناتج ہے جی

و۔ وقت ایہ ہتھ نہ آؤناں ایں اک پلک دی مکھ کروڑ دیویں
 جتن کریں تاں آپ اچاہ ہو ویں توں تا پھیراٹھے دکھے رس سیویں
 کوڑ پیار کروڑ سر میلین چنستا من دیویں جرٹھ کاچ لیویں
 بلکھا شہ نہ بھال توں آپ تا میں توں تاں اننت لگ دیہ میں کمال میویں

۵۔ ہر طرح ہووے دلدار پیارا رنگ رنگ دُروپ بنایا
 کہوں آپ کو بھول رہا ہوں ہویا اُردوار مجھ سے سنتا یا
 جدوں اپنے آپ میں پرگٹ ہویا نزعِ نند کے ماہیں سمایا
 بُلّھا شاہ جو آدھانت سوئی جوئیں نیر میں نیر ملایا

۶۔ اج بنیاں سبھو تچ میرا شادی غنی تمہیں پار کھلویاں
 ہیادو ابھرم پریم پایا میں ڈر کا لکا جیاتے کھویا
 سادھ سنگت کی دیا تے ہیانر مل گھٹ گھٹ رچ تہن سکھ سویا
 بُلّھا شاہ جد آپ نوں صبح کیتا جوئی او تمھانت پھر ہویا

۷۔ یار پایا سیو میر پوئی میں تاں اپنا آپ گوا کے
 رہی سُدھ نہ بدھ جہان کی رمی تھکے برت اند میں جائے کے
 اُٹے جامِ بسر ام نہ کام کوئی دھوئی گیان کی بھا جلائے کے
 بُلّھا شوہ مبارکال مکھ دیو بے جان جانی گل لائے کے

سی حرفی سوم

الف۔ آوندیاں توں میں صدقے ہاں جیم جانڈیاں توں سروارنی ہاں
 مٹھی پیت انوکھڑی نگ رہی گھڑی پل نہ یار دوسارنی ہاں
 کسے ہڈ تکاوڑے پے مینوں اونسیاں پاندی کا نگ اڈانی ہاں
 بکھا شہ تے کلی میں ہوئی سستی بیٹھی میں یار پیکارنی ہاں

ب۔ باز نہ آوندیاں اکھیاں فی کسے او ہڈڑے ہی سمجھا ونی ہاں
 ہوئیاں لال انار دے گلاں وانگوں کسے دکھڑے نال چھپا ونی ہاں
 مڈھ پیار دیاں جسر م دیاں تیاں لوں مکھ مکھ نصیتاں لا ونی ہاں
 بکھا شاہ عاشق چھپا کسے تے ظاہر دوتیاں دا غم کھا ونی ہاں

ت۔ تہے کے عشق حیران کیتا سینے وچ النبر ابالیائی
 مکھوں گوکدیاں آپ نوں پھوک لگی چپ کیتیاں میں تن جالیائی
 پاپی برہوں دے جھکڑ جھولیاں نک چھپ میرا جی جالیائی
 بکھا شہ دی پیت دی ریت کسی آہیں تیاں نال سنبھالیائی

ث۔ ثبوت جو اکھیتاں لگ رہیاں اک مست پریم دی جاننی ہاں
 گنگی ڈوری ہاں غیر دی بات کولوں سدیار واضح سہان فی ہاں
 آہیں ٹھنڈیاں نال پیار میرا سینے وچ تیرا مان ماننی ہاں
 بلکھا شہہ تینوں کوئی رک ناہیں تینوں بھاؤن ہاں کہ نہ بھاؤنی ہاں

ج۔ جان جانی میرے کول ہووے کوں دس نہ جان و سارنی ہاں
 دینں رات اسیہ ملن تیریاں میں تیرے دیکھنے نال گزارنی ہاں
 گھول گھول بس کردا پر یہ تمہیں میں لکھ سارنی ہاں
 بلکھا شہہ تینوں قسربانیاں میں ہووے کجھ قبیلہ امارنی ہاں

ح۔ حال بے حال دا کون جانے ا دکھا عشق ہنڈا دناں یار دائی
 نت زاریاں نال گزاریاں میں منہ جوڑ گلاں جگ سار دائی
 ہائے ہائے مٹھی کوں نیوں چھپے منہ پیلا رنگ و سار دائی
 بلکھا شہہ دے کامناں زور پایا مجذوب دا مگر کرار دائی

خ۔ خواب خیال جہاں ہویا ایس برہوں دیوانی دے دت فی ہاں
 مت نہیں اٹھوان دی منتریں دی نانگیاں کایاں نوں ہتھ گھت فی ہاں
 تانی گنڈھ فی ہاں انا الحق والی محبوب دا کتناں کت فی ہاں
 بلکھا شہہ دے انب ننگ لاہے پکے بیر بولاں دے پٹ فی ہاں

د۔ وے ولا سرا دوستی داتیری دوستی نال وکاونی ہاں
 جھب آئے لکھ کیوں لکھیا ئی انگر ابند نے تھیں شرماونی ہاں
 بابا پیاں چھوٹیاں موٹیاں نوں ہتھ دے کے دور ہٹاونی ہاں
 بلتھا شہ تیرے گل لاوے نوں لکھ لکھ میں شگن مناونی ہاں

ذ۔ ذوق و تو ذات اپنی وار ہی کم نکمڑے ساڑنی ہاں
 لکھ چین گھوے تیرے دُکھڑے توں سبے ستیاں سول لتاڑنی ہاں
 بچ چکیا مت سُر ت گنیا لگا جھبوت چو لاگل پاڑنی ہاں
 بلتھا شہ تیرے گل گنے نوں لکھ لکھ شریاں دھارنی ہاں

مر۔ راولا ہن رولا ناہیں بُرے نین بیرا گڑے ہو رہے
 ملاں لکھ توینڈ پلا تھکے چنکی کون آکھے ماپے روہے
 ٹوٹی ہاریاں کامناں وایاں نہیں ہتھ دس جہان تھو رہے
 بُتھا شاہ دے نال حیات ہونا جیٹرا جاوندیاں دے ہتھ کھو رہے

ن۔ زور نہ ضابطہ ہو رکوئی زار و زار میں آئسو پرونی ہاں
 میں تھوں چکیاں غیر حاضری اے مٹولی کون سے باغ دی ہوونی ہاں
 مجھو راہس کے آن بلا وندا اے میں ناں لات ساری سکھ سوونی ہاں
 بلتھا شہ اے مر جاؤ ناہیں تیرے دُکھاں دے دھوئیں دھوئی ہاں

مس۔ سوہی نام ہے یار تیری صلب سے دی بیٹھی گیت وانگوں گن گاونی ہاں
 سخن سب سہیلیاں دل دیاں نوں میں ہو رخیال سناونی ہاں
 جی مکن سی اتھ لگ گئی لکھاں دتج نہ بھا چھپاونی ہاں
 بلکھا شاہ اگے تیرے پندھیں پواں تاہی دوارا بے بدھ سکھ نہاونی ہاں

مش۔ شکر کرد شب و روز رہناں جہناں شوق تیرا نت تادندا اے
 پُٹنگی وانگ اُداس حیران ہوئی غازی لکھ پکھے دکھ لاند اے
 تیری ذات بناں بات سچی کھڑی ہتھ ملڑے دیہن لڑ ہاند اے
 بلکھا شاہ جو تیریدا انکھیاں اوہ ہنڈیا اے داموڑ جلاؤندا اے

ص۔ مہر نہ سکھ سہیلیاں نوں بصیت یار وانیہیں پچھاندے نی
 خبر نہیں اوتھانہ دی عاشق ہیں رب دے غل پاٹے کے دھوم پچاندے نی
 جتے بھاہ لگی اوتھے ٹھنڈ کسی اتوں تیل موڑے پاؤندے نی
 بلکھا شاہ توں سدا قربان ہوواں انویں عاشقاں نوں تویاں لاؤندے نی

ض۔ ضرب لگی سانگ کلیجڑے دتج کسی لگی اک میں کھڑی روونی ہاں
 تیرے ورش شراب عذاب ہو یا نانی ہو کے تے کھڑی جیونی ہاں
 فورا شوق دا جام پلا مینوں بیٹھی بے خرد صا پر وونی ہاں
 بلکھا شاہ ویکھاں گھر دے دتج کھلی سجدہ کردی تے ہتھ جوڑنی ہاں

ف۔ فہم نہ ہو رخسار مینوں ڈٹے یار دے تڑپے جیونی ہاں
 کہے سینے تے قمر کھلو کے تے جام وصل دا بیٹھی بیونی ہاں !
 میں کیر جان دی عشق اکھاڑیاں نوں سستی وانگ شتریں گڑلاونی ہاں
 بلتھا شاہ تھیں دور دراز ہریاں بے کر ملے محبوب تاں بھی جیونی ہاں
 ق۔ قبول جاں عشق کیتا آپسے ہورتے ہُن کائی ہووے ہوئے
 ہُن سمجھ لے پہلاں کیہہ آکھتی ہاں میں سمندر تھیں تخت لاہو ہوئے
 بکھے لوک پے ہتھ جوڑ دے نے ساڈے کامناں دے گلے روز ہوئے
 بلتھا شاہ دا بھیت نہ وس فی ہاں میں تاں انھی وانگر منصور ہوئی

ک۔ کیاں کانیاں گیاں فی گئیاں سہل یکلے نوں ڈس گئیاں
 پٹ پٹ کڈھاں ہووے بکے بند بند تھوں پٹ کے سٹ گئیاں
 جویں ما جہاں ساتھ ٹٹاوتا توں گونج دا مگر کڑ لاوتی ہاں
 بلتھا شاہ دے عشق حیران کیتی اولیاں پاوندی تے پوچھاونی ہاں

دانتا کس۔ اس سہی حرفی کے لے بہت سی کوشش کی گئی کہ کسی طرح سے
 تمام وکمال ملے مگر نا کامیاب رہا لہذا اتنے پرہی اکتفا کیا۔
 (پریم سنگھ زرگر قصوری)

گندڑھاں

۱

کھو سرتی گل کاج دی میں گنڈھاں کیتیاں پاؤں
 ساہے تے جیج آوسی ہُن چاہی گنڈھ گھٹاؤں
 بابل اکھیا آن کے تیں ساہو ریاں گھر جاناں
 ریت اوتھوں دی اور ہے مڑ پیر نہ ایتھے آناں
 گنڈھ پئی ٹوں کھول کے میں بیٹھی برلاواں
 اوڑک جاوَن جاوَن ہُن میں داج رنگاواں
 دیکھوں طرف بازار دی سب رستے لاگے
 پے ناہیں روکڑی سب مجھ سے بھاگے

۲

دوجی کھولوں کیس کموں دن تھوڑے رہندے
 سول بستے رل آوندے سینے دُاج بہندے
 جھل دلی میں ہوئی تنہا نہ جاناں
 جیج اینویں رل آوسی جیوں چڑھ دا ٹھاناں

تہی کھولوں دکھ سے روندے نہیں نہ ہٹ دے
 کس نل پچھاں جائیکے دن جاندے گھٹ دے
 گن دایاں سب پیاریاں میں کو گن ناصیں
 ہنٹھ مل سر دھراں میں روعاں دھائیں

۴

چوتھی کھولی کیا ہوا رل آون سیاں
 ورو کے نہ کی تیا سب بج گھر گئیاں
 وطن بیگانہ دیکھناں کیہہ کرے ماں
 بابل پگڑا چلاوسی بن جاناں

۵

پنجویں کھولوں گوک کے کر سوز پکاراں
 پہلی رات ڈراونی کیوں دلوں دساراں
 مدت تھوڑی آرہی کوں راج بناواں
 جا آکھو گھر ساہورے گنڈھ لاگ ودھاواں

۶

گنڈھ چھیویں میں کھول کے جگ دیندی ہوگا
 گھر آن پئی مہمان ہاں کیہہ کرے لوکا
 لگا نکر فراق دا کیہہ کرے کاراں
 ردون اکھیں میرٹیاں جیوں دگن جھلا راں

۷

ستویں گنڈھ چاکھولیا میں او سے چلے
 رو رو حال و تجم یا رنگ ساوے پیلے
 سول اساں نال کھیڈ دے نہیں ہوش سنبھالے
 ہن دھو سنگ سہیلیو کوئی چلسو نالے

۸

اٹھویں ٹوں ہتھ ڈالیا میں تاں ہو دیوانی
 جیوں مثل جناب ہے پھلی بن پانی
 دکھ درد اوٹے آن کے ہن لہو پیندے
 برہوں دی دکان تے ساڈے گھاڑ گھڑ پیندے

۹

نانویں ٹوں چاکھولیا دن ریندے تھوڑے
 میں پونی کت نہ جاتیا ابے ریندے گوہڑے
 میں ترے لیندی ڈگ پئی کوئی ڈھو نہ ہویا
 غفلت گھٹ اجاڑیا اگوں کھیڈو گویا

- (۱) لڑے
 (۲) ترے
 (۳) ڈھ
 (۴) ڈھوک
- { (پ: ص ۱۲، ک ۸)

۱۰

دھوپ گنڈھ جا میں کھولی کیوں جسم دی آہی
 سب قبیلہ دیس تمیں دے دیس تراہی
 آہٹ گھٹی دیندائیے بے زہر رُلاویں
 میں چھٹی ایس عذاب توں چند چھٹاویں

۱۱

یاہراں گنڈھاں کھولیاں میں باہرے ماری
 گئیاں ستیاں ساہورے ہن میری داری
 بانہ سرہانے دے کدی اسی مول نہ سوندے
 پھٹاں اُتے ٹون ہے پھٹ سمدے لوندے

۱۲

گنڈھ کھولی میں باہر دیں کیسہ ہوگ تمنا
 جس لاگی تس پیڑ ہے جگ جانے ہاسا
 اک گئے نہ باہرے جت جت کے ہر دی
 اینیں اکھیں دیکھیا ہوئے خاک قبر دی

۱۳

تیراں گنڈھیں کھولیاں^(۱۴) میں نہو روندے
 ہویا ساتھ اوتاد لادھوینی کپڑے دھوندے
 سجن چادر تان کے سویا وچ جُھڑے
 ابے بھی نہ اوہ جا گیا جگ کتنے گز رے

۱۴

چو داں کنڈھیں کھولیاں لُہو پینا کھاناں
جن^(۱) راہاں وچ دھاڑوئی^(۲) تنہیں راہیں جاناں
لگی چوٹ فراق دی دے کون دلاسا
سخت مُصیبت عشق دی رت رہی نہ ماسا

۱۵

پندرہاں پُنین^(۳) روز نہیں کراں نعرے آہیں
شہر^(۴) خوشال جاو ناں خاموش ہو جائیں

۱۶

سولہاں گنڈھیں کھولیاں میں ہوئی نہانی
ایتھ پیش کسے نہ جاسیا نہ اگے جانی
ایتھ آون کیا اے ہویا جوگی دا پھیرا
اگے جا کے مارناں وچ کٹر ڈیرا

۱۷

ستاراں گنڈھیں کھولیاں سولہاں دے ہاڑی
مویاں نوں دکھ ماردا پھھر ظلم کٹاری
تن ہولہاں سولہاں دیریا رنگ جیوں پھل توری
اے ایس جمان تے ایہو کیستی چوری

(۱) جس (۲) دھاڑے (۳) ڈٹے زور

(۴) دسیاں نجومیاں ایتھ رہناں ناہیں (۵) ہویا
{ ادب: ص ۱۳ اک ۸ }

۱۸

کھوللا گنڈھ اٹھا روئیں دل کر کے راضی
ایہ چاروئاں دی کھینڈ^(۱) ہے پھرے دی بازی
جنماں ایہ فراق ہے ادہ دیندے مردے
نقارے وجن کوئج دے میں سر پر بردے

۱۹

اُنی گنڈھیں کھولیاں میں سُول پِارا
ہُن ایہ دیس بداریا دیکھ حال ہمارا
کنیں بہتی چاچیاں اُٹھ کوئوں گُیاں
کوئی دس نہ پاؤندا اوہ کیس ول گُیاں

۲۰

دییہ گنڈھیں پھول کھولیاں ہُن کت ولّ جھاگوں
تُگی^(۲) چنک اور ہے سوؤں نہ جھاگوں
تیج مہماں سراتے سو پنچے باقی
جس مصیبت ایہ نبی تس بخت فراقی

(۱) کھینڈے (پ: ص ۱۳، ک ۸)

(۲) لگا۔
(پ: ص ۱۴، ک ۸) بکت

اگئی کھولوں کیوں نہیں میرے مگر پیادے
 تیل چڑھایا سوز دا اساں ہو رکا دے
 جیون جینا ساڑ کا مایا منہ پائے
 ایسی پُنی دیکھ کے اُداسی آئے

باٹی کھولوں پہنچ کے سب میراں ملکاں
 اوہناں ڈیرا کوچ ہے میں کھولاں پلکاں
 اپنا رہنا کیمہ کراں کیڑے باغ دی موی
 خالی جگ وچ آئی کے سُفنے پر مھولی

تئی جو کموں کھولیاں وچ آپ سماں
 ہتھوں سٹاں ٹور کے کوں دیکھ پچھاناں
 انٹی پھا ہی پے گئی دوجا ساتھ پکارے
 پُرزے پُرزے میں ہوئی دل پارے پارے

چوی کھولوں کھول دی چُک پون نبیڑے
 سم جہناں دے ماریاں سوئی آئے نیڑے
 تیور ہو نہ ہو یا نہ زیور نہ گنے
 لہنے دینے دیوراں چُپ کیستیاں سننے

میں گھولائے گئے سو پچیسویں دکھاں دل میلان
 ہنجران دی گل ہارنی اسوں درد میلان
 دُٹناں ملیا سوز دا تلخ ترش سہلے
 نال دوہاں دے چلناں بن آیا جاپے

۲۶

چھبیں گئے میں امام ہے کدی پھیر نہ پایا
 عمر توشہ پنج روز ہے سو لیکھے آیا
 پیسے آئے موت دے ایر بنے پینے
 ایر دکھ اس اڈے نال ہے سو جیو کیسے

۲۷

ستائی کھول سبب حب جتن سدھایا
 دونیناں میں ریا میر نہ ساون لایا
 اک اک ساعت دے دی سو جتن گزاری
 اگے جاناں رو ہے مر گھڑی بھاری

۲۸

اٹھائی گئے طر کویاں نہیں عقل اساتھی
 سختی آئی زو دی سر پشماں ماتھی
 سکھاں توں لڑی آئی بکساں توں لاہی
 بے چاری بے حال ہاں وچ سوز کڑا ہی

انتی گنڈھیں کھولیاں نہیں سختی بہت دی
 لگا سیتے بان ہے سروالاں پٹ دی
 ات دل پھیرا پائیکے ایہ حاصل پایا
 تن تواریں توڑیا اک روپ اڈایا

کھولی گنڈھیں میں تیسویں دکھ درد بخائی
 کدی سروں نہ ٹمک دی ایہ رام کہانی
 مڑ مڑ پھیر نہ جیوناں تن چھپ دامنک دا
 برہوں ابے خیال ہے ایہ مرتے دھمک دا

اک اک گنڈھ نوں کھولیا اکتی ہویاں
 میں کدی پانی ہار ہاں ایتھے کیتیاں روئیاں
 میں گھر دج چتر کھڈا رساں دا پیسا نہ کاری
 بازی کھیڈاں جت دی پر ایتھے ہاری

بتی گنڈھیں کھولیاں جو کھولی بن دی
 اٹی اک اٹیر کے پھسراں تاناں تن دی
 تاناں ہریا پورا ناں بن کیسکر لاہواں
 کھوں کھٹوں تاباوری کھٹوں لیساں لاواں

۳۳

بہ پر چھا دیں کھولیاں ہُن ہوئیاں تیتی
 ایتھے دو تن روز ہاں نت سوہریاں سیتی
 رنگن چڑھی رسول دی سب داج رنگاوے
 جس دے متھے بھاگ ہے اور رنگ گھر جاوے

۳۴

چوتی گنڈھیں کھولیاں دن آئے نیڑے
 ماہی دے دل جادساں رڈوں کیتے کیہڑے
 اوڑک ویلا جان کے میں نیوں لگایا
 اس تن ہوناں خاک سی میں جا اڈایا

۳۵

بٹھا پینتی کھول دی شہ نہیڑے آئے
 بدے ایس عذاب دے مت مکھ دکھلائے
 اگے تھوڑی پیڑ سی نیوں کیسا دیرانی
 پی گلی ساڈی اوڑے تاں ہوگ آسانی

۳۶

چھتی کھولوں ہس کے نال امرایاں
 سکھاں گھاٹاڈا ایسا سکھاں طولانی
 گھٹی دا پریم دی مرنے پر مرنے
 ٹونے کامن میت نوں بے رہندے کرتے

سینتی گنڈھیں کھولیاں میں مہندی لائی
 ملائم وہی میں کراں مت گلے لگائی
 اُوہا گھڑی سُکھنی جاں میں دل آوے
 تاں میں گاناں سوہنے بے مینوں راوے

اٹھتی گنڈھیں کھولیاں کیہ کرنے سکھے
 نہ ہووے کاج سُہاوناں بن تیرے دیکھے
 تیرا بھیت سُہاگ ہے میں اُس کیہ کرساں
 لیاں گلے لگائیے پر مول نہ ڈرساں

اُنٹالی گنڈھیں کھولیاں سب بیاں رل کے
 عنایت سچ تے آوے ہُن میں دل پُھل کے!
 چوڑا باہیں سر دھڑی متھ سوہے گنگناں
 رنگن چڑھی شوہ وصل دی میں تن من رنگناں

(۱) راویں {
 (۲) بہت {
 (۳) پھل پھل {

رپ: ص ۱۵، ک ۸
 پھل پھل: ص ۱۶، ک ۸

کر بسم اللہ کھولیاں میں گندھاں چاہی
 جس اپنا آپ و نچایا سو سرجن والی
 جیج سوہنی میں بھاؤندی لٹکیندا آوے
 جس نوں عشق ہے لال دا سولال ہو جاوے
 عقل نہ کر سب چھوڑ کے شوہ نال نہ دھائے
 بن کمون گل غیر دی اسال یاد نہ کائے
 ہُن اِنَّا لِلّٰہ اکھ کے تم کرو دُعائیں
 پیا اسی سب ہو گیا عبدا اللہ ناہیں

ناشران و تاجرانِ کتب
غزنی سٹریٹ، اردو بازار لاہور

الْفَيْصَل